LEV TROÇKİ

1917 yılı

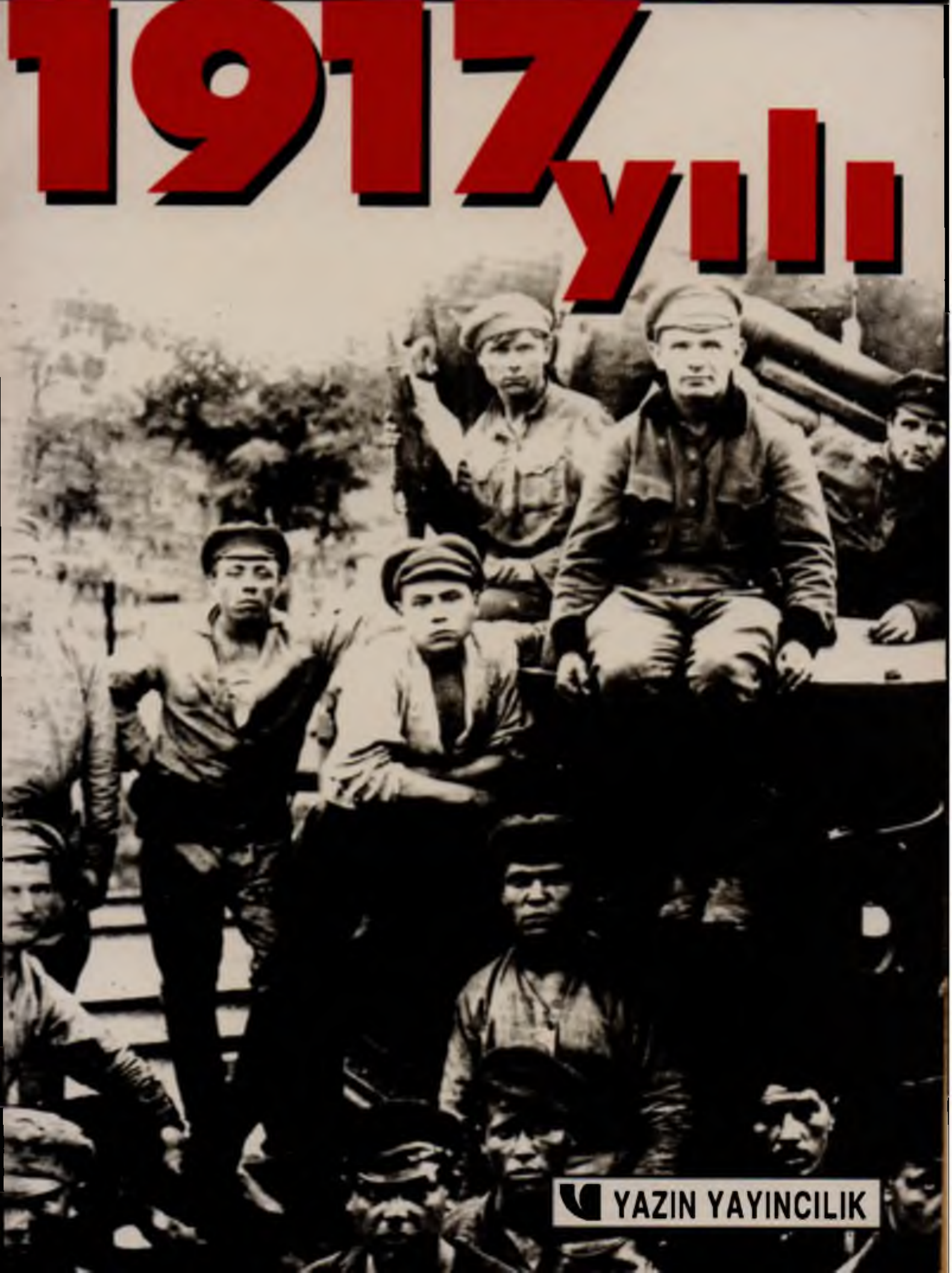

YAZIN YAYINCILIK

Lev Troçki
*
L'annee 1917
*
Maspero 1976
*
Türkçede ilk baskı
Köz Yayınları 1977
*
Türkçesi
Ertuğrul Sağlamer
*
Yayına Hazırlayan
Bülent Tanatar
*
Kapak
İnci Batuk
*
Dizgi
Yazın
*
Baskı
Söğüt Ofset
Mayıs 1995
*
Yazın Yayıncılık
Turnacıbaşı sok 31/1
80 050 Beyoğlu İstanbul
Yazışma
PK 224 Beyoğlu İstanbul

Lev Troçki

1917 Yılı

Türkçesi
Ertuğrul Sağlamer

YAZIN YAYINCILIK

NOT

"İktidar için mücadele"nin dört makalesi Haziran-Temmuz 1917'de **Vperyod**'da yayınlandı. **Ya Şimdi?** broşürü Ağustos-Eylül'de **Proletarii**'de yayınlandıktan sonra ayrıca Eylül 1917'de Petrograd'da basıldı.

Bütün bu metinler, ilk kez ingilizce olarak, Lenin ve Troçki'nin makalerinden yapılan bir derleme olan **The Proletarian Revolution in Russia** içinde Amerikalı komünist Louis C. Fraina tarafmdan Amerikan KP'sinin yayınevinde (Communist Press, New York, 1918) yayımlandı ve Lenin tarafından "Rus devrim tarihin gerçek bir el kitabı"* olarak nitelendi.

Young Socialist Publication (Colombo, Sri Lanka), bunlara Troçki'nin Ekim 1917 başında **Izvestiya**'da yayımlanan Demokratik Konferans'taki bir söylevinin çevirisini de ekleyerek iki broşür halinde yaymladı.

Türkçesi bu İngilizce metinden yapılan Maspero yayınlarınm 1976 tarihli Fransızca çevirisindendir.

(*) Lenin; **Eserler**, Rus basımı, cilt XVII s. 96; Zikreden, Troçki, **The Stalin School of Falsification**, Pioneers ed., 1937, s.4.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Giriş 7
I.İkili İktidar İçin Mücadele
.1Barış ve Gericilik 11
2.İkili İktidar Farsı 36
3. Temmuz Günleri 14
II. Ya Şimdi?
Önsöz Yerine 46
1. Olup Bitenler Ne İdi? 78
2. Bonapartizmin Unsurları 52
3. Ordu ve Devrim 96
4. Ya Şimdi? 26
5. Rus Devriminin Karakteri 52
6. Uluslararası Taktik Sorunları 96
7. Demokratik Konferans'ta Söylev 26
EK
1. Kronoloji 34
2. Metinde Adı Geçenler 52
3. Adı Geçen Gazeteler 96

Giriş

Bu kitap Troçki'nin Rusya'ya dönüşünden (Mayıs 1917) sonra ve Ekim devriminden önce yazdığı makalelerin bir derlemesidir. Olaylar sırasında sıcağı sıcağına, mücadelenin ateşi içinde yazılan makalelerde, 1932'nin **Rus Devrim Tarihi**'nin bölümlerinin zenginliği ve dengesi yoktur. Bununla birlikte, Lenin ve Troçki tarafından yönetilen devrimcilerin ilkin öncü kesimleri, daha sonra proleter kitleleri, reformistlerin (Menşevik ve S.R[1]) ideolojik hegemonyasından koparmaya yolaçan olağanüstü ideolojik mücadelesinin eşsiz bir belgesini oluşturmaktadırlar. Öte yandan, gazetecilik polemiği özelliklerine karşm, makalelerden bazıları sürekli dönüşüm halindeki tarihsel sürecin momenti olarak konjonktürün ve şu anın marksist çözümlemesinin doğru modelleri iken, diğerleri (Rus devriminin tabiatına ilişkin olanı gibi) Troçki'nin stratejik anlayışının üstün nitelikli bir sentezini içerirler.

Bu polemiğin anahtarı -bu makalelerin belirtik ya da örtük önvarsayımı- elbette, Rus devriminin burjuva karakteri dogmasını, Menşeviklerin bu meta-fizik ve dondurulmuş sözde marksizminin kutsal emanetlerine saygısızlık eden ve Plehanovcu "sosyoloji"nin kördüğümünü kesecek olan sürekli devrim kuramıdır. Gerçekten, 1917 yılı olayları, Ekim'den bile önce, tüm beklentilerin ötesinde, Troçki tarafından 1906'dan itibaren **Sonuçlar ve Olasılıklar**'da geliştirilen, Rus burjuvazisinin belirleyici bir devrimci rol üstlenmekteki yapısal yetersizliğini ve kentin ve kırın halkçı ("plepyen") kitlelerinin başına bir proleter yönetimin zorunluluğuna dair "heterodoks" tezlerini doğruladı. Eklemek gerekir ki, 1917 Eylülünde sözünü etti-

1. Sosyalist-devrimciler.

gi alternatif -ya proleter devrim ya da gericilik tarafından sovyetlerin köylü ve asker komitelerinin "ve daha birçok başka şey"in yerle bir edileceği "korkunç bir geriye sıçrama"- XX. yy. boyunca bağımlı ülkelerdeki sınıf mücadelesinde, her seferinde kendisini yeniden dayatmıştır. Ve, 1927 Çin'inden 1973 Şili'sine, her seferinde proletarya ve halk kitlelerini iktidara götürmeye hazır ve yetenekli bir Bolşevik parti bulunmadığında, her seferinde Dan, Martov ve Tseretelli'nin mirasçıları işçi hareketinde hegemonik oldukça, işçi hareketinin, işçi ve köylü komitelerinin "ve daha başka birçok şey"in kanla bastırıldığı görülmüştür.

Troçki, işçi partilerinin reformist bürokratlaşması, aygıt "tutuculuğu" sorununun bilincine varan, XX. yy.'ın ilk marksisitlerinden biridir; daha Sonuçlar ve Olasılıklar'ın (1906) ünlü bir pasajında şöyle yazmıştı: "Avrupa sosyalist partileri, özellikle bunların en büyüğü olan Alman Sosyal Demokrat Partisi, geniş kitleler sosyalizm saflarına geçtiği, örgütlendiği ve disiplin kazandığı oranda tutuculaşmıştır. Bunun sonucunda proletaryanın politik deneylerini cisimlendiren bir örgüt olarak Sosyal Demokrasi, belirli bir anda, işçiler ile burjuva gericiliğinin açık bir çatışmaya girişmesindeki ana engel haline gelebilir. Başka bir deyişle, proleter partilerinin propogandist-sosyalist tutuculuğu belirli bir anda proletaryanın iktidar mücadelesini önleyebilir."[2] Eklemek gereksiz ki bu önsezi gelecekte, Lev Davidoviç'in 1906'da düşündüğünden bin kat daha beter bir biçimde doğrulanmıştır. Sosyal demokrasi yalnızca "engel" haline gelmekle kalmamış, en azından bir aktif karşı devrimci güç olmuştur (Noske!). Oysa, bu "engel"in üstesinden gelmek için Troçki (**Sonuçlar ve Olasılıklar**'ın bu pasajının devamında), "Rus devriminin büyük etkisinin, parti rutinini ve tutuculuğunu kıracağı"na güveniyordu; sorunun çözümü, hiçbir örgütsel görev belirlenmeden devrimci sürecin kendiliğinden akışma bırakılmıştı. Bu dönemde Troçki'de, **Siyasal Görevlerimiz**'de öncüllerini belirttiği belli bir "iyimser kadercilik" vardır: "Temel toplumsal güçlerin geleceğine ilişkin tutumumuz devrimci güvendir...Devrimci sosyal demokrat, yalnızca proletaryanm

2.Troçki, **Sonuçlar ve Olasılıklar, Sürekli devrim** içinde s. 240. Yazın Yay.

siyasal partisinin kaçınılmaz büyümesine değil, aynı zamanda bu partide devrimci sosyalizmin düşüncelerinin kaçınılmaz zaferine de inanır."[3]

4 Ağustos 1914 (Alman sosyal demokrasisinin savaş kredilerini oylaması) ve II.Enternasyonal'in çöküşü, devrimin zaferine ve işçi partisinin özyenilenmesine olan bu kendiliğindenci "güveni" tuzla buz etti. 1917 makaleleri Troçki'nin bu olay karşısındaki şaşkınlığını ve hayretini ifade etmektedir: "Kimse bu dev örgütlerin yıkılışınm bu denli feci ve korkunç olabileceğini önceden göremeyecekti."[4]

Bu andan itibaren Troçki'nin gözünde, artık gelecek sosyalizme doğru "kaçmılmaz" ve doğrusal bir hareket olarak değil, dünya çapında ve tarihî korkunç bir alternatif olarak belirir: süreli devrim ya da sürekli katliam, ekonominin soyalist örgütlenmesi ya da yinelenen emperyalist savaşların art arda gelişi. XX. yy tarihince geniş olarak -fazlasıyla- doğrulanan bir öngörü.

Açıktır ki, bu yeni perspektifle, öznel faktörün rolü belirleyici olmaktadır. "Temel toplumsal güçler" zafere ulaşamamışlar ve eski partiler sefilcesine iflas etmişlerdir. Yeni parti, devrimci parti sorunu, böylece Troçki'nin 1914 sonrası siyasal yönelişinde "satırların arasında" yer almaktadır. Deutscher, Troçki'nin 1917'de Bolşevizme gelişini, işçi hareketinin uluslararası ve global bir kavranışınm mantıksal sonucu olarak görürken haklıdır: "Birinci Dünya Savaşı sırasındaki olaylar Troçki'yi dünya işçi hareketindeki ayrılığın önlenemeyeceği, bu ayrılığı önlemeye çalışmanın yanlış, dahası kötü bir şey olduğu, devrimci enternasyonalistlerin artık yeni bir parti kurmaları gerektiği görüşüne yavaş yavaş götürdü (...). Lenin de savaştan çok önce bu sonuca varmıştı. Ama böyle birşeyi yalnızca Rus partisi için düşünüyordu. Savaş ona bu fikrini genişletme fırsatını verdi. Görüşünü uluslararası işçi hareketine uygulamayı düşün-

3.Trotsky, Nos Tâches Politiques, Belfond, 1970. s.186-187. Vurgu bizim

4.Bkz. "Uluslararası taktik sorunları" makalesi. Lenin'in, Kayzer'in savaşı için oyunu ilan eden sosyal demokrasinin günlük gazetesi Vorwarts'ın nüshasını eline aldığında, "bu Alman genel kurmayının bir düzmecesidir" dediği ni biliyoruz.

dü(...) Troçki ise tersine, uluslararası genellemeden hareket ederek prensibin Rusya'daki uygulamasına gelmişti."[5]

1917'deki makalesi "Uluslararası taktik sorunları"nda, sosyal demokrat partilerin tutuculuğuna dair 1906'daki çözümlemesine geri döner, ama bu kez saf "Rus devrimi etkisine" "güven" duymamaktadır. **Sonuçlar ve Olasılıklar**'daki pasajı alıntıladıktan sonra aşağıdaki yorumu ekler: "Yeni dönemler, yeni örgütleri gerekli kılıyor. Açılan ilk ateşle beraber şimdi her yerde devrimci partiler kuruluyorlar...Her ülkede görev, ömrünü doldurmuş örgütleri yaşatmaya çalışmak değil, fakat (...)proletarymın devrimci unsurlarını toparlamaktır."

Troçki, bu nedenle Almanya'da Rosa Luxemburg ile sosyal dyurtseverler arasındaki bölünmeyi zorunlu ve kaçmılmaz; Rusya'da da Menşevik ve Bolşevik birleşmeseni -Gorki'nin, gazetesi **Novaya Jizn**'de öğütlediği- "gerici ve gerçekleşmesi olanaksız" olarak görmüştür. Bolşevik partisine giriş, 1917 yılı boyunca Rusya'daki sınıf mücadelesinin somut ve acil şartları kadar, 1914'ten bu yana biriktirilen deneyimlerin de ürünü olacaktır. Bu "taktik" bir karar değil, Troçki'nin 1917'deki makalelerinin güzergahını çizdiği siyasal düşüncesinde geri dönüşsüz ve derin bir değişimin ürünüdür.

Temmuz 1917'de Bolşevizmi benimseme, 1919'da III. ve 1938'de IV.Enternasyonal'in kuruluşu: Troçkinin siyasal eyleminin bu belirleyici anları bilinçli öncünün görevlerinin, öznel faktörün tarihsel rolünün yöntemsel olarak temelden bir kavranışınm örgütsel somutlanmasıdır. Ve bu kavrayış, insanlık tarihinin ve düz evrimciliği, doğrusal ilerleme mitini reddeden gerçek insanlık sorununun son derece bilinçli bir vizyonundan türer: ya devrim ya sürekli savaş, ya sosyalizm ya barbarlık.

Carlos Rossi

•

5.I.Deutscher,Troçki, Silahlı Sosyalist, Ağağolu Yay., s. 305-306.

I - İktidar İçin Mücadele

1. Barış ve gericilik

Duma'nın 3 Mart 1916 tarihli oturumunda Bay Milyukovsolun bir eleştirisine şu sözlerle cevap veriyordu: "Hükümetin bizi bir çöküşe sürüklediğine inanmıyorum, fakat bir devrimin bizi buna kaçınılmaz bir şekilde götüreceğine eminim, dolayısıyla düşmanlarımızın böyle bir devrimi arzulamaları doğaldır. Eğer, biri, Rusya'yı zafer için örgütlemenin devrim için örgütlemekle aynı şey olduğunu söyleseydi, cevabım şu olurdu: "savaş sürdüğü müddetçe (Rusya'mn) bulunduğu dağmıklık durumunda kalması yeğdir." Bu alıntı iki açıdan ilginçtir. Çünkü buna göre, Bay Milyukov daha geçen yıl hangisi olursa olsun bütün devrimlerin Alman yanlısı çıkarların boy göstermesinin ifadesi olacağını ve enternasyonalistlerin olduğu kadar liberallerin de bu çıkarlar hesabına casusluk yapmakta olduklarını kanıtlamak istiyordu. Bay Milyukov'un kehaneti çok ilginç: "Biliyorum ki Rusya'da bir devrim bizi kaçınılmaz bir çöküşe götürecektir." Nereden kaynaklanıyor bu kesin yargı? Bay Milyukov'un bir tarihçi olarak zafere götüren devrimlerin ne olduğunu bilmesi gerekir. Fakat Bay Milyukov emperyalist bir devlet adamı olarak İstanbul'un, Ermenistan'ın ve Galiçya'nm fethi fikrinin devrimci kitlelerin ilgisini çekemeyeceğini görmezlikten gelemez. Bay Milyukov hissediyor ve hatta biliyordu ki onun bu kendi savaşı sürdüğü müddetçe devrim zaferi getiremezdi.

Şüphesiz, devrim patladığında Bay Milyukov hemen devrimi müttefik devletlerin arabasına koşmağa yeltenmiştir. İşte bu yüzdendir ki, bu yelteniş, Londra'nm New York'un ve Paris'in bütün kuvvetli kasalarının sesli ve madeni çınlamaları tarafından sevinçle

karşılanmıştır. Ama bu yelteniş derhal, işçilerin ve askerlerin kendiliğinden içgüdüsel direnciyle karşılaştı. Bay Milyukov hükümetten atıldı; Tabiatıyla devrim kendisi için zaferle eşanlamlı olmadı.[1]

Milyukov gitmişti, amasavaş devam ediyordu. Küçük burjuva demokratlarla emperyalist pençelerini o zamana kadar bir süre için gizleyebilmiş olan burjuvazinin temsilcilerinden oluşan bir koalisyon kuruldu. Hiç şüphesiz, bu koalisyon, karşı devrimci karakterini en belirgin olarak uluslararası politika alanında yani herşeyden önce savaş konusunda göstermiştir. Büyük burjuvazi "cephede taarruz ve müttefiklerimize karşı kopmaz bir sadakat" (Kadet partisi kongresinin kararı) fikrini savunmak üzere temsilcilerini hükümete gönderdi. Kendilerini "sosyalist" olarak vaftiz eden küçük burjuva demokratlar da hükümete büyük burjuvaziden ve emperyalist müttefiklerinden "soyutlanmadan", savaşı en kısa sürede ve savaşanlar için en az kötü bir biçimde bitirebilmek, ilhaksız, tazminatsız, haraçsız, ve hatta uluslarm kendi kaderini belirleme hakkı garantisi için girmişlerdi.

Kapitalist bakanlar daha uygun günler bekliyerek ilhaklardan bir süre için vazgeçtiler. Bu tamamen sözlü tavizlerinin karşılığında küçük burjuva demokrat ortaklarından, müttefikler kampını dağıtmama ve yeniden karşı saldırıya geçebilecek şekilde ordunun kuvvetlendirilmesi konusunda sıkı bir söz aldılar. İstanbul'un ilhakından (şimdilik) vazgeçerken emperyalistler zaten büyük bir fedakarlıkta bulunmuyorlardı; zaten üç yıllık bir savaştan sonra İstanbul'un yolu kısalmamış, tersine uzamıştı. Fakat demokratlar, liberallerin bu tamamen platonik ve ikiyüzlü vazgeçişi karşılığında, Çarlık yönetiminin bütün mirasını yüklenmiş, bu yönetim tarafından yapılan bütün anlaşmaları kabullenmiş ve devrimin bütün otorite ve prestijini, saldırganlığın ve disiplinin emrine vermiş oluyorlar. Devrimin "liderle-

(1) 1 Mayıs'ta Dışişleri bakanı Milyukov, müttefik hükümetlere bir nota göndererek, Çarlık rejiminin dış politika alanındaki angajmanlarını onaylamalarını istedi. Bu, protesto gösterilerine ve sokak çatışmalarına yol açtı. Kabineden alındı ve yerine o güne kadar Maliye bakanı olan Tseretelli geçti. 18 Mayıs'ta sosyalistlerin de katılmasıyla bir koalisyon hükümeti kuruldu. Lvov başbaşkan kalıyor, Kerenski Savaş bakanı oluyordu.

ri" için bu, herşeyden önce, her türlü bağımsız uluslararası politikadan vazgeçme anlamına geliyor ve bu çözüm, çoğunlukta olduğu anda elinde bulundurduğu yetkileri gönüllü olarak bırakan küçük burjuva partisine olağan geliyor. Küçük burjuva demokrasisi Prens Lvov'u devrimci bir yönetim kurmakla, Bay Çingarev'i devrimin mali işlerini düzenlemekle, Bay Konovalov'u da sanayiyi örgütlemekle görevlendirerek, devrimci Rusya'mn çıkarlarını savunma işini Bay Ribot'ya, Lloyd George'a ve Wilson'a bırakmış oluyor.

Devrim, bugünkü evresinde, savaşın karakterini değiştirmemiş olmakla birlikte, savaşın belirleyici etkeni, ordu üstünde hiç olmazsa derinlemesine bir etki sağlamış bulunuyor. Asker, şimdi, Çarlık yönetimi altında olduğundan daha fazla değer vermeye başlamış olduğu kanını neden hâlâ akıtmaya devam ettiğini kendine sormaya başlamış bulunuyor. Ve şimdi gizli anlaşmalar sorunu derhal zorlayıcı bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bu şartlar altında, orduyu tekrar savaş sokmak, askerlerin demokratik olarak devrimci olan direnişini kırmak, onların yeni uyanmış bilincini uyuşturmak ve eski anlaşmaların "revizyona" tabi tutulacağı anın açıklanmasına kadar devrimci orduyu eski rejimin amaçlarma tabi kılmak anlamına gelir. Oktobrist- Burboncu[2] Gouçkov için çok ağır olan bu görev onu ezdi. Bunu becerebilmek için en azından "sosyalist" olmak gerekiyordu. Ve bu da bakanların içinde "en popüler" olan Kerenski'nin şahsında bulundu.

Yurttaş Kerenski teorik sepetini Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin ilk toplantılarından birinde ortaya saçtı. Fransız devrimi ve marksizm üstüne sunduğu bu taşralı genel doğrulardan daha yavan bir şey düşünülemez. Yurttaş Kerenski'nin politik formülleri ne bir özgünlüğe, ne de bir derinliğe sahip. Fakat bunlar zorunlu olarak en "darkafah" gericiliği dahi süslerle donatmayı tartışmasız bir biçimde içeriyor. Kerenski'nin kişiliğinde zeki, ve yarı-zeki burjuvazi daha bir "temsili" olarak ve günlük yaşantımızın değil de, bir melodramın dekoru içinde kendini görmektedir.

(2) Oktobrist: monarşist ve emperyalizm yanlısı parti, Çar'ın 1905 Ekim Manifestosuna dayanıyorlardı; Gouçkov tarafından yönetiliyordu.

Saldırı hazırlığım çabuklaştırmak için sahip olduğu popülariteyi sonuna kadar sömüren, (bütün müttefiklerin emperyalist cephesinde) Kerenski doğal olarak mülk sahibi sınıflarm favorisi oldu. Ne Dışişleri bakanı Tereşçenko'nun, müttefiklerimizin Kerenski'nin "çabalarını" ne kadar büyük bir güvenle onayladıklarını açıklaması, ne de Reç'in solun bakanlarını çok sert bir şekilde eleştirmesi, Ordu ve Denizcilik Bakanı Kerenski'yi tebrik etmesine engel olmuyor, hatta Rodzianko bile Ordu ve Denizcilik bakanımızm bağlı bulunduğu "asil ve yurtsever görevleri" belirtmekle kendini yükümlü sayıyor: "Bu genç adam (Duma'mn Oktobrist temsilcisi Rodzianko konuşuyor), ülkesinin iyiliği ve yapıcı çalışma için hergün artan bir güçle yeniden doğmaktadır". Gurur verici övgüler, fakat bunlar Rodzianko'nun Kerenski'nin "yapıcı çalışmasının" belli bir noktaya geldiği zaman Gouçkov'un kuvvetlerinin onun yerini alacağını ümit etmesini engellemiyor.

Bu arada Tereşçenko'nun Dışişleri bakanlığı müttefikleri, emperyalist iştahlarım devrimci demokrasinin mihrabında kurban etmelerine inandırmağa çalışıyor. Trajik ve küçük düşürücü karakterine rağmen bu kadar gülünç ve verimsiz bir girişim düşünülemez! Bay Tereşçenko, demokratik bir taşra gazetesi başyazarı edasıyla, acımasız uluslararası çetecilerin şeflerine, Rus devriminin "eşitlik uğruna mücadele eden Rus halkının arzusunu ifade eden güçlü bir entellektüel hareket (.....)" vs. olduğunu açıklamaya uğraşıp "Rusya'nın müttefikleriyle (acımasız uluslararası çetelerin şefleri) sıkı bir birliğin Rus devriminin ilan edilen ilkeleriyle bütün sorunlarda tam bir uyum sağlayacağından şüphe edilemez" derken kudretsizlik, ikiyüzlülük ve aptallıktan oluşan böylesine bir karışım karşısında insan kendisini saran tiksinti duygusundan kurtulamıyor.

Öyle gözüküyor ki, Tereşçenko'nun bu belgesinde burjuvazi tayin edici kararları kendine mal etmiştir: "Müttefiklerin davasına karşı kopmaz bir sadakat", "ayrı barış imzalanmaması hakkında verilen sözün bozulmaması", savaşın amaçlarının tekrar gözden geçirilmesini "daha uygun bir zamana" atma, ki bu da, Rus askerinden bu "uygun zaman" gelene kadar emperyalist savaşm amaçları için, sanki bunları açıklamak veya yeniden gözden geçirmek çok önemliymiş

gibi, kanını dökmesine devam etmesini istemek anlamına gelir. Tereşçenko'nun bütün politik ufku, kendince "Rus devriminin amaçları üstüne devrimci bir hükümetin açık ve samimi sözlerini" kapsayan bu diplomatik belgeyi Tüm-Rusya Kongresi'nin dikkatine sunarken gösterdiği kendini beğenmişlik içinde gözleniyor. Şu inkar edilemez: Lloyd George'a ve Wilson'a yapılan alçakça ve güçsüz çağrılarla Sovyetler İcra Komitesi tarafından Albert Thomas'a, Scheidemann'a ve Henderson'a yapılan çağrılar aynı terimlerle ifade edilmiştir. Her iki metinde de amaç benzerliği var ve -kimbilir?- belki de yazarları da aynıdır.[3]

Tereşçenko-Tseretelli ikilisinin son diplomatik notaları hakkındaki en mükemmel değerlendirmeyi ilk bakışta hiç beklenmeyen biryerde buluruz; L'Entente, Petrograd'da Fransızca yayınlanan, Te-

(3) Devrimin ilk günlerinde, İcra Komitesi aracılığıyla sovyetlerin ılımlıları savaşan devletlerin sosyalistlerine ve proleteryalarına, emperyalist hükümetlerinden kopmaları çağrısını yapmışlardı; fakat yavaş yavaş bu devrimci politika terkedilmiş ve İcra Komitesi Bolşeviklerin protestolarına rağmen onur kırıcı Stockholm Sosyal-yurtseverler Birliği'ne katılmıştır. İcra Komitesi'nin karşı-devrimci karakterini belirtmek için Scheidemann, Albert Thomas (Fransa), Henderson (İngiltere) ve diğer sosyal-yurtseverlerle işbirliği halinde olduklarını söylemek yeterlidir. Ilımlı sosyalizm, burjuva diplomasisinin "commis voyageur"ü gibi (Orjinal metinde de Fransızca, ticarethane mümessili anlamında) hareket etmektedir. Bolşeviklerin iktidara gelmesinden sonra açıklanan gizli bir belge Stockholm Konferansı'nın gerçek niteliğini gösterir: Sözkonusu belge, Stockholm'deki Rus elçisinin geçici hükümete gönderdiği ve konferansın sosyal-yurtsever örgütleyicilerinden biri olan Branting ile yapılan bir konuşmayı nakleden 18 Ağustos tarihli bir telgraftır. Bu konuşmada Branting, eğer Kerenski konferansı zamansız olarak nitelerse, konferansı terketmeye hazır olduğunu ilan ediyor ve bunun için Hollanda-Iskandinavya Komitesi üstüne kişisel ağırlığını koyacağını söylüyor. Telgraf, bu konuşmanın Branting'in itibarının zedelenmemesi için gizli tutulması isteğiyle bitiyor, aksi taktirde önemli haber kaynaklarından biri kaybedilebilir, deniliyordu. Sosyalist konferans, diplomasinin gönül alıcı aleti! Acınılacak bir başarısızlıkla bitmesi hayret verici olmasa gerekir. (Luis C. Farina'nın notu, 1918)

reşçenko ve Çernov'un "sarsılmaz bağlılık" yemini ettikleri Müttefiklerin yayın organı. "Gönüllüce kabul ediyoruz ki", diyor bu organ, "diplomatik çevrelerde bu notanın yayınlanması belli bir kaygıyla bekleniyordu". Bu resmi organın da kabul ettiği gibi, Müttefiklerinkiyle çelişen amaçlar için uygun bir formül bulmak kolay değildir. "Özellikle Rusya'yı ilgilendiren konularda geçici hükümetin konumu nazik ve tehlikelerle doluydu. Bir yandan işçi ve asker delegeleri konseyinin görüşlerini hesaba katması ve bunların bakış açısını mümkün olduğunca temsil etmesi, öte yandan da konsey kararının kendilerine kabul ettirilmesi imkansız olan dost güçler ve onlarla kurulmuş olan uluslararası ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi gerekiyordu.

"Ve geçici hükümet bu sınavdan tertemiz ve lekesiz olarak çıkmıştır."

Gözlerimizin önündeki bu belgede, geçici hükümet tarafından notlanan, kaydedilen ve mühürlenen devrimci din kitabımn en genel noktaları var. Hiçbir temel sorun eksik değil. Bütün güzel hayaller, sözlüklerde yer alan tüm güzel sözcükler doğru kullanılmış. Uluslararası ilişkilerde eşitliği, özgürlüğü ve adaleti görmek mümkün. Donc tout y est[4] hiç olmazsa terimlerde. Yoldaşların en kızılı bile söylenecek birşey bulamaz; bu yönüyle geçici hükümetin kuruntu duyacağı hiç bir şey yok...

"Fakat, ya Müttefikler?" diye sormaktadır **L'Entente**. "Rusya'nın genç demokrasisi yararına dostça ve iyiniyet duyguları ışığında dikkatlice inceledikleri ve satırların arasını okudukları zaman (!), Müttefikler notanın çeşitli yerlerinde az çok sallantılı bir durumda olan güvenlerini pekiştirecek çeşitli pasajlar görebilirler. Onlar bilmektedirler ki, geçici hükümetin durumu yeterince rahat değildir ve gücünü abartmamak gerekir... Hükümetin Müttefiklere verdiği temel garanti Londra'da 5 Eylül 1914'de imzalanan anlaşmamn (ayrı ayrı barış imzalanmaması hakkında) yeniden gözden geçirilmemesi gerektiğinden ibarettir. Şimdilik bu bizim için tamamiyle tatmin edicidir."

(4) Orijinal metinde de Fransızca. "Yani herşey içinde mevcut" anlamında.

Ve bizim için de. Gerçekten de Fransız sefaretinden esinlenen çok resmi **L'Entente**'da çıkan Tereşçenko-Tseretelli ikilisinin "nesir"i hakkındaki yargıdan daha aşağılatıcısını bulmak zordur. Tereşçenko veya onun arkasındakiler için hiçbir zaman düşmanca olmayan bu değerlendirme, bize ateşli bir şekilde bu belgenin "açık ve içten dili"nden sözeden Tseretelli'nin "yapıcı çabaları" için ölümcül bir darbe niteliğindedir. "Hiçbir şey unutulmamıştır, yoldaşların en kızıllarının bile vicdanını tatmin edecektir" demektedir kongrede.

Fakat bu diplomatik nesir uzmanları yanılıyorlar: Hiç kimseyi tatmin edemeyecekler. Gerçek hayatın olaylarının, Kerenski'nin çağrılarına, Tseretelli'nin tehdit ve uyarmalarına karşı Karadeniz denizcilerinin[5] ayaklanması kadar şiddetli darbeler indirerek verdiği cevaplar anlamlı değil midir? Bize, Kerenski'nin kalesinin, saldırıyı hedefleyen "yurtseverliğin" kaynağının, orada, denizcilerin bağrında olduğu söylenmişti. Olaylar bir kere daha, acımasızca gerekli olan düzeltmeyi yapmıştır. Dış politikada eski emperyalist anlaşmaları kabullenerek, içte hakim sınıflarla uzlaşarak, orduyu bir devrimci heyecan ve disiplin bütünlüğü içerisinde ayakta tutmak imkansızdı. Ve, bereket versin ki, Kerenski'nin "büyük sopası" çok kısa kaldı.

Hayır, bu yol hiçbir yere çıkmaz.

Vperyod, Haziran 1917

(5) 19 Haziran 1917'den itibaren Karadeniz Filosu'nda ayaklanmalar başlar. Amiral Kolçak devrilir ve Bolşeviklerin etkisiyle, denizciler onun yerine kendi komutanlarını seçerler.

2. İkili İktidar Farsı

Savaş şartları devrimin iç güçlerinin hareketini şekilsizleştirmekte ve anlaşılmaz hale getirmektedir. Fakat devrim süreci boyunca bu şartlar aynı iç güçler, yani sımflar tarafından belirsiz bırakılmayacaktır.

1912'den beri yükselen devrim, ilk ağızda hızının savaş tarafından kırıldığını gördü, fakat daha sonra öfkeli bir ordunun kahramanca müdahalesi sayesinde daha önce görülmemiş bir mücadelecilikle hız kazandı. Eski rejimin direnç kapasitesi savaşın sürmesiyle tamamen maymlanmıştır. Monarşi ve halk arasında uzlaşmacı tavır takmmış olan politik partiler tabandan gelen kuvvetli baskılar yüzünden bir anda kendilerini havada asılı kalmış buldular ve son anda usta bir parendeyle kendilerini devrimin emin kıyılarına atmak zorunda kaldılar. Bu, bir zaman için, devrime dıştan, mükemmel bir ulusal birlik görünümü verdi. Bütün tarihi boyunca ilk defa burjuva liberalizmi kendini yığınlarla "bütünleşmiş" hissetti, ve işte ona "evrensel" devrimci ruhu savaşm hizmetinde kullanmak fikrini veren de bu oldu.

Savaşın şartları amaçları ve katılanları değişmediler. Eski rejimin politik ekibinin en kararlı emperyalizm-yanlısı üyeleri olan Gouçkov ve Milyukov bugün devrimci Rusyanın kaderinin efendisi durumundadırlar. Tabiatıyla, aynı uluslararası anlaşmalarla, aynı müttefiklerle aynı düşmanlara karşı olma karakterini çarlık dönemindeki gibi devam ettiren savaş, şimdi bir "devrim için savaş"a dönüşmelidir. Kapitalistler için bu, devrimin uyarmış olduğu tüm tutkular ve güçlerle emperyalizmin hizmetine sokulmak üzere seferber edilmesi anlamına gelmektedir. Milyukovlar soylu bir şekilde "kızıl bez parçası"nı kutsal amblem olarak nitelemeye razıdırlar, yalnız şu şartla ki, emekçi kitleler bu kızıl bez parçası altında İstanbul ve Boğazlar için güzellikle ölmeğe hazır gözüksünler.

Fakat Milyukov'un emperyalist şeytan ayakları çok havada kalıyordu. Kitleleri kazanmak ve devrimci enerjilerini dış cepheye yöneltmek için daha ince yöntemlere ve hepsinden önemlisi, program-

ları henüz kavranamamış, dolayısıyla henüz reddedilmemiş, yeni politik partilere ihtiyaç vardı.

Bunlar ortaya çıktı. Karşı-devrim yıllarında, özellikle son sınaî "boom"da sermaye, 1905'in binlerce devrimcisini zekice, onların emekçi veya marksist "kavramlarından gocunmadan evcilleştirmiş ve hizmetinde kullanmıştır. Ve "sosyalist" aydınlar arasından oldukça kalabalık bir bölüm sosyal mücadeleyi reddederek kitleleri "yurtsever" amaçlara doğru sürüklemek istemişlerdir. Karşı-devrimci dönemde, aydınlar zümresiyle elele veren, 1905 devriminin başarısızlığından ürkmüş ve bu andan itibaren bir tek şiar edinmiş, herkese şirin gözükmek isteyen uzlaşmacılar ortaya çıktı.

Burjuvazinin Çarlık rejimine muhalefeti -emperyalist bir temelde kalarak- hemen devrimden önce oportünist sosyalistlerle hakim sınıflar arasındaki yaklaşmanın gerekli temelini sağladı. Duma'da Kerenski ve Çkeidze politikalarını ilerici blokun bir eki olarak geliştirdiler, Gvozdiyev ve Bogdanov gibi "sosyalistler" Savaş Sanayi Komitelerini Gouçkovlarla paylaştılar. Fakat Çarlık rejiminin varlığı "hükümet" yurtseverliğini açık açık savunmayı zorlaştırıyordu. Devrim tüm bu engelleri süpürdü. Kapitalist partilere verilen ödünler artık "demokratik birlik" olarak isimlendirilmeğe başlandı, burjuva devlet disiplini birdenbire "devrimci disiplin"e dönüştü ve son olarak ta emperyalist bir savaşa katılma, devrimin bir dış yenilgiye karşı savunulması olarak nitelendirildi.

Bu milliyetçi intelligentsiya uyarıldığı, güdüldüğü sosyal yurtsever Struve'nin gazetesi Vehi'de, orduyu kurmak için zorla örgütlenen toplumun en geri kalmış kesimlerinden cömert ve beklenmeyen bir destek buldu aniden.

Bu sadece devrimin bir savaş sırasında patlamasından dolayıdır, çünkü diğer bütün şartlarda toplumun en geri ve parçalanmış kesimleri olan kır ve kent küçük burjuvazisi otomatik biçimde örgütlü bir güç görüntüsüyle ortaya çıkmışlar ve gerçek güçlerini çok aşan bir biçimde işçi-asker delegeleri konseyinin üyelerini etkilemişlerdir. Menşevik-popülist intelligentsiya bu geri kalmış, çoğu politik olarak daha yeni uyanmış acemi kitlede başlangıçta çok normal bir destek bulmuştur. Küçük burjuva sınıflarını, halk kitlelerini bağımsız bir

şekilde yönetemeyeceğini yeni yeni kavrayan burjuva liberalizmiyle anlaşmaya sürüklerken, Menşevik-popülist intelligentsiya, yığınların baskıları sayesinde, ordunun sayıca büyüklüğünün önemi nedeniyle ikinci plana atılan proleter tabakaları üzerinde dahi belli bir etkiye sahip olmuştur.

İlk bakışta bütün sınıf çelişkilerinin yok olduğu, bütün toplumun Menşevik-popülist ideolojinin parçalarıyla sıvandığı, ve Kerenski Çkeidze ve Dan'ın "yapıcı çabaları" sayesinde ulusal bir sınıflararası ateşkes anlaşması sağlandığı sanılabilirdi. İşte bu yüzden de, bağımsız bir sınıf politikası yeniden belirdiğinde, şimdiye kadar görülmemiş bir biçimde şaşkınlığa kapıldılar; ve işte, evrensel ahengin yıkıcıları olarak gördükleri Sosyalist-devrimcilere karşı sahneye koydukları isyan niteliğindeki kızgın inlemeler konserinin nedeni de buydu.

Küçük burjuva aydınlar asker ve işçi delegeleri sovyeti tarafından hiç te hazırlıklı olmadıkları bir yere yükseltildikten sonra herşeyden evvel sorumluluktan çekinerek korkuya kapılmışlar ve iktidarlarını 3 Haziran Duması'ndan çıkan feodal-kapitalist bakanlara saygıyla devretmişlerdir. Küçük burjuvazinin devlet iktidarı karşısındaki kutsal terör anlayışı -popülistler de Trudovikler(işçi popülistler), bu çok belirgindir- yurtsever-Menşeviklerde, bir burjuva devriminde iktidarın sosyalistler tarafmdan tek başına yüklenilmesinin imkansız olduğu şeklindeki görüşlerle üstü örtülüydü.

İşte, daha doğru bir tammlamayla iki iktidarsızhk diye niteleyebileceğimiz "ikili iktidar" böyle doğdu. Burjuvazi düzen ve zafere kadar, savaş adına otoriteyi elinde tutuyordu; fakat sovyetler olmaksızın hükümet edemiyordu; Sovyetlerle hükümetin ilişkileri, proletaryanm acemice bir davranışla bu güzel yapıyı yıkması korkusuyla karışık yarı-güvenilir, saygılı bir ilişki niteliğindeydi.

Milyukov'un edepsizce kışkırtıcı dış politikası bir bunalım doğurdu. İktidar sorunlarıyla yüz yüze gelince, küçük burjuva liderlerin saflarında oluşan ve yayılan paniğin bilincine varan burjuva partisi kayıtsız şartsız şantaja başladı: hükümet grevi yapmakla, yani iktidarı paylaşmaktan vazgeçme tehdidini savurarak, sovyetin kendisine bir miktar sosyalist hediye vermesini -ki bunların koalis-

yon kabinesindeki bütün işlevleri kitlelerin hükümete olan güvenlerini arttırmaktan ibaret olacaktı- ve bu şekilde de "ikili iktidara" son vermeyi öne sürdü.

Ültimatom karşısında geriye kalan son marksist boş inançlarını da terkeden yurtsever-Menşevikler burjuva bir hükümeti paylaşabilmek için koşuşmuşlar ve beraberlerinde de kendi açılarından hiç bir inanç ve ilke yüküne sahip olmayan sovyetin trudovik "liderlerini" getirmişlerdir. Prens Lvov ve Şingarev kabinelerine girebilmek için Kienthal ve Zimmerwald[1] konferanslarında Vandervelde, Guesde ve Sembat'yı aforoz etmiş olan Çernov'da bu çok açıktı. Tabiatıyla Rus yurtsever-Menşevikleri Rus devlet yönetim biçimi ile Fransız veya Belçika devlet yönetim biçimi arasında hiç bir ilgi olamayacağına dikkat çekiyorlardı. Çünkü onlara göre Rus devlet yönetim biçimi Amsterdam Kongresi'nin (1904)[2] devlet yönetim biçimine karşı kararınca öngörülen çok özel şartların ürünüdür. Bununla beraber sürekli "şartların olağanüstülüğü" nakaratına başvururken papağan gibi Fransız ve Belçika yöneticilerinin cevherlerini tekrarlıyorlar. Kalabalık ağızlı teatralliği bazı doğru şeyler barındırmakla beraber, Kerenski kendince çok doğru bir biçimde Rus devlet yönetim biçimini batılı devletlerin yönetim biçimleriyle aynı kategoriye soktu ve Helsingfors Konferansı'ndaki konuşmasmda da Batı Avrupa sosyalistlerinin on yılda katettikleri yolu Rus sosyalistlerinin büyük ölçüde kendisi sayesinde iki ayda katettiklerini iddia etti. Marx, devrimin tarihin lokomotifi olduğunu söylerken çok haklıydı! Koalisyon hükümeti kuruluşundan da önce tarih tarafmdan mahkum edilmişti. Koalisyon hükümeti "ulusun devrimci birliği" sloganıyla hemen Çarlık rejiminin düşüşünden sonra kurulmuş olsaydı, belki bir zaman

(1) İsviçrede iki kasabanın adıdır. Bu iki kasabada 5-8 Eylül 1915 ve 24-30 Ocak 1916 tarihlerinde savaşa karşı iki uluslararası konferans toplanmıştır. III. Enternasyonalin kurulmasından sonra Zimmerwald Birliği lağvedilmiştir.
(2) II. Enternasyonalin bu kongresi 1904 Ağustosunda yapıldı. Başlarında Bebel olmak üzere, Alman sosyal demokratları kongreden Fransız sosyalistlerinin burjuva hükümetinde bakanlık kabul etmelerini yeren bir karar geçirmeyi başardılar.

için devrimin güçlerini barındırabilirdi. Fakat ilk hükümet Gouçkov-Milyukov'unki oldu. Onun varlığı ise sadece "ulusal birlik" palavrasının ortaya çıkarılmasına ve devrimi emperyalist çıkarlara peşkeş çekmek isteyen burjuvazinin bu teşebbüsüne karşı proleteryanın devrimci direncinin uyandırılmasına kadar sürdü. Açıkca en kötü seçenek olarak ortaya çıkan koalisyon hükümeti bu şartlarda faciayı önleyebilecek durumda değildi; hükümetin bizzat kendisi anlaşmazlık sebebi olmaya, "devrimci demokrasi" saflarında uyuşmazlık ve dağınıklık kaynağı olmağa mahkumdu. Politik varlığı -çünkü "faaliyetlerinden" söz etmeyeceğiz- laf kalabalığı ile akıllıca örtülmüş yavaş bir can çekişmeden başka bir şey değildir. Ekonomik alandaki, özellikle iaşe konusundaki, kesin çöküşle mücadele etmek için Sovyetler İcra Komitesi'nin ekonomik komisyonu devletçi hareket tarzını en önemli sanayi dallarına yayacak bir plan hazırladı. Ekonomik komisyonun üyeleri politik liderlerden yalnız politik eğilimlerinden ötürü değil, fakat ülkenin ekonomik durumu hakkındaki derinlemesine bilgileriyle de ayrı düşüyorlar. İşte tam bundan dolayıdır, derinlemesine devrimci karakterde çözümlere varmaları. Örgütlerinin tek noksanı devrimci bir politikanın motor gücüdür. Çoğunluğu kapitalist olan hükümet tabidir ki mülk sahibi sınıfların egoist çıkarlarıyla taban tabana zıt bir sistemin doğuşuna izin vermez. Bu durumu Menşevik Çalışma bakanı Skobelev anlamadıysa da, ticaret ve endüstrinin temsilcisi ciddi ve etkili Konovalov çok iyi kavramıştı.

Konovalov'un[3] istifası koalisyon hükümetine ölümcül bir darbe indirdi. Tüm burjuva basını bunu açıkça belirtti. Bunun üzerine sovyet yöneticilerinin panik havasıyla tekrar oyun oynamağa başlandı: burjuvazi, yeni doğmuş iktidarı kapının önüne terketmekle tehdit etti. "Yöneticiler" olağanüstü hiçbir şey geçmemiş gibi davranarak cevap verdiler. Madem sermayenin ciddi temsilcisi bizi terketti, biz de Bay Burişkin'i davet edelim. Fakat Burişkin, özel mülkiyet üstünde cerrahi müdahalelerde bulunma teklifini reddetti. Bunun üzerine "bağımsız" bir Ticaret ve Endüstri Bakanı aranmağa başlan-

(3) Konovalov birinci koalisyon hükümetinde Ticaret bakanıydı. 31 Mayıs 1917'de istifa etti.

dı, öyle bir adam ki arkasında hiç bir şeyi, hiç bir kimsesi olmasın ve sermaye ve emeğin çelişkili taleplerini içeren mektuplar için zararsız bir posta kutusu olsun. Bu arada harcamalar bütün hızıyla devam ederken, hükümetin faaliyeti özellikle para basmaktan ibaretti.

Küçük burjuvazinin tipik temsilcisi Çernov sözde radikal olduğu tarım konusunda işbirlikçi ve hami olarak seçtiği Bay Lvov ve Bay Şingarev sayesinde hiç bir açıklama yapamaz hale geldi. Kendisine verilen rolün tamamen bilincinde olan Çernov tarım devriminin değil de, tarımsal istatistiklerin temsicisi olarak ortaya çıktı. Liberal burjuvazinin yorumuna -bakanlarm da tamamen kabul ettiklerigöre, kitlelerin devrimci süreci askıya almaları ve pasif bir şekilde Kurucu Meclis'in toplanmasını beklemeleri gerekiyor. S,R'ler toprak sahiplerinin ve sanayicilerin hükümetine girer girmez köylülerin feodal tarım sistemine karşı hücumları anarşi olarak damgalandı.

Uluslararası politikada, koalisyon hükümeti tarafından ilan edilen "barış plam"nm çöküşü beklenenden daha çabuk ve felaketli bir biçimde meydana geldi. Fransa Başbakanı Bay Ribot "tam zafere" kadar savaşın sürdürülmesinin mutlak gerekliliğini tekrar belirterek, Rus barış planını saygısızca ve kesin olarak reddetmekle kalmadı, Fransız sosyal-yurtseverlerin bizzat Bay Ribot'nun işbirlikçisi ve müttefiği Rus sosyalist bakanlarının işbirliğiyle tertiplenen Stockholm konferansına katılmaları için gerekli pasaportlarmı da vermeyi kabul etmedi.

Vurdumduymaz bir edepsizlik ve "kutsal bir egoizm" ile belirlenen sömürge fethetme politikasına sahip İtalyan hükümeti "ilhaksız barış" formülüne Arnavutluk'un[4] ilhakı ile cevap verdi. Hükümetimiz, sosyalist bakanlar dahil, iki hafta boyunca, politikalarının iflasını önlemek için, Müttefiklerin cevabını açıklamadılar. Kısaca Rusya'nın uluslararası politikadaki yeri sorunu, hangi sebeplerden dolayı Rus askerinin dövüşmeğe ve ölmeğe hazır olması gerektiğini

(4) Arnavutluk, Türkiye'nin I. Balkan savaşında yenilmesiyle bağımsız bir devlet olmuştu (Londra anlaşması, 30 Mayıs 1913). İtalya, Arnavutluk'u 1914' te işgal etti.

bilmek sorunu, Dışişleri bakanlığı Milyukov'un elinden koparıldığı andaki kadar keskinliğini korumaktadır.

Ulusal kaynaklardan ve güçlerden aslan payını almaya devam eden Ordu ve Denizcilik bakanlığında yüksekten atma ve lafazanlık politikası istisnasız hüküm sürüyor. Fakat ordunun bugünkü durumunun maddi ve psikolojik nedenleri bakanlığın şiirsel tutumuyla düzeltemeyecek kadar derindir. General Aleksyev'in yerine General Brussilov'un atanması şüphesiz bu iki subay için çok şey değiştirir, ama ordu için fazla birşey değişmez. Ordunun ve halkın bir "taarruz" için hazırlanması, sonra birdenbire bu sloganın terkedilip yerine "taarruz için hazırlık" gibi daha belirsiz birine sarılınması, Ordu ve Denizcilik bakanhğının ülkeyi zafere götürmekte en aşağı Bay Tereşçenko'nun bakanlığının onu barışa götürmekteki kadar yeteneksiz olduğunu gösterir.

Geçici hükümetin iktidarsızlığı doruk noktasına, Dışişleri bakanının faaliyetiyle, köylü sovyetinin en dürüst delegelerinin terimleriyle ifade edecek olursak, mahalli yönetim bürolarını "tarafgirce" feodal mülk sahipleriyle doldurmakla ulaştı. Kurucu Meclis'i beklemeden, ileri mevziler ele geçirme hakkı ile hareket ederek şehirler düzeyinde başarılar elde eden halkın etkin bölümü, Dan'ların polisiye ağzı ile "anarşi" suçlamasıyla damgalandı ve yapısından ötürü de hiçbir yaratıcı faaliyet göstermeyen hükümetin şiddetli karşı çıkmasıyla karşılaştı.

Şu son günlerde bu müflis politika en tiksindirici ifadesini Kronştadt yangınında[5] bulmuştur. Burjuva basınmın, kendilerine göre devrimci enternasyonalizmin ve koalisyon hükümetine karşı

(5) Haziran başında Baltık denizcileri ve Cronstadt kitleleri geçici hükümete karşı ayaklandılar, Rus ve yabancı basında bu hareket için kullanılan en ılımlı sıfat "anarşistler" oldu. Kronştadt sovyeti 40 oya karşı 210 oyla geçici hükümeti reddettiklerini ve yalnız Petrograd sovyetinin otoritesini kabul ettiklerini açıkladı. Bu olay ayrılıkçı bir tavır olarak gösterilmek istendi. Baltık denizcileri devrimin her döneminde devrimci bir güç olarak gözüktüler - Çarlık yönetimine karşı, geçici hükümete karşı ve Kerenski'nin Bolşevikler tarafından devrilmesi esnasında. (Luis C. Fraina'nın notu, 1918).

güvensizliğin sembolü olan - dolayısıyla halkın bağımsız politikası - Kronştadt'a karşı yürüttükleri rezil ve namussuzca kampanya, yalnızca hükümeti ve sovyetin liderlerini kazanmakla kalmadı, fakat aynı zamanda Tseretelli ve Skobelev'i de Kronştadt emekçileri, askerleri ve denizcilerine karşı girişilen utanç verici baskının elebaşları haline dönüştürdü.

Enternasyonalizmin sistemli bir şekilde fabrikalarda, atölyelerde ve cephedeki askerlerde sosyal-yurtseverliğin yerini almağa başladığı anda, patronlarının güdümündeki sosyalist bakanlar devrimci proleteryanın öncüsünü bir darbede yoketmeyi ve böylece Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin toplantı döneminin açılışının "psikolojik anını" hazırlama kumarını oynuyorlardı. Proleteryayı "disiplin altına almak" ve yalnız bırakmak için, köylü küçük burjuva demokrasisini liberal burjuvazinin bayrağı altında toplamak (ki bu burjuvazi Fransız, İngiliz ve Amerikan sermayesinin esiri ve müttefikidir.): İşte Menşevik ve SR.lerden oluşan hükümet kanadının tüm enerjisini ayırdığı başlıca görev. Tiksindirici baskı tehditleri ve aleni şiddet provakasyonları bu politikamn başlıca ögesini oluşturuyor.

Koalisyon hükümetinin çöküşü doğduğu gün başladı. Devrimciler tüm güçlerini kullanarak bu çöküşün bir iç savaş kargaşasına dönüşmesini önlemelidirler. Buna varmanın tek yolu, uzun dişli politikacıların iştahlarını daha da arttıracak olan bir taviz ve boyun eğme politikası değil, tam tersine tüm alanlarda bir saldırı politikasıdır. Bizi yalnız başımıza bırakmalarına izin vermeyeceğiz; bizim onları yalnız başlarına bırakmamız gerek. Koaliasyon hükümetinin acınacak ve iğrenç çıkışlarına, köylü kitlelerinin en geri kalmış kesimlerine dahi bu hükümetin devrimci maskesinin altındaki yüzünü göstererek cevap vermeliyiz. Mülk sahibi sınıflarm ve onların uzantısı Menşevik ve SR'lerin iaşe, endüstri, tarım veya savaş problemleri ile ilgili konulardaki, tüm yöntemlerine karşı proletaryamn yöntemlerini çıkarmalıyız. Sadece bu yolla liberalizm yalnızlığa mahkum edilebilir ve devrimci proletaryaya kentli ve köylü yığınlar üstünde kesin bir etkinlik kazandırılabilir. İşçi ve asker delegeleri sovyetlerinin bugünkü liderlerinin düşüşü, ortadan kalkması kaçınıl-

maz olan bugünkü hükümetinki ile aynı anda olacaktır. Sovyetin bugünkü azınlığı, sovyetin devrimin temsilcisi olarak otoritesini koruyabilme ve merkezi iktidar olarak fonksiyonlarını sürdürebilmesini garanti edebilme olanağına sahiptir şimdi. Bu hergün daha açık bir hale gelecektir. "İkili iktidarsızlık" dönemi, iktidarsız bir hükümet ve hareketsiz bir sovyetle kaçınılmaz olarak şimdiye kadar görülmemiş şiddetteki bir bunalımın doruğuna tırmanacaktır. Bütün enerjimizi bu bunalıma yönelterek iktidar probleminin tüm içeriği ile ortaya çıkmasını sağlamak görevlerimizdir.

İzvestiya, 3 Haziran 1917
Vperyod, 8 Haziran 1917

3. Temmuz Günleri [1]

Petrograd sokaklarında kan aktı. Rus devrimine trajik bir bölüm eklendi. Sorumlusu kimdir? "Bolşevikler" diye cevap veriyor sokaktaki adam, gazetelerin kendisine söylediklerini tekrar ederek. Bu trajik olayların bütünü, burjuvazi ve oportünist politikacılar için şu kelimelerde özetleniyor: Elebaşları tutuklayınız ve kitleleri silahsızlandırınız. Bunu söylerken de amaçları "devrimci düzen" yerleştirmek. SR'ler ve Menşevikler, Bolşevikleri tutuklar ve silahsızlandırırak "düzeni" sağlamağa hazırdırlar. Yalnız bir problem var: Hangi düzen ve kimin için?

Devrim kitleler içinde çok büyük umutlar uyandırmıştır. Devrimde yönetici rol oynayan Petrograd yığınları içinde bu umutlar, bu bekleyişler özel bir yer tutmaktadır. Bu umutları ve bekleyişleri, kitlelerin devrimci sabırsızlıklarını örgütlü bir politik eyleme yöneltecek tarzda, açıkça belirlenmiş politik programa dönüştürmek sosyal demokrat partinin göreviydi. Devrim iktidar sorunuyla karşı karşıya kaldı.

Biz, Bolşevikler gibi,[2] bütün iktidarın işçi, asker, köylü delegeleri konseyi merkez komitesine verilmesinden yanaydık. Yönetici sınıflar ve bunlara dahil etmemiz gereken SR'ler ve Menşevikler, kitleleri Milyukov-Gouçkov hükümetini desteklemeğe çağırıyorlardı. Son ana kadar, yani bu birinci geçicin hükümetin en emperyalizm yanlısı şahısların istifasına kadar, sözünü ettiğimiz bu iki parti hükümetle her konuda tam bir uyum halindeydi. Kitleler tüm gerçeğin kendilerine söylenmediğini, kendi gazetelerinden, ancak hükümetin rötüşlanmasından sonra öğrendiler. Bunun üzerine onlara yeni "koalisyon" hükümetine güven duymaları gerektiği söylendi. Devrimci

(1) Temmuz günleri bir hükümet kriziyle, 16'sında Kadet bakanların istifası ile başladı. Hükümete karşı kendiliğinden gösteriler kuvvet zoruyla bastırıldı. Lvov 20'sinde istifa etti, Kerenski Başbakan oldu.

(2) Troçki bu dönemde ilçelerarası(Mejrayontsı) örgütü üyesiydi. Bu örgüt Temmuz 1917'de Bolşeviklerle birleşmiştir. (Troçki'nin notu)

sosyal demokrasi yeni hükümetin temelde eskisinden farklı olmadığını, devrime hiç bir katkıda bulunamayacağını ve kitlelerin umutlarına bir kere daha ihanet edeceğini öne sürdü. Ve gerçekten de olaylar bunu doğruladı. İki aylık zayıflıktan, güvenoyu isteklerinden, destek çağrılarından sonra, hükümet sorunları karmakarışık etmekten ibaret olan konumunu saklayamamağa başladı: Kitlelerin bir kere daha, hem de şimdiye kadar görülmemiş bir vahşetle aldatıldıkları belirgin hale geldi. Petrograd işçi ve askerlerinin çoğunluğunun sabırsızlıkları ve nefretleri günden güne değil, saatten saate artmağa başladı. Katılanları umutsuzluğa sürükleyen savaşın uzaması, ekonomik başıbozukluk, gizli hazırlıklarla hareketsiz hale getirilen belli başlı üretim sektörlerinin durumuyla beslenen bu duygular politik ifadelerini derhal şu sloganda buldular: "Bütün iktidar sovyetlere". Kadetlerin istifası ve geçici hükümetin kesin çöküşü, kitlelerin resmi sovyet yöneticilerine karşı çıkmalarını derin bir şekilde haklı çıkardı. SR'lerin ve Menşeviklerin tereddütleri ateşe biraz daha benzin dökmekten başka bir şeye yaramadı. Saldırıya geçmesi için Petrograd kışlasına karşı yapılan zorlamalar, hatta zulümler de aynı etkiyi gösterdi. Bir patlama kaçmılmaz hale geldi.

Bütün partiler, Bolşevikler dahil, kitlelerin 16 Temmuzu protesto etmelerini önlemek için çalıştılar, ama gösteriler yapıldı, hem de silahlı olarak. Bütün ajitatörler ve ortak eylemin yöneticileri 16'sı akşamı, iktidar sorunu askıda kaldıkça, 17'sinde gösterilerin devam edeceğini ve hiçbir gücün halkı durduramayacağını belirttiler. İşte sırf bu sebepten dolayı Bolşevik parti ve bizim örgütümüz işin içinden sıyrılıp geride kalmak yerine, tüm gücümüzü kullanıp 17 Temmuz gösterilerinin barışçıl bir havada geçmesi için harekete katılmağa karar verdik. 17 Temmuz çağrısının başka anlamı yoktur. Karşı devrimci çetelerin işe karışmasının olayları kanlı bir çatışmaya dönüştürmesi kaçınılmazdı. Şurası gerçektir ki, kitleleri yönetmeyi reddederek, onları politik yönlendirmeden yoksun bırakmak, politik olarak başsız bırakmak ve kaderleriyle başbaşa bırakmak mümkündü. Fakat, işçi partisi olarak, Pontius Pilatus'un bu taktiğini ne isteyebilirdik ne de uygulayabilirdik: Kitlelerin temel ajitasyonlarına mümkün olan en yüksek örgütlenme seviyesini dahil etmek ve böy-

lece gerçekleşecek kurban sayısını asgariye indirmek için onlarla bütünleşmeğe ve yekvücut olmağa karar verdik. Olaylar iyice bilinmektedir. Kan akmıştır. Ve şimdi burjuvazinin "etkin" basını ve diğer gazeteler sonuçların bütün sorumluluğunu bize yüklemek çabasındalar -fakirlik, tükenmişlik rejime karşı soğukluk ve kitlelerin ayaklanması. Proletaryanın partisine karşı yürütülen karşı devrimci hareketi tamamlamak, bu amaca ulaşabilmek için kaynağı belirsiz, yarı belirli veya artık iyice bilinen dedikodular, zihin bulandırıcı suçlamalar yaymağa başladılar: Kan, Bolşevikler yüzünden aktı ve Bolşevikler II. Wilhelm'in emirleriyle hareket ediyorlar.

Bu günleri sınav günleri olarak görüyoruz. Kitlelerin saflarındaki sıkılık, soğukkanlılıkları, "dostlarınm" sadakati, hepsi şimdi bir testten geçiyor. Biz de aynı teste tabiyiz şimdi ve bundan, daha önceki smavlardan çıktığımızdan daha birleşmiş, daha kuvvetlenmiş olarak çıkacağız. Hayat bizimledir ve bizim için savaşmaktadır. Önüne geçilemez bir durumdan ve iktidardaki partilerin zavallı çekingenliklerinden dolayı yapılan son hükümet rötüşu hiçbir şeyi değiştirmeyecek ve çözümlemeyecek. Bütün sistemde köklü bir değişiklik gereklidir. Devrimci bir hükümet gereklidir.

Tseretelli-Kerenski politikası devrimin sol kanadını zayıflatmayı ve silahsızlandırmayı amaçlamaktadır. Eğer bu metodlarla "düzeni" kurmayı başarırlarsa, bu "düzenin" ilk -tabii bizden sonra- kurbanları olacaklar. Fakat başaramayacaklar. Direniş çok derindir ve sorunlar basit polisiye tedbirlerle halledilemeyecek kadar büyüktür.

Smav günlerinden sonra gelişme ve zafer günleri gelecek.

Vperyod, Temmuz 1917

II. Ya Şimdi?

Önsöz Yerine

Dış cephedeki 1 Temmuz[1] saldırısından bu yana iç cephede devrimin geri çekilmesi gözlenmektedir. Resmi demokrasi tarafmdan yönetilen bu geri çekiliş 16-17 Temmuz olaylarmdan sonra paniğe dönüşmüştür. Bu panik şimdilerde biraz disiplin altına alınabildî, fakat herşeye rağmen kaçış durmadı. Savaş devrimi gözlerimiz önünde yutuyor. Ve generaller savaşı kontrol altında tuttuklarından ülkedeki gerçek iktidarı da ellerine geçirmek istiyorlar.

Nereye kadar gidilecek? Bir teşhiste bulunmak için kendi kendimize politik mücadeleye katılan güçlerin tabiatımn ne olduğunu... veya savaşmadan teslim olanların kimler olduğunu sormamız gerekir. Bu incelemenin konusu budur.

İlk iki bölüm Moskova Devlet Konferansı'ndan önce yazılmıştır. Bunları kesinlikle değiştirmedik. Moskova töreninin işlevini ve neticelerini tahmin ederken liderlerin söylevlerinden ve basımn açıklamalarından (öyle gözüküyor ki liderler ve gazeteler bugünkü kadar yalan söylememişlerdir) değil, fakat sımfsal çıkarlardan ve politik

(1) Almanya ile savaşa devam edilmediği takdirde bütün yardımları prensip olarak kesme tehdidinde bulunan eski Çarlık rejiminin müttefikleri emperyalist ülkelerin baskısıyla ve Kerenski'nin emriyle 1 Temmuz'da cephede saldırı başladı. Tek gerçek ilerleme sadece güneybatı cephesinde oldu. İki günlük topçu ateşinden sonra 31 Tümen hücuma geçti ve zaferler kazanmağa başladı. Fakat Almanya 19 Temmuz'da Tarnopol üstüne bir karşı saldırıya geçti ve 24 Temmuz'da burayı ele geçirdi. Rus orduları Galiçya'dan atıldılar ve 60.000 adam kaybettiler. Sonra Rus cephesi dağıldı ve Lenin'in deyimiyle "askerler ayaklarıyla barışa oy verdiler". 3 Eylül'de Riga düştü ve Petrograd'a yakın adalar tehdit altına girdi. Saldırıyı yöneten General Brussilov görevinden alınarak yerine Kornilov atandı.

hareketlilikten yararlandık: bu yöntem, Marx'm öngördüğü yöntemdir ve bize çok daha emin gözükmektedir.

Geçici hükümet devrimci Petrograd'ı[2] silahsızlandırdıktan ve kızıl bayrakların yerine Kazak sancaklarını diktikten sonra bile işçilerin öfkelerini üzerine çekmemek için hükümet taraflısı bir konferans düzenlemeğe cesaret edemedi. "Zinde güçler" saygılı ve barışçıl Moskova'ya davet edildiler. Fakat Moskova proleteryası istenmeyen misafirlerini bir protesto grevi ve nefretle[3] karşıladı. Ve işte bu destek sayesindedir ki, Petrograd proleteryası özgürce nefes alabilmiştir o gün.

Müsadelerini talep ederek bu broşürü Moskova'lı işçi yoldaşlara ithaf ediyorum.

Ağustos-Eylül 1917

(2) 18 Temmuz'da Kerenski'nin emri üzerine karşı devrimci birlikler ve Kadet subaylar Petrograd'ı işgal ettiler ve işçi mahallelerini altüst ederek buraları silahsızlandırdılar. Petro-Pavelkalesinin dürüst birlikleri de silahsızlandırıldı.

(3) 26-28 Ağustos'ta Bolşoy tiyatrosunda yapılan Moskova Devlet Konferansı sağın desteği ile durumunu güçlendirmek isteyen Kerenski'nin gösterileri ile geçti. Rusya'nın tüm "zinde güçlerini" davet ettiğini iddia ediyordu Kerenski. Bolşevikler konferansın dışında bırakılmışlardı, fakat D. B. Ryazanov bir sendika temsilciliği elde etmeği başararak Bolşevikler adına bir bildiri sundu. Kerenski konferansı Moskova'da düzenlenmekle Temmuz günlerinden sonra yenilmiş ve silahsızlandırılmış Petrograd proletaryasının etkisini önleyebileceğini sanıyordu. Fakat yamlıyordu: Moskova Bolşevik örgütü bir günlük protesto grevi çağrısı yaptı, 400.000 işçi çağrıya cevap verdi ve grev genelleşti.

I. Olup Bitenler Ne İdi?

Kimse Moskova'da bir konferansın toplanması gerektiğini doyurucu bir biçimde açıklayamaz. Daha iyisi: katılması gerekenlerin hepsi (samimice veya değil) Moskova'ya çağrılmalarının amacmı bilmediklerini açıklıyorlar. Ve hemen hepsi konferanstan söz ederken kuşku ve nefretlerini açığa vuruyorlar. Fakat herşeye rağmen hepsi gidiyorlar. Niçin?

Özgül bir konumu olan proletaryayı bir kenara bırakırsak Moskova konferansına katılanlar üç gruba ayrılabilirler: kapitalist sınıfların temsilcileri, küçük.burjuva örgütler ve hükümet.

Mülk sahibi sınıflar en yetkili temsilcilerini Anayasacı Demokrat partide, Kadet'te buluyorlar. Onların arkalarında büyük toprak sahipleri, ticaret ve sanayi sermayesi örgütleri, finans grupları, üniversiteler var. Bu grupların herbirinin kendi öz çıkarları ve kendilerine özgü politik bakış açıları var. Fakat hepsini birden tehdit eden ortak tehlike emekçi kitlelerden, köylülerden ve askerlerden geliyor ve bu tehlike bütün kapitalist sınıfları geniş ve tek bir karşı -devrimci birlik oluşturmaya zorluyor. Saray, bürokrasi ve genelkurmay çevreleri monarşik entrikalarını ve komplolarını askıya almadan şu sıralarda kesinlikle Kadetleri desteklemenin zorunluluğuna inanıyorlar. Ve liberal burjuvalar monarşist kliğe şüpheli nazarlar atmakla birlikte devrime karşı onun desteğine büyük önem veriyorlar. Bu yönüyle Kadet partisi bütün küçük ve büyük mülkiyet çıkarlarının bir nevi genel temsilcisi oluyor. Mülk sahibi sımfların tüm baskıları, sömürücülerin tüm haraç talepleri bugün Milyukov'un kapitalist utanmazlığmda ve emperyalist küstahlığında kaynaşmıştır. Milyukov'un politikası şudur: şimdilik Menşevik ve SR'lerin "işbirliğinden" yararlanarak devrimci rejimin tüm hatalı adımlarım, yanlışlarmı ve başarısızlıklarını pusudan gözlemek, bu işbirliğini tehlikeye sokmak ve sırasını beklemek. Ve Milyukov'un ardında sıranın kendisine gelmesini bekliyen çarcı Gurko var.

SR'lerin ve Menşeviklerin sahte demokrasisi köylü kitlelerine, şehir küçük burjuvazisine ve en geri kalmış işçilere dayanıyor. Bu

konuda şunu belirtmek gerekir ki, zaman ilerledikçe ortaklığın gücünün SR'lere geçtiği, ve Menşeviklerin arabanın beşinci tekerleği haline geldiği açıkça ortaya çıkıyor. Bu iki partinin yönetimi altında, kitlelerin tufanvari çırpınmalar ile olağanüstü bir yüksekliğe çıkarılan işçi ve asker sovyetleri hızla önemlerini kaybediyorlar ve unutuluyorlar. Niçin Marx, tarih ne zaman dar kafalıların burnuna bir yumruk indirse, bunların başarısızlılarının nedenini asla kendi öz beceriksizliklerinde aramadıklarını, fakat şaşmaz bir şekilde başka birinin kötü niyetini veya komplosunu keşfettiklerini belirtmiştir. İşte bunun için Tseretelli 16-18 Temmuz "komplosunda" tüm politikasının acınacak iflasını açıklayan "saman çöpünü" görmekte acele ediyor. SR Lyeber'ler, Gotz'lar ve Voytinski'ler Menşeviklerle beraber "anarşiye" karşı düzeni kurtardıkları zaman (lafı gelmişken söyleyelim, düzen tehdit edilmemişti) bu baylar ciddi ciddi, Capitolium'u kurtaran kazlar gibi mükafatlandırılmayı hak ettiklerini sanıyorlardı. Ve burjuvazinin kendilerine karşı nefretlerinin işçi sınıfına karşı uzlaşmacı gayretkeşliğine girdikleri oranda arttığım anladıkları an aptala döndüler. Çok tekrar edilmiş ortak çıkarlar üzerinde cambazlık yapmayı çok iyi bilen Tseretelli kendini can sıkıcı bir devrimci gibi tasfiye edilmiş buldu. Bu çok açıktı: makinalı tüfek alayı[1] devrimi "berbat etmişti" (bazı durumlar haricinde, onlara cepheye gitmelerini emreden Kerenski'e itaat etmeyerek ve 16-18 Temmuz olaylarına karışarak).

Ve eğer Tseretelli partisiyle beraber karşı devrimin, Polovtsev'in ve asker Kadetlerin saflarında karşı-devrimin çıkarları uğruna işçilerin silahsızlandırılmasında onlara yardım etmek için yer aldıysa, bu, Tseretelli'nin ve onun politik oyununun değil, fakat Bolşevikler tarafından kışkırtılan makineli tüfek alayının kabahatidir. İşte, budalalarm politik bankerleri tarafından öğretilen tarih felsefesi budur!

Gerçekte 16, 17, 18 Temmuz günleri, küçük burjuva demokrasi-

(1) Birinci makinalı tüfek alayı ikincisinden daha aktif olarak, devrime en başından destek olmuş ve Petrograd'ın işçi mahallesi olan Vıyborg'a yerleşmişti. Temmuz gösterilerinin başında yer almıştı.

nin yöneticileri olan partilerin iktidarı almaktaki basiretsizliklerini mutlak bir şekilde göstermeleri bakımmdan devrimin akışı içinde bir dönüm noktası oluşturdu. Koalisyon hükümetinin acıklı çöküşünden sonra iktidarm sovyetler tarafından ele geçirilmesinden başka çözüm yolu kalmadığı açıkça ortaya çıkmıştı. Fakat Menşevikler ve SR'ler tereddüt ettiler. İktidarı almak onlara bankerler ve diplomatlarla ilişkiyi koparmak anlamına geliyordu herhalde: tehlikeli politika. Ve 16-18 Temmuz günlerinin karanlık olaylarına rağmen sovyet liderleri Yefimov'ların peşinden koşmaya devam ettiklerinde ancak mülk sahibi sınıflar tıpkı küçük bir dükkan sahibinin bir bankerin hizmetinde olması gibi sovyet politikacalırınm kendi emirleri altında olduğunu, yani şapka çıkardıklarını ancak anlayabilmişlerdir. Karşı-devrimi cesaretlendiren budur.

Devrimin bugüne kadarki bütün tarihi "ikili iktidar" olarak adlandırılan olguda yatmaktadır. Liberallerden gelen bu deyim gerçeği söylemek gerekirse çok yüzeyseldir. Azımsanmayacak sayıda hükümetsel işlevler üstlenen sovyetlerin hükümetin yanında olduğu söylenirken problem çözümlenmiş olmuyor: çünkü Dan'lar ve Tseretelli'ler iktidarın bu bölünmesini "ağrısız" biçimde yoketmek ve onu tamamen hükümetin ellerine verebilmek için ellerinden geleni yaptılar. Gerçekte sovyetin ardında ve hükümetin ardında değişik sınıfların çıkarları üstüne kurulu farklı iki sistem vardı.

Sovyetin ardında her fabrikada kapitalistlerin otokrasilerinin yerini alan emekçilerin örgütleri vardı ve bu örgütler sanayide kapitalist anarşiyle uzlaşmayan ve üretim üstünde devletin geri alınamaz bir denetimini zorlayan cumhuriyetçi bir rejim sağladılar.

Mülkiyet haklarını savunmak için kapitalistler yukarıdan, hükümetten yardım aradılar, onu daima artan bir enerjiyle sovyetlere karşı itekliediler ve onu bağımsız bir aygıttan, yani işçi kitleler üstünde baskı kuracak bir aletten mahrum olduğu sonucunu kabul etmeğe zorladılar. Buradan geliyor "ikili iktidar" üstüne ağlayıp sızlamalar.

Sovyetin ardında ordunun seçimle oluşan örgütü ve asker demokrasisinin yönetimi vardı. Lloyd George, Ribot ve Wilson'a mey-

leden geçici hükümet Çarlık rejiminin eski yükümlülüklerini tanıyarak, gizli diplomasinin eski metodlarını uygulayarak ordunun yeni rejiminin aktif düşmanlığıyla karşılaşıyordu. Yukarıdan gelen karşı koyma sovyete ulaşıncaya kadar bütün etkisini hemen hemen kaybetti. Buradan geliyor "ikili iktidar" üstüne yakınmalar, özellikle de genelkurmaydan.

Nihayet, liderlerinin acınacak oportünizmlerine ve kaba şovenizmlerine rağmen, köylü sovyeti, hükümetin karşı çıkması oranında tehdit edici bir biçimde yol alan toprak müsaderelerine başvuran tabanın genişleyen bir baskısına maruz kalıyordu. Tseretelli'nin son polisiye talimatının Lvov'unkinden farksızlığında hükümetin hangi noktaya kadar büyük sermayenin temsilciliği rolünü oynadığı görülüyor. Sovyetler ve köylü komiteleri yeni bir tarım rejimi kurmağa kalkıştıkları her taşra bölgesinde kendilerini, giderek özel mülkiyetin bekçi köpeğine dönüşen geçici hükümetin "devrimci" otoritesiyle keskin bir şekilde çalışma halinde buluyorlar.

Devrimin geleceği tüm iktidarm sovletlerin eline geçmesini ve mülk sahiplerine karşı işçilerin çıkarları doğrultusunda kullanılmasını zorunlu kılıyordu. Ve kapitalist sınıflara karşı kavganın derinleşmesi işçi kitlelerindeki yönetici rolün içlerindeki en gözü pek bölümüne, yani sanayi proleteryasına verilmesini gerekli kılıyor. Proletarya üretim ve dağıtımda denetimini sağlamak için Batı Avrupa'daki geçmiş örneklerle övünebilir, özellikle Almanya'daki sözde "savaş sosyalizmi" ile.Fakat nasıl ki Rusya'da bu örgütlenme çalışması ancak bir tarım devrimi temelinde ve gerçekten devrimci yönetim altında tamamlanabilirse, üretim üzerinde denetim ve bu devrimci iktidarm tedrici biçimde örgütlenmesi de zorunlu olarak kapitalist çıkarlara karşı bir yön alırdı. Mülk sahibi sınıfların, geçici hükümet vasıtası ile "kuvvetli" bir kapitalist cumhuriyet kurmağa zorlandıkları bir anda bütün iktidarın sovyetlere geçmesi, tabii ki "sosyalizm" ile tam anlamıyla eşanlamlı olmasa da, herhalükarda burjuvazinin karşı koymasını kıracak ve mevcut üretici güçlerle ve Batı Avrupa'nın durumu ile bağlantılı olarak, emekçi kitlelerin çıkarları doğrultusunda yol alan bir ekonomik örgütlenme dönüşümü ve yönetimi sağlayacaktır. Devrim kapitalist iktidarın zincirlerini kırarak

sürekli hale gelecek, yani devamlı olacaktı: O, iktidarını, kapitalist sömürü kanununun devamlılığını sağlamak için değil, tersine onu yok etmek için kullanacaktır. Bu alandaki nihai gerçekleştirmeleri Avrupa'daki proleterya devriminin başarılarına bağlı olacaktır. Öte yandan, Rusya'daki devrim, Batı Avrupa devrimine, kendi öz burjuvazisinin direncini kırmak için ortaya koyduğu karanlık ve cesaret kadar bir hız sağlayacaktır. Devrimin devamı için gerekli olan ve hâlâ da geçerliğini koruyan biricik ve tek gerçek perspektif işte buydu.

Fakat, darkafalı ideologlar için bu perspektif "ütopik" idi. Onlar ne istiyorlardı? Hiçbir zaman ne istediklerini söyleyebilecek kabiliyette olamadılar. Tseretelli sık sık "devrimci demokrasiden" bahsetti, gerçekte bunun ne anlama geldiğini anlamadan.

Demokratik boşsözlerin dalgaları içinde yüzme alışkanlığına sahip olanlar yalnız SR'ler değiller: Menşevikler de politikalarımn küçük burjuva karakteri açıkça ortaya çıktıktan hemen sonra sınıf kriterlerini terketmişlerdir. "Devrimci demokrasi" kuralı herşeyi açıklar ve doğrular. Ve Kara 100'ler[2] kirli ellerini Bolşeviklerin ceplerine soktukları zaman bunu "devrimci demokrasiden" hiçbir eksikliği olmayan bir otorite adına yapıyorlar. Neyse, hızlı gitmeyelim.

Burjuvazinin iktidarını veya daha doğrusu koalisyon yoluyla iktidarın tarafsızlaştırılmasını temsil eden SR ve Menşevik demokrasisi devrimi budamıştır. Diğer bir yandan, küçük burjuva demokrasisinin sovyetleri kendi organları olarak koruması, hükümetin taşrada herhangi bir yönetici aygıt kurmasım önlemiştir. Hükümet yanlız iyi şeyler yapamayacak kadar kabiliyetsiz olmasının yanında aynı zamanda kötü şeyler yapamayacak kadar da güçsüzdü. Sovyetler özentili planları aşarak hiçbirini gerçekleştiremediler. Tepeden gelen kapitalist cumhuriyet ile tabandan gelen işçi demokrasisi karşılıklı olarak felçleşmişlerdir. Karşılaştıkları heryerde sayısız kavgalar oluşuyordu. Bakan ve komiserler devrimci öz-yönetim organım feshe-

(2) 1905 devriminden sonra ülkeyi haraca kesen resmi baskıcı terörizme dayalı yarı-legal çeteler. Çoğunlukla pogromlar düzenlerlerdi ve faaliyetlerinin neticesi 50.000 ne yakın kurbandır.

diyor, kumandanlar asker komitelerine ateş püskürüyor, sovyetler kitlelerle hükümet arasmda bocalayıp duruyordu. Krizler birbirini takip ediyor, bakanlar geliyor ve gidiyordu. Otoriter baskı tedbirleri tesirsizleştiği ve dağıldığı oranda yığınların hoşnutsuzlukları da artmıştır. Yukarıdan bakıldığında tüm hayatın "anarşinin" köpüklü bir şelalesi gibi yol almakta olduğu görülür.

Küçük burjuva "demokrasisinin" çekingen düalizminin bizzat kendi bağrında çöküşünü taşıdığı çok açıktır. Devrimin sorunları derinleştikçe, bu çöküş te acılı bir şekilde barizleşti. Devlet bütünüyle başı üstünde, daha doğrusu iki veya üç başı üstünde yürüyordu. Milyukov, Kerenski veya Tseretelli tarafından yapılacak düşüncesiz bir hareket tüm kuruluşun yıkılması tehdidini içeriyordu. Ve günden güne, alternatif önüne geçilmez bir biçimde ortaya çıkıyordu: ya sovyetler iktidarı alacaklar ya da kapitalist hükümet sovyetleri süpürecek. Kuruluştaki dengenin tümüyle yok olması için dıştan gelen bir darbe gerekliydi. Zaten içerden mahkum edilmiş sisteme vurulan bu dışsal darbe 16-18 Temmuz olayları biçimiyle ortaya çıktı. Karşılıklı olarak uyuşamayan iki sistemin "dostça" birliği üstüne kurulu küçük burjuva "masum aşkı" ölümcül darbesini yedi. Ve Tseretelli anılarında Rusya'nın kurtuluşu hakkındaki planlarınm makinalı tüfek alayı tarafından sabote edildiğini belirtebilirdi.

Proletarii no:1 ,13 Ağustos 1917

2. Bonapartizmin Unsurları

Sizin küçük tüccarınız pratik zekalı bir adamdır; "riske girmekten" nefret eder. Fakat aynı zamanda verimli bir hayal gücüne sahiptir; bütün küçük tüccarlar bir Rothschild olmayı hayal ederler. Bu kof kanaatkarlık ve boş hayal gücü karışımı bizzat küçük burjuva politikasmm kaynağıdır. Küçük burjuvazinin temsilcilerinin hepsinin, bakkallar olduğu sanılmamalıdır, diye yazmıştı Marx. Zihnî seviyeleri bakımdan acınacak dar kafalılardan daha üstün gözükürler. Bununla beraber, "onları küçük burjuvazinin temsilcileri yapan, uzaktan, kafalarınm küçük burjuvazinin gerçek yaşantıda yıkamadığı aynı engellerle sınırlı olması ve maddi çıkarlar ile sosyal durumun küçük burjuvaziyi pratikte ittiği aym sorunlar ve çözümlere teoride itilmiş olmalarıdır."[1]

Sancho Panza en yavan ödlekliğin simgesidir. Bununla beraber kahramanlık hayallerinin de yabancısı değildir: Aksi halde hiçbir zaman Don Quijote'un arkadaşı olamazdı. Küçük burjuvazinin politikasının ödlekliği en etkili ifadesini Dan'ın şahsında temsil etmektedir; Tseretelli bu ödleklik ile hayalperestliğin bileşimini temsil etmektedir; Tseretelli Martov'a şunu söylemişti: "Sadece bir deli hiçbir şeyden korkmaz." İyi niyetli, darkafah politikacı herşeyden korkar: alacaklılarımn öfkesini uyandırmaktan korkar; ve özellikle iktidardan korkar. "Hiç bir şeyden korkmayan bir deli" gibi küçük burjuva politikası tüm deliliklerden sakınmak için bütün cephelerde ödlekleşmeyi uygun sayar. Bununla beraber Rothschild'ler olma hayallerini terketmezler: Tereşçenko'nun diplomatik notasına iki veya üç kelime ilave etmekle barışı ilerlettiklerini sanıyorlar; iç savaşı önlemek için kendi öz ve çok tarafsız düşüncelerini Prens Lvov'un zihninden geçirtebileceklerini ümit ediyorlar. Fakat büyük uzlaştırıcı küçük burjuva, Polovtsev veya Kaledin'i, yani karşı-devrimi silahsızlandırmadan emekçileri silahsızlandırmağa karar veriyor ve bütün bu politika ilk ciddi darbede yıkılmca Tseretelli ve Dan kendile-

1) Bak, K. Marx, Louis Bonaparte'ın Onsekiz Brumaire'i Köz Yay, s. 48.

rine memnuniyetle inanmak isteyenlere devrimin başarısızlığının küçük burjuvazinin iktidara sahip çıkamamasından dolayı değil, fakat makinalı tüfek alayımn "isyanından" ileri geldiğini izah ediyorlar.

Rus devriminin karakteri üzerinde uzun yıllar boyunca sürdürülen bilimsel tartışmalar sırasında Menşevikler Rusya'daki devrimci iktidarm gerçek taşıyıcılarının küçük burjuva demokratları olduğunu ileri sürmüşlerdir. Biz daima küçük burjuva demokrasisinin bu sorunu çözmekte yetersiz olduğunu ve devrimi amacına yöneltecek tek gücün, kuvvetini kitlelerden alan proletarya olduğunu belirttik. Bugün tarih Menşeviklerin iktidar sorunlarını çözmedeki basiretsizliklerini, yani devrimde yöneticilik rolünü üstlenmelerini, kendi öz kişiliklerinde ispat edebilmeleri için onların küçük burjuva demokrasisinin politik temsilcileri olarak ortaya çıkmalarmı istemiştir.

Sakat, sakatlayan, taklit "marksizmin" yaygın organı olan **Raboçaya Gazeta**'da bize "16 Temmuz adamları"[2] etiketi yapıştırmak istenmektedir. 16 Temmuz hareketinde tüm sempatimizin asker Kadet'lere, Polovtsev'lere, Lyeber'lere ve "renifleur'lere"[3*] değil, emekçiler ve askerlere olduğunu söyleyebilecek bütün sebeplere sahibiz.

Başka türlü olsa idi nefret haketmiş olurduk. Fakat **Raboçaya**

(2) 16 Haziran 1907'de Çar Duma'yı feshetti. Ardmdan sağın adamları (Kadetler, Oktobristler) "16 Haziran adamları" olarak adlandırıldılar. Tesadüfen 16 Haziran 1917'de dördüncü Duma'nın üyeleri yeni bir saldırı imkanını araştırmak için toplandılar ve geçici hükümete bunun kabulü için baskı yapmayı kararlaştırdılar. Lenin bu toplantıyı "vahşi boğaların konferansı" olarak niteledi (Bkz. 22 Haziran 1917 tarihli makalesi). 16 Temmuz 1917'de işçiler ve askerler "bütün iktidar sovyetlere" çığlıkları ile bu durumu protesto ettiler, aynı gün sağ işçileri ve devrimci askerleri silahsızlandırmayı kararlaştırdı, karar derhal uygulandı.

(3) "Renifleur"ler Petrograd askeri valisi Polovtsev, V. Burtsev ve G. Aleksinski'nin işbirliği ile kurulmuş gizli bir örgüttü. Önceleri Çara karşı aktif olarak harekete katılmış, daha sonra devrim sırasında karşı-devrim saflarına geçmiştir. "Renifleur" lerin amacı Bolşeviklerin ezilmesi idi. (L.C. Fraina'ın notu, 1918)

(*)(Renifleur; burnunu çeken, sümüklü anlamına gelir. ç.n.)

Gazeta'nın müflisleri fazla gürültülü bir şekilde 16 Temmuza başvuramıyorlar, çünkü bu gün onların politik yokoluşlarının günüdür. "16 Temmuz adamları" etiketi, karışık bir istiâre kullanmak gerekirse, çift ağızlı bir silah gibi kendilerine doğru dönebilir, çünkü 16 Temmuzda Çarlık Rusya'smm açgözlü klikleri tüm otoriteyi ellerine geçirebilmek amacıyla bir coup d'Etat[4] gerçekleştirmişlerdi. 16 Temmuz 1917'de devrimin en büyük bunalımı sırasında, küçük burjuva demokratları gürültülü bir biçimde iktidarı ellerinde tutabilmekten aciz olduklarını göstermişlerdir. Kendilerinden en temel devrimci görevlerini yerine getirmelerini isteyen işçilere ve devrimci askerlere hainee sırtlarını çevirerek "16 Temmuz adamları" "16 Haziran adamları" ile birlikte işçileri ve sosyalist askerleri bastırmak, silahsızlandırmak ve hapsetmek için ittifaka girmişlerdir. Küçük burjuva demokrasisinin ihaneti ve karşı devrimci burjuvaziye olan bağımlılığı işte budur. Ve budur iktidar değişikliğini önlemiş olan. Ama unutmayalım, bu, devrimin tarihinde ilk defa rastlanan bir olay değildir.

İşte bu şartlarda kuruldu "Kerenski hükümeti"[5] olarak vaftiz edilen son bakanlar kurulu. Küçük burjuva demokrasisinin ürkek, kararsız kudretsiz rejimi kişisel diktatörlüğe dönüştü.

"İkili iktidar" adı altında uzlaşmaz iki sınıfın eğilimleri arasında bir savaş sürüyordu: Emperyalist cumhuriyet ve işçilerin demokrasisi. Bu savaşm kaynağı belirsiz kaldıkça, devrimi felçleştirmiş ve kaçınılmaz "anaşi" belirtileri üretmiştir. Herşeyden korkan politikacıların yönetimindeki sovyet, iktidarı ele geçirmeğe kalkışmamıştır. Mülk sahibi tüm kliklerin temsilcileri, yani Kadet partisi, henüz iktidarı ele geçiremiyordu. Büyük bir uzlaştırıcıya, bir arabulucuya, tarafsız bir hakeme gerek duyuluyordu.

(4) Orijinal metinde Fransızca. "Hükümet darbesi" anlamında.

(5) 15 Temmuz 1917'de Kadetler Ukrayna meselesinden sonra geçici hükümetten çekildiler. Kerenski kabinesini yeniden kurdu ve 4 Ağustosta Başbakan oldu. İçişleri bakanı Tseretelli Lenin, Troçki ve diğerleri için çıkarılan tutuklama kararlarının dayanağı olan polis emrini yayınlayan ve yeni koalisyonu "selamet hükümeti" olarak vaftiz eden kişidir. Yeni hükümet 22 Temmuzda açıklandı, fakat ancak onbeş gün devam edebildi.

Zaten, Mayıs ortasında Petrograd sovyetinin bir toplantısında Kerenski "Rus Bonapartizminin matematik noktası" olarak nitelendirilmişti. Bu nitelendirme, Kerenski'nin değil, fakat tarihi işlevinin önemli olduğunu hemen göstermiştir. Kerenski'nin birinci Bonaparte'la aynı kumaştan olduğunu söylemek belki biraz yüzeysel gibi gözükebilir; en azından, söylenebilecek olan şey bunun ispat edilmemiş olmasıdır. Bununla beraber, popülerliği basit bir tesadüfe benzemiyor. Kerenski,Tüm-Rusya darkafalılarının düşüncelerine daha yakın gözüküyor. Siyasi mahkumların savunucusu, Trudovik'lerin başındaki "sosyal-devrimci", herhangi bir sosyalist ekolle alakası bulunmayan bir radikal olan Kerenski devrimin birinci evresini, onun "Milli" belirsizliğini, ümitlerinin, bekleyişlerinin çekici idealizmini tamamiyle yansıtmaktaydı. Topraktan ve özgürlükten, düzenden, ulusların barışmasından, yurt savunmasından, Liebknecht'in kahramanlığmdan bahsediyordu ve diyordu ki, Rus devrimi tüm dünyayı ruhunun büyüklüğüyle hayretler içinde bırakacak tır ipekten kırmızı bir mendil sallayarak. Yarı uyanık darkafalılar bu nutuklar karşısında vecde geliyorlardı: Bizzat kendisinin kürsüde olduğunu sanıyordu. Ordu Kerenski'yi kendisini Guçkov'dan kurtaran kişi olarak selamlıyordu. Köylüler kendisinin bir Trudovik, mujiklerin bir delegesi olduğunu söylüyorlardı. İfadelerinin bulanık radikalizmi altında görüşlerinin aşırı ılımlılığı liberalleri kandırmağa yetiyordu. Yalnız en bilinçli işçiler mesafelerini muhafaza ediyorlardı. Fakat onların sovyetleri de bir "devrimci demokrasi" lehine çözülüyordu.

Tüm sıkıcı öğretisel yüklere sahip olmayışı Kerenski'ye burjuva hükümetine giren ilk "sosyalist" olma imkamnı sağlamıştır. Kitlelerin gittikçe daha ısrarlı toplumsal taleplerini "anarşi" olarak niteleyen ilk kişidir; daha önce Mayısta, Finlileri en sert biçimde tehdit etmiş ve "ayaklanan köleler" üstüne yaralı mülk sahiplerinin kalplerine umut veren tantanalı sözleri söylemişti. Bu yönüyle popülerliği süratle gerçek bir zıtlıklar furyasına yol açıyor, böylece mükemmelen devrimin birinci evresinin belirsizliğini ve ikincisinin kesin çıkmazını yansıtıyordu. Ve tarih boş kalan hakemlik görevini doldurmak zorunda kalınca Kerenski'den daha uygununu bulamadı.

Kışlık sarayda[6] yapılan "tarihi gece toplantısı", Moskova konferansmda tezgahlanan "devrimci" demokrasinin küçük düşürülmesinin tekrarından başka bir şey olmadı. Bu uzlaşmalarda Kadet'ler bütün kozlara sahiptiler: İstisnasız tüm demokratik seçimlerde başarılar elde eden ve bu başarılardan ölümcül bir korku duyan SR ve Menşevik demokrasisi alçak gönüllülükle imtiyazlı liberallere hükümette işbirliği teklif ediyor! Kadet'lerin 16 Temmuzda sovyetlere iktidarı dayatmaktan çekinmediklerine ve diğer yandan liberallerin iktidarı tamamen ele geçirmekten korkmadıklarına göre, çok açıktır ki, duruma hakimdiler.

Eğer Kerenski sovyetin kudretsiz üstünlüğünün son sözü idiyse, bu üstünlüğün mutlaka sona erdirilmesinin ilk sözü olarak ortaya çıkması gerekiyordu. Şimdilik Kerenski'yi kabul edeceğiz, fakat kendisini sovyetlere bağlayan göbet bağını kesmeniz şartı ile: Bu oldu burjuvazinin ültimatomu.

"Maalesef Kışlık saraydaki tartışma gevezelikten başka bir şey olmadı ve pazarlıkla ilgisiz bir gevezelik" diye sızlandı Dan sovyete verdiği raporda.

Akşam henüz iktidarın sahibi olarak Tavrida[7] sarayını terkeden ve ertesi sabah elleri boş olarak saraya geri dönen "devrimci" demokrasinin parlamenterizmi tarafından ortaya konan şikayetlerin derinliğini bütünüyle değerlendirmek zordur. SR ve Menşevik liderler iktidarın kendi paylarına düşen kısmını saygıyle Kerenski'nin ayakları altına serdiler. Kadet'ler bu hediyeyi minnettarlıkla kabul ettiler: Herhalükarda Kerenski'yi büyük bir tarafsız hakem olarak değil, fakat basit bir aracı olarak görüyorlardı. Bütün iktidarı hemen almak, kitlelerin önüne geçilmez direncinden dolayı çok tehlikeli

(6) 31 Temmuzda geçici hükümet Marinski sarayından Kışlık saraya taşındı ve burda oldu "tarihi gece toplantısı", yeni hükümetin ancak onbeş gün yaşayabilmiş olması sebebiyle, ve yalnız bundan dolayı tarihi.

(7) II. Katerina zamanında Potyomkin tarafından kışlalarla işçi mahallesi arasına inşa ettirilmişti. Duma sağ kanatta yerleşmişti. Sovyetler kurulunca sol kanadı işgal ettiler. Temmuz 1917 de, aristokratların genç kızları için bir enstitü olan Smolnıy'a taşındılar.

olabilirdi. Daha vahşi bir baskı sisteminin yardımıyla tamamen burjuva bir hükümetin yolunu açma görevini Avksentiyev'ler, Savinkov'lar ve diğer ılımlı SR'lerin işbirliği ile, şimdiye dek "bağımsız" kalmış Kerenskiy'e emanet etmek çok daha iyiydi.

Koalisyonun yeni bakanlar kurulu -"Kerenski hükümeti"- kurulmuştu. İlk bakışta 16 Temmuzda yakışıksızca çöken diğer hükümetten hiçbir farkı yoktu. Şingarev gitti, Koloşkine geldi, Tseretelli çıktı, Avksentiyev girdi. Personel olarak tüm kayıplar her iki kampın kabineyi bir basamak olarak gördüklerinin belirtisinden başka bir şey değildir. Fakat çok daha önemli olan iki grubun anlatımlarındaki radikal değişiklik idi. Evvelden (en azından "teorik" olarak) sosyalist bakanların sovyetlerin temsilcileri oldukları ve onlar tarafından denetlendikleri kabul edilirdi; burjuva bakanlar kapitalistlerle Müttefikler arasında irtibat büroluğu yapıyorlardı. Fakat şimdi burjuva bakanlar, ikinci grup olarak, mülk sahibi smıfların açıkça karşı-devrimci bloklarının personeli arasına giriyorlar (Kadet partisi, sanayi ve ticaretin yöneticileri, Mülk sahipleri birliği, Duma[8] geçici komitesi, Kazak birliği, Genelkurmay başkanlığı, Müttefik diplomasisi) ve "sosyalist bakanlar" da halk yığınlarına karşı aynı irtibat bürosu görevini yapıyorlar. Sovyetler İcra Komitesi'nin suskunluğu karşısında Kerenski monarşinin yeniden inşasına müsade edilmeyeceğini vaadederek kendini alkışlatmayı başardı. Darkafalı demokratların titizlikleri ne hale düştü! Avksentiyev herkesi "fedakarhğa" teşvik etti ve yarısı İncilden (en büyük özelliği), yarısı Kant'tan saçma laflarını yaydı; ve iktidardaki bir idealiste yaraşır bir biçimde bu kesin emirleriyle sürekli olarak Kazakları ve Kadetçi askeri güçleri yönlendirdi. Hayrete düşen köylü delegeler, sahiplerinin elinden toprakları alma şansına sahip olmadan birşeylerin iktidar üstündeki

(8) 1912'de seçilen Dördüncü Duma, Çar tarafından, Petrograd sovyetinin kuruluşunun ertesi günü, 12 Mart 1917'de feshedildi. Feshedilmeyi reddederek, aynı akşam Rodziyanko başkanlığında geçici bir komite seçti. Geçici komite Çardan çekilmesini talep etti. Duma, Kornilov'un isyanından sonra geçici hükümet tarafından feshedilene kadar varlığını sürdürdü. (Duma'da 5 Bolşevik vardı, fakat savaşa karşı çıkmaları nedeniyle 1915'de ihraç edildiler.)

etkilerini ellerinden koparmakta olduğunu düşünerek şaşkın bakışlarını etrafta dolaştırıyorlardı.

Karşı-devrimci kurmaylar heryerde asker komitelerinin yerini alıyor ve onları büyük ölçüde kitlelere karşı kullanıyorlardı: Böylece asker örgütlerini baltalıyor ve düşüşlerini hazırlıyorlardı. Burjuva karşı-devrimi aynı sonu kendi "sosyalist" bakanlarına da hazırlıyor, fakat bu sonuncular baş döndürücü düşüşlerinde, kendileriyle beraber artık bağımsızlaştıkları, fakat önceden de olduğu gibi bakanlara hâlâ bağlı olan sovyetleri de sürüklüyorlardı. Demokratik örgütler iktidarı reddederek kendi otoritelerini de yok etmek zorunda kaldılar. İşte böylece herşey hazır artık Milyukov'un gelişi için. Ve onun arkasında General Gurko sırasının gelmesini bekliyor.

Moskova konferansı bütün önemini, daha yüksek alanlardaki politik hareketin bu genel eğiliminden almaktadır.

Son günlerde Kadetlerin bu toplantıya karşı takındıkları tavır yalnız hayranlık eksikliği değil, fakat tam bir güvensizliktir. Moskova'daki hacca karşı gizlenemeyen bir düşmanlığa, hükümette Kerenski, Avksentiyev, Savinkov, Çernov ve Lebedyev ile temsil edilen partinin organı **Delo Naroda**'da da rastlanmaktadır. "Gitmek gerekirse gideceğiz" diye yazdı bir iç çekişle **Raboçya Gazeta**, kuyruğu bir kedi tarafından çekilmiş bir papağan gibi. Ryabuçinski'lerin, Alekseyev'lerin, Kaledin'lerin, vs... ve "iktidardaki şarlatan çetenin" nutukları kimseyi Avksentiyev ile işbirliği yapma fedakarlığına ikna edemiyordu. Ve nihayet gazetelerin dediklerine göre, hükümet Moskova konferansına kesin bir önem vermiyordu. Öyleyse quid prodest?[9] Hangi nedenle, hangi amaç için toplantıya çağrılmıştır bu konferans?

Sovyetlere karşı yönetilmiş olduğu gün gibi açıktır. Bunlar (sovyetler) konferansa gitmiyorlar, öyleyse onları bir halatın peşinden sürükleriz. Karşı-devrimci sınıfların sovyetleri yoketmekte onlara yardımcı olacak bir toplantıya ihtiyaçları var. O halde niçin burjuvazinin sorumlu organlarının konferans karşısındaki tavırları bu denli ihtiyatlı? Çünkü herşeyden önce en üstün ve tarafsız hakemin "sı-

(9) Kimin çıkarına bu?

mflarüstü" durumunu sağlamlaştırmak gerekiyor. Milyukov, Kerenski'nin konferanstan yeterince sağlam bir biçimde çıkmasından korkuyor, aksi halde bu hoş olmayan bir şekilde politik tatilinin uzamasma yol açacak. Böylece her yurtsever vatanmı kendi üslubu ile koruyor.

Kışlık saraydaki "tarihi" gece, Kerenski rejiminin, yeni emekleyen bonapartizmin, doğuşuna tanık oldu. Fakat Moskova konferansı katılanları ile, amaçları ile, denebilir ki bu tarihi gecenin gündüzdeki bir kopyasıdır. Tseretelli bir defa daha, bütün Rusya'ya, iktidarın devrimci demokrasinin eline geçmesinin devrimin çökmesine ve yokolmasına yol açacağını anlatmağa mahkum oldu. Kendi öz çöküşlerinin bu gösterişli itirafmdan sonra, devrimci demokrasinin temsilcileri Rodziyanko, Ryabuçinski, Milyukov, general Aleksyev ve ülkenin diğer "zinde güçleri" tarafından kendilerine karşı hazırlanan korkunç bir suçlama zincirini işitmek ayrıcalığına sahip olacaklar. Hükümetin Moskova konferansmda place d'honneur* vereceği emperyalist kliğimiz şu sloganla gelecektir: "Bütün iktidar bize". Sovyet liderleri kendilerini, mülk sahibi sınıflarm gözü doymaz iştahlarıyla ve Tseretelli'nin "bütün iktidar sovyetlere" sloganı ile silahsızlandırdığı işçilerin ve askerlerin ayaklanma tehdidi ile karşı karşıya kalmış bulacaklar. Başbakan sıfatıyla, Kerenski sadece bir "anlaşmazlığın" gerçek varlığını belirtebilir ve "ilgili partilerin" tarafsız bir hakemden vazgeçemeyecekleri konusunda dikkatlerini çekebilir. Quod erat demonstrandum.[10]

"Eğer merkez icra komitesinin üyesi olsaydım diye itiraz etti Menşevik Bogdanov, Sovyet İcra Komitesi'nin toplantısına katılmazdım, çünkü hükümet öngördüğü amaca, yani tabanmm kuvvetlendirilmesine ve genişletimesine" bu toplantıyla ulaşamaz. Şunu kabul etmek gerekir ki, Realpolitik'in bu yandaşları aktif işbirlikleri ile neyin hazırlandığının gerçekten farkında değiller. 16 Temmuz kabinesinin dağılmasmdan sonra sovyetin iktidarı almayı reddetmesi geniş bir tabana dayalı bir hükümet kurma olanağını yok etti. Hiç bir denetim uygulamayan Kerenski hükümeti tabiatı itibarı ile toplumsal

(*) Place d'honneur: sofrada şeref konuğunun oturtulduğu yer.

(10) İspat edilmek istenen de budur.

tabandan mahrumdur. Bilinçli olarak iki mümkün taban arasında kurulmuştur: Emekçi kitleler ve emperyalist sınıflar. Bonapartizminin kaynağı buradadır. Moskova konferansının amacı, demokratik partileri ve ayrıcalıklıların partilerini saf dışı bıraktıktan sonra, sorumsuz bir maceracılıkla devrimin bütün gerçekleştirdiklerini yok edecek kişisel bir diktatörlük kurdurmaktır.

Bu amaca ulaşmak için hem sola hem sağa karşı bir muhalefet gereklidir. Önemli olan tek şey hemen hemen birbirlerini dengelemeleri ve sosyal durumun bu dengeyi korumasıdır. Fakat, işte eksik olan da tam budur.

Eski Çarlık rejimi hür bir toplumun bağrındaki sınıf kavgaları esnasında kurulmuştu, fakat mücadele içindeki bütün hizipler ve çarlarının altında emekçilerin istikrarlı bir altyapısı vardı. Yeni Çarlık rejimi varlığı için gerekli desteği köylülüğün sessizliğinde, pasifliğinde arıyor: Bonapartizmin başlıca aygıtı da disiplinli bir ordu. Fakat, ülkemizde henüz bu şartlardan hiçbiri gerçekleşmedi. Toplumumuz boydan boya, en uç noktalarına ulaşmış, açık uzlaşmaz çelişkilerle kaplıdır. İşçilerle kapitalistler, köylülerle toprak sahipleri, askerlerle genelkurmay, ezilen uluslarla merkezi iktidar arasındaki mücadele, hükümet kaderini bu kavga halindeki güçlerden birine dayandırmağa karar vermedikçe, iktidara hiçbir istikrar unsuru vermez. Tarım devriminin tamamlanmasma kadar diktatörün "sınıflar üstü" girişimleri ancak geçici olur.

Miyukov, Rodziyanko ve Ryabuçinski iktidarm kendi ellerinde toplanmasını, yani işçilerin, köylülerin ve devrimci askerlerin üstünde sömürücülerin karşı-devrimci diktatörlüğüne dönüşmesini istiyorlar. Kerenski demokrasiyi karşı-devrim yardımı ile karşı-devrimi de demokrasi yardımı ile korkutmak, sonra da kitlelerin hiçbir iyilik göremeyecekleri kişisel diktatörlüğünü garantilemek istiyor. Fakat evdeki hesap çarşıya uymaz. Devrimci kitleler henüz son sözlerini söylemediler.

Proletarii no. 2, 15 Ağustos 1917

3. Ordu ve Devrim

Devrimin ilk günlerinden beri savaş ve barış konusunda süregelen hep aynı mücadeledir: Tabandan şekillenen işçilerin ve köylülerin demokrasisi ile mülk sahibi sımflarm yukardan kurmağa çalıştıkları emperyalist cumhuriyet arasındaki mücadele.

Ünlü generaller, cumhuriyetin, arşidükün fainéant'larını[1] eleyerek kendi generalliklerinin yetkilerini genişleteceğini ve hatta yaygınlaştırıcağını kesinlikle umarak cumhuriyeti "tanımakta" acele ettiler (hiç olmazsa şimdilik). "Milli" devrim, onlar için, Nicolay ve Aliks'i azleden, fakat smıf disiplinini ve askeri hiyerarşiyi sıkıca muhafaza eden bir saray devrimi anlamma geliyordu. Birkaç gün önce telgraftan Yunanlı "lider" Venizelos'un Yunanistan'ı "bir kralla taçlandırılmış cumhuriyet" olarak ilan ettiği öğrenilmişti. Brussilovlar, Guçov'lar, Rodziyanko'lar ve Milyukov'lar ise Rusya'da, tam tersine, monarşiyi çarsız olarak muhafaza etmek istiyorlardı. Fakat gelişim çok daha derin olan başka yollardan oldu. Petrograd alaylarının Mart ayındaki ayaklanması[2] bir entrikanın meyvaları ve genel olarak halk yığınlarından gelen genelleşmiş bir hareketti. Ve işçilerle askerlerin ayaklanması, yalnızca, çökmekte olan yetersiz, kendi yol açtığı bir savaşı bile sürdürebilmekten aciz bir çarlığa karşı değil, fakat aynı zamanda bizzat savaşa karşı da yöneltilmişti. Devrimin, askerlerin zihninde ve davranışlarında meydana getirdiği radikal kopuş yalnız savaşın doğrudan emperyalist amaçlarmı değil, fakat aynı zamanda bu amaçların aygıtlarını da, yani yukarıdan verilen emirler ve bu emirlere saflardaki körükörüne itaat teorisi üstüne kurulu ihtiyar orduyu da tehdit ediyordu.

Bugün generaller, albaylar, politikacılar ve burjuvazinin büro

(1) Orjinal metinde de Fransızca: "tembel" anlamında.

(2) 8 Mart (eski takvimle 23 Şubat) ve onu izleyen günlerde Petrograd alayı subaylarına karşı ayaklanarak devrimcilerin tarafına geçti. Çarın sarayındaki özenle seçilmiş olan muhafız alayı bile kendisini terketti.

memurları 1 No'lu emre[3] karşı sövüp sayıyor ve kıyameti koparıyorlar. Onların gözünde emir, orduda yaygınlaşan bir ajitasyonun sonucu olmayıp, tam tersine 1 No'lu emirin yolaçtığı bir ajitasyon söz konusu idi. Daha dün askerler emirlere itaat ediyorlardı, bugün etmiyorlar: "1 No'lu gibi yeni bir "emrin" etkisine girdikleri açık değil mi? Nesnel ve tarihi açıdan genelkurmayın bu aptalhğı halen en geniş burjuva çevrelerinde de varlığmı sürdürmektedir.

Ordunun sözde çözülmesi, ifadesini, askerlerin üstlerine itaatsizliğinde ve bu savaşı kendi savaşları olarak kabullenmemelerinde buldu. İşte tam bu şartlarda, Kerenski uyanan ordunun yüzüne karşı "ayaklanan köleler" deyimini fırlattı. Burjuvazi Suhomlinov'lar yerine Guçkov'ları geçirmenin orduyu yeniden emperyalizmin arabasına koşmaya yeteceğini sanmaktaydı, Kerenski ise yüzeysel zekası ve darkafalı kendini beğenmişliği ile Guçkov'u görevinden almakla orduyu bir kere daha hükümetin uysal aygıtı haline getireceğini düşünüyordu. Hayalin bu kadarına da pes doğRusu!

Kitlelerin psikolojisi açısından devrim, akla uygun kriterlerin kurumlar ve geleneklerin mirasına uygulanmasıdır. Savaşm halka ve özellikle orduya getirdiği felaketler, acılar ve horlamalar korteji Çarın iradesi ile süslenmiş ve onaylandırılmıştır. Eğer Petrograd'da Çarın bizzat kendisi azledilse idi, askerlerin, Çarlığın, genel olarak, en gayretli ve aşağılık savunucuları olan bu subayların otokrasisini silkelemelerine kim mani olabilecekti? Madem ki, barışın eskiden kendisine bağlı bulunduğu adam azledilmişti, askerler neden savaşın yönü ve amacının ne olduğu soRusunu kendi kendilerine sormasınlardı?

Nisan başmda işçi ve asker delegeleri sovyetleri bir Manifesto [4]

(3) Petrograd sovyeti tarafından 14 Mart 1917 de yayınlanan 1 No.lu emir şehirdeki tüm birlikleri sovyetlerin emrine geçiriyordu. Komitelerin ve sovyetlerin temsilciler seçmelerini öngörüyor, görev sırası dışında da zorunlu olan askeri selamı kaldırıyor ve sovyetlerinki ile çelişkiye düşmemesi şartı ile Duma'nın geçici komitesinin emirlerini kabul edeceğini açıklıyordu.

(4) 27 Mart 1917'de Petrograd sovyeti **Tüm dünya halkalarına** adıyla savaşa son vermek için bir Manifesto yayınladı - ama savaşı emperyalist bir çatışma olarak nitelendirmeden.

ile Avrupa halklarına demokratik bir barış için mücadele etme çağrısında bulundular. Bu uluslararası politika alanındaki "1 No'lu emir"dir. Manifestonun şu "birbirimizle savaşmağa devam edecekmiyiz ve edeceksek neden edeceğiz?" şeklindeki kaçınılmaz ve yakıcı soruna bir cevap gibi ortaya çıktığı anda: emperyalistler manifesto olmaksızın sorunun devrim tufanı ile uyanmış askerlerin aklına asla gelemiyeceğine inanılmasını istiyorlardı.

Milyukov çok iyi biliyordu ki, devrim ordu içinde eleştiri ve bağımsızlık düşüncesini ortaya çıkaracaktı ve bu yüzden de savaşın emperyalist çıkarları açısından bir tehdit teşkil etmekteydi. Bunun için dördüncü Duma'da devrime açıkça düşmanca bir tavır takınmıştı. Ve bugün Milyukov "emri", Manifesto'yu, Zimmerwald[5] sosyalist konferansını, bütün bunların orduyu zehirlediğini söyleyerek kınarken, bu en azından onun açısından bilinçli koca bir yalandır. Milyukov çok iyi biliyor ki, en önemli "zehir" sovyetin oldukça ılımlı olan "emirleri" içinde değil, fakat bizzat kitlelerin acılarma, protestolar, zorlamalar, kaba kuvvetle karşı koymalar şeklinde ifade tarzları veren devrimin içindedir.

Ordunun iç bünyesinin yeniden inşası ve asker kitlelerinin politik yönelişleri cephede şiddetli bir felaket halinde patladılar. Bu felaketin son kaynağı geçici hükümeti bir alet gibi kullanmak isteyen emperyalist politika ile "adaletli" ve acil bir barış isteğini ortaya koyan kitleler arasındaki çelişkide yatmaktadır. Orduda gerçek bir ilgi ve yeni bir disiplinin oluşması ancak bizzat devrimin kendisiyle, iç sorunların cesur çözümlemeleri ve dış engellere karşı akıllı bir savaşla başlayabilir. Eğer halk ve ordu devrimin kendi devrimleri, hükümetin kendi hükümetleri olduğuna, hiçbir şeyin sömürücülere karşı kendi çıkarlarını korumalarına engel olmayacağına, hükümetin hiçbir dış fetih ve baskı amacının peşinde olmadığına, "Müttefik" para babalarının önünde eğilmediğine, milletlere demokratik temeller üstüne kurulu acil ve açık bir barış sunduğuna dair bir duygu ve

(5) Savaşa karşı çıkan Avrupalı sosyalistlerin 5-8 Eylül 1915 tarihleri arasında İsviçre'de Zimmerwald'de toplanan konferansı. Bir manifesto yayınladı ve uluslararası bir sosyalist komite seçti.

inanca sahip olursa, ancak bu şartlar altında, emekçi kitleler ve orduları çözülmez bir birlik oluşturacaklardır ve eğer Alman devrimi zamanında bize yardıma gelirse Rus ordusu Hohenzollern'lere karşı, Rus emekçilerinin karşı-devrimin hücumlarına karşı halk hareketinin zaferlerini korurken kanıtladığına benzer br tutku ile savaşacaktır.

Emperyalistler bu yönelimden vebadan korkar gibi korkuyorlardı, hakları da vardı. Küçük tüccar bankaların kamulaştırılabilme imkanına nasıl inanamıyorsa, soysuz küçük burjuva politikası da bu yönteme inanamıyordu. Bütün "ütopyaları", yani devrimin devammı reddederek, SR'ler ve Menşevikler felakete sürüklemesi kaçınılmaz olan aynı yıkıcı ikili politikayı eksiksiz sürdürdüler.

Askere bu savaşın her iki taraf açısmdan da, emperyalist bir savaş olduğu (bu gerçektir), Rus hükümetinin bütün halkların çıkarlarıyla çatışan mali, diplomatik ve askeri anlaşmalarla sımsıkı bağlı olduğu söyleniyor; sonra ise şu ekleniyordu: "Fakat, şimdilik, eski anlaşmaların temelide, eski müttefiklerle elele dövüşmeğe devam et." Fakat asker "şimdilik" ateşe giderken ölümle karşılaşıyor. Bu olağanüstü fedakarlığın önünde yürümek ancak kollektif tutkunun ateşi ile coşan asker için mümkündür. Fakat bu duruma ancak nedeninin doğruluğu hakkında tam bir inanca sahip olununca gelinebilir. Devrim, düşünmeksizin kabul edilen "kutsal vatan savunması" anlayışını yıktı. Hiçbir Kornilov, hiçbir Kaledin tarihin akışım değiştiremez ve belirli bir süre dahi olsa, vahşi bir baskı, yani uzatılmış kanlı bir kaos dönemi olmaksızın cellat disiplini kuramaz. Ordu, bir savaş zamanı etkinliği durumunda ancak ona yeni amaçlar, yeni metodlar, yeni bir organizasyon verilerek tutulabilir. Devrimin tüm sonuçlarmı çıkarmak gerekiyordu. SR'ler ve Menşeviklerce desteklenen geçici hükümetin ordu için hazırladığı belirsiz ve anlamsız rejim, ona, kesin bir felaketin tohumlarmı ekiyordu. Ordu bazı kriterlere dayanarak değiştirilmişti, ona açık eleştiri imkanı verilmişti. Bunun üzerinedir ki ona açıkça devrimci eleştiriye karşı koyamayacak yeni amaçlar bağlandı ve bu amaçlar adına tükenmiş, aç kalmış, çıplak ayaklı ordu, eskiden de olduğu gibi, insanüstü gayretler sarfetmeye zorlandı. Genelkurmaym bazı generallerinin Rusya'nın ye-

nilgisi için bilinçli bir şekilde çalıştıkları da hatırlanırsa neticeden şüphe edilebilir mi?

Fakat geçici hükümet boş sözlerle ve cafcaflı laflarla kendi kendini coşturuyordu. Messieurs les ministres [6] derin bir heyecan durumunda bulunan asker yığınlarını, taş üstünde taş kalmamış, talihsiz ülkemizi felçleştirmiş emperyalistlerin çıkarları için gerekli ne varsa çıkarılabilecek brüt malzeme olarak görüyorlardı. Kerenski askerlere yalvardı, onları tehdit etti, önlerinde diz çöktü, fakat gerçek problemlerinden birine dahi tek bir cevap vermedi. İyi konuşmasıyla kendi kendini de aldatarak kurumlu bir küçük burjuva demokrasisinin egemen olduğu sovyetler kongresinin "uyanıklığına" rağmen peşin desteğini sağladı ve bir saldırı emretti. Bu kelimenin tam anlamıyla Rus karşı-devriminin "1 No'lu emri" oldu.

17 Temmuz'da biz enternasyonalistler hazırlanan saldırı hakkında Sovyetler Kongresi'nde[7] açıkça tavır aldık; özü ve ilkeleri açısından eleştirirken, ordunun güncel durumunda, saldırının bizzat ordunun kendi varlığını tehdit eden askeri bir macera olduğunu belirttik. Sonuç sadece bizim çok ileri görüşlü olduğumuzu kamtladı. Hükümet hiçbir şeyi hesaba katmamıştı ve hiçbir şeyi öngörmemişti. SR'ler ve Menşevikler telkinlerimizden istifade edecekleri yerde bizi suçlamalara boğdular.

Tabiatıyla yıkımı gören Bolşevik olduğu için kabahat... Bolşeviklerin sırtına kondu. Cehalet ve sorumsuzluk tarafından yaratılan trajedinin ardında tüm sefaletiyle ödleklik kol geziyor. Geleceğimizin sorumlularından hiçbirinin kabahati üstüne yıkacakları bir bouc emissaire* aramaktan daha acil görevleri yok. Güncel dönemin yarı resmi nutukları ve makaleleri insani bayağılığın yıkılmaz abideleridirler.

Tabii ki Bolşevik avı belki bir zaman için daha halkın zihnini

(6) Orijinal metinde de Fransızca: "Bakan beyler" anlamında.

(7) İşçi ve asker delegeleri sovyetlerinin birinci Tüm-Rusya Kongresi 16-17 Temmuz'da Petrograd'da toplandı. Bolşevikler azınlıktaydı ve kongreyi geçici hükümete karşı koymağa ve iktidarı sovyetlere geçirmeğe ikna edemediler.

(*) bouc émissaire: herkesin kabahat yüklediği kişi, günah keçisi.

bulandırabilir. Fakat, bu hükümetin sorumluluğu sorununu ne yok edebilir ne de hafifletebilir. Bolşevikler suçlu veya değil, nasıl oluyor da hükümet hiçbir şeyi öngörmemişti? Savaşa gönderdikleri orduyu dahi anlayamamışa benzemektedirler. Bir an için dahi ordunun bir saldırıyı kavrayacak yetenekte olup olmadığını kendine sormadan ona ilerlemesini emrettiler. Ve hükümetin başındakiler Bolşevik değildiler. Bu sorumluluğun tüm ağırlığı Kerenski, Tseretelli ve Çernov hükümetinin omuzlarındadır.

Bu sorumluluk, uyarıların sadece enternasyonalistlerin kampından gelmemesi olgusuyla daha da ağırlaşmıştır. Gerici genelkurmayla sıkı bir ilişki içinde olan emperyalist gazete **Novoye Vremya**, saldırı hazırlıkları üstüne 5 Ağustosta şu hatırlatmaları yapıyordu: "Temkinli Alexksyev, kötü hazırlanmış kuvvetleri imhaya sürüklemek istemediğinden, problemli kazançlar için daha önce ulaşılmış kazançları risk altına sokmak istemediğinden yerinden oldu. Başarı hayalleri, Petrograd şeflerinin Almanya'ya dayatacakları acil barış arzusu, Brussilov'u, ardarda patlamağa başlayınca onu süratle boğacak olan dalganın tepesine çıkardı."

Bu süslü satırlar, Alekseyev'in,[8] bu "uyanık komutanın", görevden ayrılması ve düşünmenin ne olduğunu bilmeyen "kavalyenin" onun yerine getirildiği sırada çıkan **Reç**'in belirsiz hatırlatmalarını açıklıyor ve onlarla tam bir uyum sağlıyor. Kadetler, bir saldırı önererek bir "süvari sımfı" politikası veya stratejisine sahip olma suçlamasından tam zamanında kurtuldular ve 15 Temmuz[9] kabinesinden büyük bir gürültüyle kopmağa hazırlandılar. Ve "sosyalist" bakanlar "devrimci demokrasinin" kulaklarına güven verici mırıltılarla, aslında saldırı konusundaki iddiaların neticesi olan askeri şefin değiştirilmesinin "monarşist" Alekseyev'in yerine "demokrat" Brussilov'un konulması anlamma geldiğini açıklıyorlardı. İşte tarih böyle yapılıyor!

"Kötü hazırlanmış kuvvetlerin imhaya sürüklenmesinden"

(8) Başkomutan Alekseyev 4 Temmuz 1917'de görevinden alındı ve yerine Brussilov getirildi.

(9) Bir önceki makalenin 5 No lu notuna bakın.

-**Novoye Vremya**'nın deyimi ile- ve bu davranışın korkunç neticeleriyle karşılaştıktan sonra hükümete, Bolşeviklere karşı sistemli bir program düzenlenmesi için Dan'a, Lyeber'e ve öteki yurtsever centilmenlere güvenmekten başka çare kalmıyordu. Yukarıda anılan "liderlerin" ölçülerine iyice uydurulan ulusal savunma için gerekli "yapıcı çalışmalar"ın bir parçasıdır bunlar. Bütün burjuva yaygaracılarını geride bırakmak çabasındaki Dan'lar ve Lyeber'ler "cahil asker yığınları" içinde "gizli anlaşmaların açıklanması", "emperyalistlerden kesin kopuş" gibi sloganlar yayan "demagoglara" karşı ateş kustular. "Doğru", diye onaylıyorlar nefretle, yaygaracı burjuvalar, "fakat bu sizin cahil asker yığınları arasında demagojik bir biçimde yaydığınız 1 No'lu emre ve Nisan gösterisine de dayanmaktadır." Ve Dan'lar ve Lyeber'ler, boyunlarından aşağı akan terleri silerek gençlik günahlarını doğrulamak amacı ile devrimci düşüncenin en temel prensiplerine atıflarda bulunmak için ellerinden geleni yaparlarken dehşetle bizim sözlerimizi tekrarladıklarını farkediyorlar. Ve işte tayin edici bir noktadır bu, çünkü bizim sloganlarımız 1 No'lu emir ve Nisan gösterisinin ilk etabını oluşturduğu devrimin gelişminin zorunlu sonuçlarından başka hiçbir şey kapsamaz.

Fakat, bu olayda en ilginç yön, ilk bakışta, "sosyalist" bakanların saldırının korkutucu neticelerine rağmen onu kendilerine yontmaya ve burjuvaziyle yaptıkları konferanslarda saldırıyı büyük bir yurtseverlik katkısı olarak göstermeğe devam etmeleridir.

"Sorarım size", diye atıldı Tseretelli Moskova konferansında, "kim devrimci Rusya'nın ordularını ilerletmekte daha yetenekli olabilirdi: Savaş bakanı Guçkov mu, yoksa Savaş bakanı Kerenski mi?" (Bravo sesleri ve alkışlar).

Demekki Tseretelli açıkça, Kerenski'nin, "devrimci" demokrasinin kredisinden faydalanamadığı için gücünün üstünde gözüken Guçkov'un yapabileceği çalışmanın tıpatıp aynısını yapmasından dolayı övünmektedir. Ve burjuvazi, saldırının yol açtığı felakete rağmen, Kerenski tarafından yapılan hizmetleri gönüllü olarak kabulleniyor.

"Orduyu iki aydır etkileyen ve bu dehşetli günlerde tarihimize şerefli bir sayfa ekleyen bu büyük tutku atılımını, bugün geçici hükümetin başında olan kişinin ilham ettiğini biliyoruz ve aklımızdan

çıkartmayacağız, tarih yaptığı hizmeti unutmayacaktır" diye açıkladı Kadet Nabokov Moskova konferansında.

Çok açıktır ki, 1 Temmuz saldırısımn meydana getirdiği "şerefli sayfa"nın ulusal savunmayla kesinlikle hiçbir ilgisi yoktur, çünkü Rusya'nm askeri etkinliği, saldırıdan sonra sadece azalmıştır. Eğer burjuvazi herşeye rağmen saldırıdan onaylayıcı deyimlerle bahsediyorsa bu sadece Kerenski'nin politikasının ordumuza indirdiği acımasız darbenin paniğin yayılması ve karşı devrim planları için elverişli şartlar yarattığı içindir.

Tüm SR ve Menşevik demokrasisinin iktidarı saldırıyı kabul ettirmekte kullanıldı ve bu saldırı darkafalı liderlerin tüm bönlükleriyle tutundukları bu çelişkiler ve çöküş rejimini tamamen süpürdü.

Burjuvazi ve generalleri şimdi saldırıya ve barış sorununa kendi iç politikaları, yani karşı-devrimin gelişmesi açısmdan bakıyorlar. General Kornilov bunu Moskova konferansında çok açık bir şekilde dile getirdi. "Güncel olarak barışa ulaşamayız, çünkü, ordunun terhisini iyiye götürebilecek durumda değiliz. Önce subayların prestijini yükseltmek gerek." Orduda hükümete karşı fazla radikal zorlamalar yapan ve hükümet tarafından silahlandırılmış birçok kişi birikınişti. Sadece savaşın devamı, başarı şanslarını dikkate almadan, "subayların prestijinin yükseltilmesini", asker yığınları üstünde denetimin yeniden kurulmasını ve ordunun terhisinin askerlerin mülkiyetin temel direklerini ve emperyalist hükümeti tehdit etmeyecekleri bir biçimde sağlanması olanağmı sağlayabilirdi. Ve eğer bu amaç için ayrı bir barış gerekli görünseydi, burjuvazi hiç tereddüt etmeden böyle bir barışı imzalardı.

Karşı-devrim 1 Temmuzdan beri büyük adımlarla ve tam bir güvenle ilerliyor. Ve sert bir darbe yiyene dek de ilerlemeye devam edecek.

Proletarii No. 7, 20 Eylül 1917

4. Ya Şimdi?

Mevcut hükümetin Moskova'da uğradığı saldırının şokunu kaldıramayacağı hemen hemen kesindir ve hükümet yeni değişikliklere uğrayacaktır. General Kornilov'un yeni bir politik krizden çekinilmemesi gerektiğini söylemesi hiç te boşuna değil. Böyle bir kriz, şu anda, süratli bir yeni sağa kayışla atlatılabilir. Bu koşullarda, Kerenski'nin, emperyalist kliklerin "görünmez hükümeti" ile yer değiştirecek olan demokrasinin örgütlü denetimine (ki birincisi daha gerçektir) oranla ek bir bağımsızlık marjı elde edip etmeyeceğini bilmek; yeni hükümetin, hiç kuşkusuz Moskova konferansınca yaratılacak mülk sahibi sınıfların kurmay başkanlığı ile açık ilişkiler kurup kurmayacağını bilmek; "sosyalist" bonapartistlerin yeni hükümet kombinezonundaki yerlerinin ne olacağını bilmek: Bütün bunlar ikinci plandadır. Fakat, burjuvazinin saldırısı geri püskürtülse de, Moskova konferansı Kadetlerin yeniden hükümetten ayrılmasıyla bitse de, "devrimci ve demokratik bir iktidar olamaz. Emekçilere ve ihtiyat askerlerin verdikleri ödünlerle bağlanmış bulunan sovyetin resmi liderleri iki yüzlü politikalarını ve oportünizmlerini sürdürmek zorunda kalacaklar. Kabineyi terkederek Konovalov görevini Skobelev'in[1] omuzlarına devretmekten başka birşey yapmadı. Kerenski-Tseretelli kabinesi Kadetler olmadan da yarı-Kadet bir program uygulamağa devam edecektir. Kadetlerin tasfiyesi denize bir damla su ilavesinden başka bir şey değildir; gerekli olan taze kan ve yeni yöntemlerdir.

Moskova konferansı, her halükarda, burjuvaziyle işbirliğine dayanan SR ve Menşevik taktiğin yönetici rolde olduğu bütün devrim dönemini çerçeveliyor ve özetliyor, bir işbirliği ki devrimin öz amaçlarının reddi ve devrimin düşmanları ile bir koalisyon kurma fikrine bağlılık üzerine kurulmuş.

(1) Konovalov, prens Lvov'un geçici hükümetinde Ticaret bakanıydı, 31 Mayıs 1917'de istifa etti.

Rus devrimi savaşın doğrudan bir ürünüdür. Bu savaş ona ulus ölçüsünde bir örgütlenmenin gerekli aygıtını, yani orduyu sağladı, Halkın çoğunluğunu oluşturan köylülük devrim anında zorla örgütlenmişti. Asker delegeleri sovyeti orduyu politik temsilcilerini seçmeğe mecbur etti ve köylü yığınları, sovyete, umutlarının ve dileklerinin dalgasını en bayağı ve havadan nem kapan oportünizmin diline çeviren yarı-liberal aydınları gönderdiler. Her bakımdan büyük burjuvazinin güdümündeki küçük burjuva intelligentsiya köylülüğün yönetimini ele geçirdi. Asker-köylü delegeleri sovyetleri emekçilerin temsilcileri üstünde net bir çoğunluk sağladılar. Petrograd'ın öncü proletaryası cahil kitle olarak ilan edildi. Devrimin narin çiçeği, Şubat SR'lerinin ve Menşeviklerinin şahsında, köylülerce desteklenen "taşralı" entellektüeller olarak göründü. Merkez icra komitesi iki ve üç seviyede yapılan seçimler aracılığı ile bu temel üzerinde yükseldi. Birinci evre boyunca ülke ölçüsünde işlevlere sahip olan Petrograd sovyeti başından itibaren devrimci kitlelerin doğrudan etkisi altındaydı. Merkez icra komitesi ise, tam tersine, devrimci bürokrasinin doruklarındaki bulutlarda dolaşıyordu ve Petrograd işçi ve askerlerinden kopmuş bir halde onların düşmanı olarak gözüküyordu.

Merkez komitenin Petrograd'daki gösterileri bastırmak için cepheden birlikler çağırmağa karar verdiğini hatırlamak yeterlidir, kaldı ki birlikler geldiği zaman gösteriler zaten bizzat göstericiler tarafından durdurulmuştu. Darkafalı yöneticiler, devrimi otoritenin tüm aygıtıyla donatma ve silahlandırma eğiliminde -ki bu bütün ülkedeki yönelimin tabii bir sonucudur- ayaklanma, kaos ve anarşiden başka birşey görmeyi reddederek politik bir intihara sürüklendiler. Petrograd işçilerini ve askerlerini silahsızlandırarak, Tseretelli'ler, Dan'lar ve Çernov'lar devrimin öncüsünü silahsızlandırmış oldular ve kendi icra komitelerinin etkisine onarılmaz bir darbe indirdiler.

Bugün, karşı devrimin zorbalıklarıyla karşılaşan bu politikacılar sovyetlerin otoritesini ve önemini yeniden kurmaktan bahsediyorlar. Şimdiki sloganları kitlelerin sovyetler etrafında örgütlenmesi gevezeliklerini kapsıyor. Sorunu bu şekilde soyut bir biçimde ortaya koymak şimdiden fazlasıyla gerici bir davranış oluşturuyor. Örgütlenme çağrısı adı altında, bu, politik amaçlar ve mücadele yöntemle-

ri sorununu tersine çevirmeyi amaçlayan bir girişimdir. Kitleleri sovyetlerin "otoritesini yükseltmek" için örgütlemek acınacak ve faydasız bir girişimdir. Kitleler sovyetlere güveniyorlardı, onları takip ediyorlardı, onları olağanüstü bir seviyeye yükseltmişlerdi. Ve şahit oldukları netice ise sovyetlerin kitlelerin en büyük düşmanlarına teslim edilişi oldu. Kitlelerin artık kestirilip atılmış tarihi bir deneye yeniden başlayabileceğini veya isteyeceğini düşünmek çocukça bir hareket olur. Kitlelerin, demokrasinin şimdiki merkezine duydukları güvensizliğin devrimin bizzat kendisine de sıçramaması için, onlarda, devrim dönemi boyunca bugüne kadarki tüm politik çalışma konusunda eleştirel bir düşünme yetisi oluşturulmalıdır ve bu da SR ve Menşevik liderlerin bütün "güçlerini" mahkum etmeğe eşittir.

Biz kitlelere şöyle sesleneceğiz: Onlar bütün suçu Bolşeviklerin üstüne atıyorlar, fakat niçin Bolşevikleri yenilgiye uğramakta başarısız kaldılar? Yanlarında yalnız sovyetlerin büyük bir çoğunluğu değil, hükümetin tüm otoritesi de vardı ve yine de çok küçük bir Bolşevik çetesi olarak adlandırdıkları kişilerin "komplosu" karşısında yenilgiye uğrama imkanını kendilerine sağladılar.

16-18 Temmuz olaylarından sonra SR'ler ve Menşevikler Petrograd'da zayıflamağa devam ettiler, Bolşevikler ise güçleniyorlardı. Moskova'da da aynı. Bu da Bolşeviklerin, gelişen devrimin gerçek gereksinmelerini ifade ettiklerini açıkça kanıtlamaktadır. SR ve Menşevik "çoğunluk" ise kitlelerin güçsüzlüklerini ve eski geri kalmışlıklarını sürdürmekten başka birşey yapmıyor. Fakat günümüzde artık bu hareketsizliğe yer yoktu: bu bakımdan hareketsizlik en vahşi baskılarla kabul ettirilmeli ve güçlendirilmelidir. Bu insanlar devrimin mantığıyla bile çatışmaktadırlar, işte bunun için onları devrimin bilinçli düşmanları olan sınıflarla aynı safta buluyoruz. Ve işte tam bu yüzden geleceğimiz olan devrim anı adına kendilerine beslenen güveni zayıflatmak görevi ile yükümlüyüz.

"Sovyetlerin güçlendirilmesi" sloganının tamamen boş niteliği en açık olarak Petrograd sovyeti ile merkez icra komitesi arasındaki ilişkiler dünyasından çıkıyor. Proletaryanm öncü saflarına ve kendi yanlarına geçen askerlere dayanan sovyetin gittikçe artan bir karar-

lılıkla devrimci sosyalizme doğru yürüdüğünü gören merkez icra komitesi sistemli olarak Petrograd sovyetinin otoritesini ve önemini baltaladı. Aylarca toplantıya çağrılmadı. Gazetesi **İzvestiya** elinden alındı, Petrograd proletaryasının düşünceleri ve yaşantısı artık burada ifade edilmiyor.

Burjuva basını Petrograd proletaryasının önderlerine kızgınlıkla çamur ve itfira atarken **İzvestiya** bir şey görmüyor ve duymuyor. Bu şartlar altında "sovyetlerin güçlendirilmesi" sloganının gerçek anlamı ne olabilir? Tek bir cevap mümkündür. Bürokratlaşmış ve dolayısıyla bileşimi değişmeden kalan merkez icra komitesine karşı Petrograd sovyetini güçlendirmek. Petrograd sovyetine politik olarak tam bir örgütlenme, korunma ve çalışma bağımsızlığı kazandırmamız gerekiyor.

En önemli sorun budur ve çözümü de gündemin ilk maddesidir. Petrograd sovyeti emekçi, asker ve köylü yığınlarının iktidar için yeni bir mücadelesinde yeni bir devrimci seferberliğin merkezi olmalıdır. Bütün gücümüzle Fabrika İşçileri Komiteleri Konferansı'nda kararlaştırılan Tüm-rusya İşçi Delegeleri Konferansı girişimini desteklemeliyiz. Proletaryanın yoksul düşen asker ve köylü kitlelerini birleştirebilmesi için, politikasının köklü ve katı bir biçimde merkez icra komitesinin taktiğine karşı olması gerekmektedir. Yukarıda söylediklerimizden sonra **Novaya Jin**'in ortaya attığı, Menşeviklerle bizim aramızda birlik fikrinin ham, gerici ve ütopik bir öneri olduğu açıktır. Bu neticeye ancak proletarya sınıf olarak ülke ölçüsünde örgütlenmesini sağlarsa ulaşılabilir. Bizim için tarihin dolambaçlı akışının tüm evrelerini örgörmek imkansızdır. Politik bir parti olarak tarihin akışından sorumlu tutulamayız. Fakat o ölçüde de sınıfımız önünde sorumluyuz: Tarihin akışının bütün kıvrımları boyunca görevini iyiye vardırabilmesini sağlamak, işte bizim temel görevimiz.

Hakim sınıflar, "selamet hükümeti" ile beraber mümkün olan en keskin biçimde, devrimin politik sorunlarına yalnız emekçilerin değil, ordunun ve taşranın da zorla dikkatlerini çekmek için ellerinden geleni yapıyorlar. SR'ler ve Menşevikler çöken taktiklerini, ülkenin emekçi yığınlarının en geniş kesimlerine yaymak için mümkün olan herşeyi yaptılar ve hâlâ da yapıyorlar. Şimdi ısrarla, açıkgözlülükle

ve enerjiyle güncel durumun bütün kaçınılmaz sonuçlarını çıkarmak ve devrimci diktatörlüklerinden yana bilinçli bir savaş vermelerini sağlamak için yeteneksiz ve tükenmiş yığınların başına geçmek görevi partimize düşmektedir.

Proletarii No. 4, 17 Ağustos 1917

5. Rus Devriminin Karakteri

Vaizler ve liberal politikacılar ve SR'liler ve Menşevikler Rus devriminin sosyolojik anlamından fazlasıyla kaygılanmaktalar. Bir burjuva devrimi midir yoksa herhangi başka tip bir devrim midir? İlk bakışta bu akademik kuramlaştırma biraz anlaşılmaz gözükebilir. Liberallerin "kendi" devrimlerinin ardındaki sınıf çıkarlarını açığa vurmakta hiçbir kazançları yok. Küçük burjuva "sosyalistlerine" gelince, onlar genellikle politik eylemlerinde teorik analizi kullanmıyorlar, "sens commun"e (ortak duygu) başvurmayı tercih ediyorlar; diğer bir deyişle kafa yetersizliği ve prensip yoksunluğu, Rus devriminin burjuva karakteri üzerine ilhamını Plehanov'dan alan Milyukov-Dan düşüncesi bir ons dahi teori ihtiva etmiyor. Ne **Yedinstvo**, ne **Reç**, ne **Den**, ne **Raboçaya Gazeta** burjuva devriminden ne anladıklarını belirtmek için uğraşmıyorlar. Oyunlarının amacı tamamen pratiktir: Yalnızca burjuva devriminin iktidarı elinde tutmağa "hakkı" olduğunu ispat etmek. Sovyetler politik olarak şekillenmiş halkın çoğunluğunu temsil etse bile, kırda ve şehirde bütün demokratik seçimlerde kapitalist partiler büyük bir patlamayla silinmiş olsalar bile, "madem ki devrim burjuva bir karakter taşımaktadır", burjuvazinin ayrıcalıklarını korumak ve ona hükümette, ülkedeki politik grupların kesinlikle hak tanımadığı bir rol vermek gereklidir. Demokratik parlemantarizmin prensiplerine uygun hareket etmemiz gerekirse, iktidarın Sosyalist-devrimcilere ait olduğu açıktır, ister yalnız ister Menşeviklerle ittifak halinde olsun. Fakat devrimimiz bir "burjuva devrimi" olduğu için demokrasinin prensipleri askıda kaldı ve halkın ezici çoğunluğunun temsilcileri kabinede beş koltuk elde ederken, çok küçük bir azınlığın temsilcileri bunun iki katına sahip oldular. Cehennemin dibine demokrasi! Ve yaşasın Plehanov'un sosyolojisi!

"Burjuvazisiz bir burjuva devrimi isterdiniz sanıyorum?" diye incelikle soruyor Plehanov, Engels'i ve diyalektiği imdada çağırarak.

"İşte tam bu" diye araya giriyor Milyukov, "biz Kadetler halkın

bize vermek istemediği iktidarı tabiatıyla terketmeye hazırız. Fakat bilimden kaçamayız." Ve otorite olarak Plehanov'un "marksizmini" kaynak gösteriyor.

"Madem ki devrimimiz bir burjuva devrimidir, emekçilerle sömürücüler arasında politik bir birlik kurmak zorundayız" diye açıklıyor Plehanov, Dan ve Potressov'lar. Ve bu sosyolojinin ışığında Bublikov ve Tseretelli'nin el sıkışmalarının soytarılığı tüm tarihi anlamıyla ortaya çıkıyor.

Tek bir pürüz var, o da, şimdi sosyalistlerle kapitalistler arasındaki koalisyonu doğrulamağa yarayan devrimin bu burjuva karakterinin uzun yıllar boyunca bu aynı Menşevikler tarafından taban tabana zıt neticelerle kabul edilmiş olması.

Madem ki bir burjuva devriminde, diyorlardı, iktidardaki hükümetin burjuvazinin egemenliğini sürdürmekten başka bir işlevi olamaz, sosyalizmin onunla beraber yapacak hiçbir işi olmayacağı, yerinin hükümette değil, karşısında olacağı açıktır. Plehanov sosyalistlerin hiç bir durumda bir burjuva hükümetine iştirak edemeyeceklerini kabul ediyordu ve şiddetle bu konudaki kesinliğe bazı istisnalar kabul eden Kautsky'e saldırdı. "Tempora legesque mutantur"[1] diyorlardı eski rejimin centilmenleri. Ve öyle görünüyor ki bu Plehanov'un sosyolojisinin "kanunları" için de geçerli.

Menşeviklerle liderleri Plehanov arasındaki fikir uyuşmazlıkları önemli değildir, çünkü devrimden önceki ve bugünkü bildirilerini karşılaştırdığımızda her ikisine de tek bir düşüncenin egemen olduğunu görürüz: "Burjuvazisiz" bir burjuva devriminin yapılamayacağı. İlk bakışta bunun besbelli bir şey olduğu gözükebilir. Fakat bu sadece bir budalalıktır.

İnsanlık tarihi Moskova konferansıyla başlamadı. Daha önce de devrimler oldu. KSVIII. yüzyıl sonlarında Fransa'da tam anlamıyla "Büyük Devrim" diye adlandırılan bir devrim oldu. Bu bir burjuva devrimiydi. Evrelerinin birinde iktidar "sans-culottes"a yani şehirlerdeki yarı-proleter emekçilerin desteğindeki Jakobin'lerin eline geçti ve Jakobin'ler kendileriyle çağımızın Kadetleri olan burjuvazinin li-

(1) Çağlar ve yasalar değişiyor.

beral partisi Girondinler arasına, giyotinin net dörtgenini koydular. Fransız devrimine tarihi önemini veren ve onu "Büyük Devrim" yapan yalnızca Jakobinlerin diktatörlüğüdür. Ve bu diktatörlük yalnız burjuvazisiz kurulmakla kalmayıp, ona karşı ve ona rağmen oluşmuştur. Plehanov'un fikirlerinden yararlanma olanağı olmayan Robespierre, Girondin'lerin elini sıkacağı yerde kafalarını kesti. Hiç şüphesiz gaddarcaydı. Fakat bu gaddarlık Fransız devriminin "Büyük" olmasını burjuva karakteri sınırları içinde engellemedi. Ülkemizde adına bunca kötülüğün yapıldığı Marks "Fransız terörizmi, bütünü içinde, burjuvazinin düşmanlarının işini bitirmek amacı güden plebyen bir tavırdı"[2] der. Ve bu burjuvazi halkın düşmanlarının işini bitirecek bu plebyen tavırlardan fazlasıyla korktuğu için Jakobinler yalnız burjuvaziyi iktidardan mahrum etmekle kalmayıp çalışmalarını durdurmak veya "ılımlı hale getirmek" için giriştikleri her harekete bir kan ve demir kanunu uyguladılar. Bu yüzden Jakobinlerin burjuvazisiz bir burjuva devrimi gerçekleştirdikleri açıktır.

1648 İngiliz devrimi için Engels şöyle der: "Burjuvazinin bütün olgunlaşmış meyvaları toplayabilmesi için devrimin ilk amaçlarını çoktan geçmiş olması gerekir, 1793'te Fransa'da ve 1848'de Almanya'daki gibi. İşte kesinlikle burada yatar burjuva toplumunun evrim kanunlarından biri".[3] Engels'in kanununun Menşeviklerin marksizm diye kabullendikleri ve heryerde yazdıkları, Plehanov'un ustalıkla inşa ettiği teoriye taban tabana zıt olduğu görülüyor.

Tabiatıyla Jakobinlerin burjuvaziye, küçük burjuvaziye mensup oldukları öne sürülebilir. Bu tamamen doğrudur. Fakat SR ve Menşevikler tarafından yönetilen "devrimci demokrasi" palavrasında da aynı olgu yok mudur? Az veya çok mülk sahiplerinin çıkarlarını temsil eden Kadet partisi ile Sosyalist-devrimciler arasına şehirde olsun, kırda olsun yapılan hiçbir seçimde hiçbir ara parti giremedi. Matematik bir kesinlikle, bunun sonucu olarak, küçük burjuvazi politik temsilciliğini Sosyalist-devrimci saflarda bulmak zorundadır.

(2) Marks, **Die Bourgeoise und die Kontrarevolution**, 15 Aralık 1818, **Werke**, Cilt 6, Dietz-Verlag, Berlin, 1961. s. 107.

(3) Engels, **Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm**, Sol Yayınları, s. 34-35.

Politikaları, SR'lerden kılpayı dahi ayrılmayan Menşevikler de aynı sınıf çıkarlarını yansıtıyorlar. Bu, onların en geri kalmış, en tutucu ve imtiyazlı emekçilerin bir bölümü tarafından desteklenmesi olgusuyla çelişmez. Niçin SR'ler iktidarı ellerinde tutmakta başarısızdılar? Hangi anlamda ve niçin Rus devriminin "burjuva" karakteri (böyle olduğunu kabul edersek) SR'leri ve Menşevikleri Jakobin'lerin plebyen yöntemlerini uygulama yerine karşı-devrimci burjuvaziyle yüksek düzeyde bir uzlaşmaya zorluyordu? Elbette bunun sebebi devrimimizin "burjuva" karakterinde değil, küçük burjuva demokrasisinin acınacak karakterinde aranmalıdır. Hileci demokrasimiz elinde bulundurduğu iktidarı tarihin başlıca gereklerini gerçekleştirme organı olarak kullanacağı yerde, bütün gerçek iktidarı saygıyla karşı-devrimci ve askeri-emperyalist kliğe teslim etti ve Tseretelli Moskova konferansında sovyetlerin iktidarı cesur bir savaştan sonra alman yenilgi üzerine, zorla değil, kendi isteği ile terketmesinden dolayı, tıpkı bir politik intihar anıtıymış gibi övündü. Yeni dünyalar boynunu kasabın bıçağına uzatan dananın yumuşaklığıyla fethedilmez.

Konvansiyon'un teröristleriyle Moskova'nın ödlekleri arasındaki fark, kaplanlarla danalar arasındaki farktır: Bir cesaret farklılığı. Fakat bu fark temelde değildir. O sadece, bizzat demokrasinin kişiliğindeki kesin farkı maskeliyor. Jakobinler küçük mülk sahipleri veya içinde artık var olan proletaryanın embriyonunu da kapsayan mülksüzler sınıfına dayanıyordu. Bizim örneğimizde sanayi proletaryası tarihte birinci derecede rol oynayacağı korumuna erişmek için şekillenmemiş demokrasiden çıktı. Küçük burjuva demokrasisi en değerli niteliklerini, bu nitelikler küçük burjuvazinin vasiliğinden kurtulmakta olan proletaryada geliştiği ölçüde kaybediliyordu. Bu olgu Rusya'daki kapitalizmin gelişmesinde, 18. yüzyıl sonlarındaki Fransa'ya oranla kıyaslanamayacak kadar yüksek bir derecede oluştu. Kesinlikle sayısal önemiyle ölçülemez olan Rus proletaryasının devrimci iktidarı, hiçbir zaman savaş dönemindeki kadar belirgin olamayacak muazzam bir üretim gücüne dayanmaktadır. Demiryollarındaki bir grev tehdidi bize bugün yeniden, ülkenin proletaryanın yoğunlaşmış emeğine ne kadar bağımlı olduğunu hatırlatıyor. Kü-

çük burjuva köylü partisi devrimin en başlarında bir yandan emperyalist sınıfların, diğer yandan devrimci proletaryanın ve enternasyonalistlerin oluşturduğu güçlü grupların çapraz ateşleri arasında kalmıştı. Emekçiler üzerinde kendi etkinliğini sağlama mücadelesindeki küçük burjuvazi "devlet'i yönetme hünerini" ve "yurtseverliğini" öve öve bitiremedi ve böylece karşı-devrimci kapitalist gruplara kölece bir bağımlılığa ulaştı. Aynı zamanda da, nüfusun hâlâ kendisine bağlılık duymakta olan kesimleri üzerinde hüküm süren eski barbarlığı tasfiye edebilmenin tüm imkanlarını da yitirdi. SR'lerin ve Menşeviklerin proletaryayı etkilemek için verdikleri mücadele, yerini gitgide proletarya partisinin kasaba ve kentlerdeki yarı-proleter kitlelerin yönetimini elde etmeğe bırakıyordu. "Tamamen kendi istekleriyle" iktidarlarını burjuva kliklere devrettikleri için, SR'ler ve Menşevikler devrimci görevi bütünüyle proletarya partisine devretmek zorunluluğunda kaldılar. Tek başına bu bile, en temel taktik sorunları devrimimizin "burjuva" karakterine dayanarak kestirip atmak için yapılan girişimin sadece geri kalmış emekçilerin zihnini bulandırmağa ve köylüleri kandırmağa yarayacağını göstermeğe yeterlidir.

1848'de Fransa'daki devrim sırasında proletarya daha o günlerde, bağımsız olarak hareket etmek için kahramanca girişimlerde bulunuyordu. Fakat henüz ne açık bir devrimci teori vardı, ne de gerçek bir sınıf örgütlenmesi. Üretimdeki önemi günümüz Rus proletaryasının ekonomik işlevinden defalarca daha azdı. Ayrıca 1848'in öncesinde, tarım sorununu kendi tarzıyla çözmüş ve bunun neticesi olarak, özellikle Paris'te, proletaryanın köylü kitlelerinden çok açık bir şekilde tecrit olmasım sağlamış bir başka büyük devrim vardı. Bu bakımdan, bizim konumumuz ölçülemeyecek kadar daha elverişlidir. Toprak üstündeki ipotekler, her türlü can sıkıcı yükümlülükler ve Kilise'nin gözü doymaz sömürüsü devrime cesur ve katı önlemler gerektiren önüne geçilemez sorunlar olarak kendilerini kabul ettiriyorlar. Partimizin SR ve Menşeviklerden "tecrit olması" hiç bir şekilde proletaryanın şehir ve kırlardaki ezilen kitlelerden tecrit olması anlamına gelmez. Tersine, devrimci proletaryanın sovyetlerin bugünkü yöneticilerinin kalleşçe dönekliklerine karşı gözüpek poli-

tikası ancak, milyonlarca köylü için kurtuluş demek olan bir ayrışmayı, yoksul köylüleri güçlü Sosyalist-devrimci mujiklerin ihanet içindeki etkilerinden koparmayı ve sosyalist proletaryayı gerçek halk devriminin, "plebyen" önderi yapmasını sağlayabilir.

Nihayet Rus devriminin burjuva karakteri üzerine getirilen içi boş referans devrimin ortamının enternasyonal karakteri hakkında bize kesinlikle bir şey söylemiyor. Ve işte birinci derecede önemli bir faktördür bu. Büyük Jakobin devrimi geri kalmış, feodal ve monarşist bir Avrupa ile karşı karşıya kalmıştı. Jakobin rejimi Orta-çağm birleşmiş güçlerine karşı koyabilmek için yarattığı insanüstü güçlerin ağırlığı altında yerini bonapartist rejime bırakarak düştü. Rus devrimi, tersine, karşısında kendini fazlasıyla geçmiş ve kapitalist gelişimin en üst aşamasına ulaşmış bir Avrupa buldu. Bugünkü katliam Avrupanın kapitalist doyum noktasma eriştiğini, özel mülkiyete dayalı üretim tarzı temeli üstünde, daha fazla yaşammı ve gelişmesini sürdüremeyeceğini gösteriyor. Bu kan ve yıkım kaosu üretimin karanlık yüzlü ve sessiz güçlerinin öfkeli başkaldırışıdır, bu, çıkar egemenliğine karşı, ücretli köleliğe karşı, insani ilişkilerimizin rezil çıkmazma karşı demir ve çeliğin isyanıdır. Kendi başlattığı bir savaşın yolaçtığı yangının tehdidi altında insanlığa toplarının ağzından bağırıyor: "Galip gel, yoksa düştüğüm zaman seni yıkmtılarım altında bırakırım."

Tüm evrim tarihi, insanlığın binlerce yıllık tarihi, sınıf savaşları ve kültürel gelişimi şimdi tek bir sorunda toplandı: Proletarya devrimi. Başka bir cevap ve çıkış yoktur. İşte budur Rus devriminin gücünü olağanüstü yapan. Bu "ulusal", burjuva bir devrim değildir. Böyle düşünen kişi 18. ve 19. yüzyılların hayal krallığında takılı kalmış demektir. Şimdi 20. yüzyıldayız. Rus devriminin geleceği doğrudan doğruya savaşın gidişatma ve sonucuna, yani bu emperyalist savaşın feci bir nitelik verdiği Avrupa'daki sınıf çelişkilerinin evrimine bağlıdır.

Kerenski'ler ve Kornilov'lar, rakip diktatörler lisanını çok erken konuşmağa başladılar. Kaledin'ler dişlerini çok erken gösterdiler. Dönek Tseretelli karşı-devrimin kendisine aşağılayarak uzattığı eli erken yakaladı. Bugüne kadar devrim sadece ilk sözünü söyledi.

Daha Batı Avrupa'da müthiş kaynakları var. Gerici çete şeflerinin ve hiçbir şeye hayrı dokunmayan küçük burjuvazinin el sıkışının yerini Rus proletaryasının ve Avrupa proletaryasının coşkulu kucaklaması alacaktır.

Proletarii No. 8, 22 Ağustos 1917

6. Uluslararası Taktik Sorunları

Politik olarak sınıflar, Rus devriminde, geçmişte görünmeyen bir açıklıkla billurlaştılar, fakat ideoloji alanımızda hüküm süren karışıklık ta geçmişte görünmeyen cinstendir. Rusya'nın tarihi gelişmindeki gecikme küçük burjuva aydınlarma sosyalist teorilerini en güzel tavus kuşu tüyleriyle süslemeleri imkanmı verdi. Fakat bu güzel tüyler solmuş çıplaklıklarını örtmekten başka bir işe yaramıyor. Sosyalist-devrimciler ve Menşevikler iktidarı ne Mart başında ne 16 Mayısta ne de 16 Temmuz'da[1] bütünüyle ele geçiremedilerse, bunun ne devrimimizin "burjuva" karakteriyle ve ne de onu burjuvazisiz yapma olanaksızlığıyla bir ilişkisi vardır. Bu, tamamen emperyalizmin ağları arasında hapsolmuş küçük burjuva "sosyalistlerinin" 125 yıl önce Jacobin'lerin başardıkları işlerin onda birini bile yapabilecek beceriye sahip olamamalarma bağlıdır. Devrimin ve ülkenin savunulması üstüne gevezelik ediyorlar, fakat bu onları, mevzilerini birbiri ardına gerici burjuvaziye teslim etmekten alıkoymuyor. İşte bundan dolayı, iktidar için mücadele, işçi sınıfının ilk ve en önemli sorunu olmaktadır, böylece devrimi "ulusal" ve burjuva kisvesinden tamamen ve hemen kurtulmuş göreceğiz.

Ya büyük bir olasılıkla monarşiye dönüşecek olan kuvvetli bir emperyalist rejime doğru müthiş bir geriye sıçramağa tanık olacağız. Sovyetler, tarım komiteleri, asker örgütleri ve diğer bir çok şey daha paramparça olacaklar ve Kerenski'ler ve Tseretelli'ler ıskartaya çıkarılacaklar. Ya da proletarya peşinden yarı proleter kitleleri sürükleyerek ve arife günü liderlerini (bu durumda da Kerenski'ler ve Tseretelli'ler ıskartaya çıkacaklar) terkederek işçi demokrasisi reji-

(1) Devrim 8 Mart'ta Petrograd'ta başladı. 11'inde Petrograd sovyeti çalışmağa başladı. 12'sinde Duma'nın geçici icra komitesi kuruldu. Mayısta Milyukov'un istifasıyla bir hükümet krizi meydana geldi ve bu da birinci koalisyon hükümetinin kurulmasına yol açtı. 16 Temmuzda yeni kriz patlak verdi ve ikinci koalisyon hükümeti kuruldu.

mini kuracaktır. Proletaryanın bundan sonraki başarıları böylece her şeyden önce Avrupa devrimine ve özellikle Alman devrimine bağlı olacaktır.

Bizce enternasyonalizm kendisine her an ihanet edilmesi için var olan soyut bir kavram değildir (bu Tseretelli ve Çernov için böyledir); enternasyonalizm doğrudan hakim ve tamamiyle pratik bir ilkedir. Bize göre, bir Avrupa devrimi olmaksızın kalıcı ve kesin başarılar anlamsızdır. Avrupa proletaryasınm yolu üstüne engeller dikebilecek elverişli koşullar ve kombinezonlar pahasına kısmi başarılar satın alamayız. İşte sırf bu yüzdendir ki, tüm politik çalışmamızın sine qua non şartı olarak görmekteyiz sosyal-yurtseverlere karşı yürütülen uzlaşma tanımaz bir muhalefeti.

"Tüm dünyadaki yoldaşlar" diye bağırıyor Tüm-Rusya kongresinde sovyetlerin bir hatibi, "sosyal devriminizi elli yıl daha geciktirin!" Bu iyi niyetli dileğin Menşeviklerin ve Sosyalist-devrimcilerin memnun alkışlarıyla karşılandığını söylemek gereksiz. Küçük burjuva oportünizminin çeşitli biçimleriyle proletarya sosyalizmi arasındaki fark, işte tam bu noktada, sosyal devrimle olan ilişkileri sorununda önem kazanmaktadır. Enternasyonal'in krizini savaştan dolayı, geçici, şoven bir zehirlenme olarak niteleyen ve er veya geç eski konumuna kavuşacağını, eski partilerin, şu an için gözden kaçırdıkları sınıf savaşınm eski yoluna yeniden döneceklerini düşünen bir sürü "enternasyonalist" var. Gülünç ve çocukça umutlar! Savaş dışsal bir felaket değildir; o, kapitalist toplumda gelişmekte olan üretici güçlerin özel mülkiyet biçimlerine ve ulusal sımrlar tarafından dayatılan çerçevelere karşı başkaldırmasıyla adı geçen toplumun dengesini bozar. Ya üretici güçlerin tekrar tekrar oluşacak emperyalist savaşlar biçimindeki sürekli kargaşalığına ya da üretimin sosyalist örgütlenmesine tanık olacağız: Tarihin önümüze koyduğu ikilem budur.

Aynı şekilde Enternasyonal'in içinde bulunduğu kriz de dışsal veya tesadüfi bir olgu değildir.

Avrupa'nın sosyalist partileri, kapitalizmin göreli bir denge kazandığı ve proletaryanın ulusal parlementarizme ve ulusal pazara reformist bir şekilde uyduğu bir dönemde kuruldular. "Sosyal de-

mokrat partide bile," diye yazıyor Engels 1877'de, "küçük burjuva sosyalizmi savunucular buluyor. Bütün üretim araçlarının toplumsallaştırılması sloganının pratik tabiatını ve bilimsel sosyalizmin temel kavramlarını kabul eden sosyal demokrat partinin bazı üyeleri bile bu sloganın gerçekleşmesinin ancak kesinlikle tarihinin belirlenemeyeceği uzak bir gelecekte mümkün olabileceğini açıklıyorlar."[2] "Barışçıl" çağın hatırı sayılır süresi sayesinde bu küçük burjuva sosyalizmi proletaryanın eski örgütlenmesinde gerçekten egemen oldu. Çelişkilerin barışçıl birikimi, yerini müthiş bir emperyalist tufana terk edince, küçük burjuva sosyalizminin sınırları ve iflası, en çarpıcı biçimlere büründü. Yalnız eski ulusal hükümetler değil, onlarla beraber büyüyen bürokratikleşmiş sosyalist partiler de gelişmenin gerekliliklerini omuzlayabilecek seviyede olmadıklarını gösterdiler. Ve bütün bunlar az çok önceden tahmin edilebilirdi.

"Sosyalist partilerin görevi", diye yazmışız on iki sene önce, işçi sınıfının bilincini devrimcileştirmektir ve her zaman da bu olacaktır, tıpkı kapitalizmin gelişmesinin toplumsal ilişkileri devrimcileştirdiği gibi. Fakat bu ajitasyon ve örgütlenme çalışması bazı içsel güçlüklerle karşılaşıyor. Avrupa sosyalist partileri (ve özellikle içlerinde en güçlüsü olan Alman Partisi) kitlelerin sosyalizme bağlılıkları arttığı ve bu kitlelerin örgütlenmeleri ve disiplinleri geliştiği ölçüde tutucu laşmışlardır. İşte bunun için de, sosyal demokrasi, her ne kadar proletaryanın politik tecrübesinin örgütsel ifadesiyse de, belirli bir anda, emekçilerle burjuva gericiliği arasındaki açık savaş yolunda ani bir engel teşkil edebilir. Diğer bir deyişle, proletarya partisinin tutucu sosyalist propagandası, proletaryanın iktidar için doğrudan savaşını belirli bir anda engelleyebilir." (**Naşa Revolyutsiya** 1906)[3] Fakat eğer devrimci marksistler II. Enternasyonal partilerini fetişleştirmekten uzak durmuşlarsa da, kimse bu dev örgütlerin yıkıcılığının bu denli felaketli ve korkunç olabileceğini önceden görmemişti.

Yeni dönemler yeni örgütleri gerekli kılıyor. Açılan ilk ateşle beraber devrimci partiler şimdi her yerde kuruluyorlar. II. Enternasyo-

(2) Engels, **Question du logement**'a önsöz, Editions sociales Paris 1957 s. 13
(3)Troçki, **Sonuçlar e Olasılıklar; Sürekli Devrim** içinde S. 240. YazınYay.

nal'in birçok ideolojik-politik yeni yetmeleri boşuna ortaya çıkmadılar. Fakat şimdi bir vicdan muhasebesinden geçmektedirler: "Gerçekçi" darkafalılar kuşağının tamamı ıskartaya çıkarıldı ve ilk defa olarak marksizmin devrimci eğilimleri gerçek politik anlamlarıyla kabullenilmektedir.

Her ülkedeki görev, ömrünü doldurmuş örgütleri yaşatmağa çalışmak değil, fakat şimdiden emperyalizme karşı yürütülen savaşta ön saflara çekilen proletaryamn gerçekten bilenmiş devrimci unsurlarını toparlamaktır. Enternasyonal alanda ise görev hükümetçi sosyalistleri diplomatik konferanslarda (Stockholm'deki gibi!)[4] toplamak ve "barıştırmak" değil, bütün ülkelerin enternasyonalistlerinin birliğini sağlamak ve her ülkedeki toplumsal devrim için ortak bir çizgiyi yeniden aramaktır.

Doğrusunu söylemek gerekirse işçi sınıfının başındaki devrimci enternasyonalistler bugün bütün Avrupa'da önemsiz bir azınlık oluşturmaktadırlar. Fakat biz Ruslar bu durumlardan korkacak en son kişiler olmalıyız. Devrimci kriz anlarında azınlığın ne kadar büyük bir hızla çoğunluk olabileceğini biliyoruz. İşçi sınıfının hoşnutsuzluğunun gelişimi hükümetsel disiplinin zırhını parçaladığı an Liebknecht, Luksemburg ve Mehring ve yandaşları grubu [5] Alman işçi sınıfınm başında derhal yönetici bir rol alacaklardır. Sadece devrimci sosyalist bir politika örgütteki bir hizipleşmeyi haklı gösterebilir; fakat aynı zamanda kaçınılmaz hale getirir. Yoldaş Martov'la birlikte hareket eden enternasyonalist Menşevikler, bizim aksimize, politik görevimizin sosyalist devrimci karakterini tammayı reddediyor-

(4) Savaşan uluslara barış yolunda baskı yapmak için İskandinav sosyalistleri tarafından önerilen Stockholm konferansı gerçekleşmedi. Nisan 1917'de Danimarkalı BOrbjerg daveti Petrograd sovyetlerine doğru genişletti. Menşevikler ve SR'ler daveti kabul etti, Bolşevikler reddetti. Bkz. L. C. Fraina'nın I. Kısım, böl.1'deki notu.

(5) Alman sösyal demokrasisi içinde savaşa karşı bir tavır alan solun unsurları Liebknecht, Rosa Luksemburg ve Mehring yönetiminde 1 Ocak 1916'da "Enternasyonal Grub"u kurdular. Grup sonradan "Spartaküs Bund" olarak tanındı ve 1 Ocak 1919'da Alman Komünist Partisi oldu.

lar. Rusya, diye ilan ediyorlar programlarında, sosyalizme henüz hazır değildir ve rolümüz zorunlu olarak burjuva-demokratik bir cumhuriyet kurmakla sımrlıdır. Hareket tarzları bütünüyle proletaryanın enternasyonalist ilişkilerdeki sorunlarınm kesin reddine dayanıyor. Rusya dünyada yalnız olsaydı Martov'un düşüncesi doğru olurdu. Fakat biz, içinde Rus proletaryaşının da bulunduğu dünya proletaryasının görevleri açısından dünya emperyalizmine karşı bir savaşa ve bir dünya devriminin tamamlanmasına bağlıyız. Emekçilere, Rusya'nın geleceğinin bugün, kopmaz bir şekilde Avrupa'nınkine bağlı olduğunu, Avrupa proletaryasının zaferinin bize daha hızlı bir biçimde sosyalist toplumu kurma olanağı sağlayacağım, aksi taktirde Avrupa proletaryasının yenilgisinin bizi emperyalist bir diktatörlüğün ve monarşinin boyunduruğuna sokacağım, ve bizi İngiltere'nin ve Birleşik Devletler'in bir sömürgesi haline getireceğini açıklayacağı yerde, yoldaş Martov, Rus devrimini dar bir milliyetçilik açısmdan görüyor ve devrimin görevini burjuva-demokratik bir cumhuriyet kurmağa indirgiyor. Sorunu bu şekilde koymak temelinde yanlıştır, çünkü bu II. Enternasyonal'i çöküşe götüren dar bir milliyetçiliğin tehdidine açıktır.

Pratikte milliyetçi bir bakış açısıyla kendini sınırlayan yoldaş Martov, sosyal-yurtseverlerle aym saflarda kalabilmenin olanağını sağlıyor. O, Dan ve Tseretelli ile birlikte, savaşla beraber sona erecek olan milliyetçilik "salgınım" kazasız belasız atlatmayı ümit ediyor ve böylece de onlarla beraber tekrar sınıf savaşınm "normal" yollarına çıkmak niyetinde. Martov sosyal-yurtseverlere sadece basit ve boş bir gelenekle değil, toplumsal devrim konusunda derinlemesine oportünist bir tavırla da bağlıdır. Bu toplumsal devrim, onlara göre, bugünkü sorunların çözümünde hiçbir rol almamalıdır. Ve onlarla bizi ayıran da budur.

Bizim için iktidar mücadelesi ulusal demokratik devrimin gelecekteki bir aşaması olarak görülmemektedir. Hayır, bu sadece enternasyonal görevimizin yerine getirilmesidir, emperyalizme karşı verilen savaşta en önemli pozisyonlardan birinin ele geçirilmesidir. Ve bizim sözde yurt savunması konusunu belirleyen görüş açımız budur. Taraflardan birinin veya ötekinin lehine veya aleyhine olarak

cephede meydana gelebilecek bir değişiklik, bizim mücadelemizi ne durdurabilir ve ne de yolundan saptırabilir, çünkü bu mücadele bizzat kapitalizmin temellerine doğru yönelmiş olup, bütün ülkelerin halklarımn karşılıklı emperyalist yıkımdan kurtarılmasına bağlıdır.

Ya sürekli devrim ya da sürekli katliam! Sonucu insanlığm kaderi olacak kavga işte budur!

Proletarii, No. 10 24 Ağustos 1917

7. Demokratik Konferans'ta Söylev.[1]

Yoldaşlar ve yurttaşlar! Nasihat değil rapor istiyoruz. Peşçekonov bile rapor yerine bize koalisyonun yararları üstüne nesir türünden bir şiir okudu. Koalisyon hükümetinin Kadet bakanlarının hiçbir sabotaja karışmadıklarını (Allah'tan) söyledi; onlar sadece şöyle düşünerek oturup beklediler: "Biz sadece, siz sosyalistlerin birbirinize nasıl ihanet ettiğinizi seyredeceğiz." Dışarda Kornilov'a yardım ederken içerde de sadece demokrasinin temsilcilerinin nasıl birbirine ihanet ettiklerini gözleyebilmek için tarihin en kritik anlarından birinde çok etkili, güçlü bir kapitalist siyasal partinin hükümete girmesinin bir sabotaj olduğunu söylemiştim. Yurttaş Peşçekonov da bunun üzerine bana politika ile sabotaj arasındaki farkı açıklamağa söz verdi. Ama sözünü tutmayı unuttu. Başka bir partiden başka bir bakan, bir Kadet, bakanlık deneylerinden bazı sonuçlar çıkardı, ama daha kesin bir politik yönde. Koloşkin'den bahsediyorum. İstifasını, Kerenski'ye tanınan olağanüstü yetkilerin diğer bakanları sadece başbakanın emirlerini uygulayan kişiler haline getirdiğini ve kendisinin bunu kabul etmeğe hazır olmadığını söylerek doğrulamıştı.

Açık kalplilikle söylüyorum: Bu kelimeleri okurken düşmanımız Koloşkin'i alkışlamak istedim. Burada da politik ve insani bir ağır-

(1) Demokratik Konferans (1.775 kişi katıldı, Bolşevikler azınlıkta olmalarına rağmen, zaman zaman salonun üçte birinden fazlasının desteğini kazanabiliyorlardı) Kornilov'un ayaklanmasından sonra, Kerenski'nin çağrısı üzerine, Aleksandr tiyatrosunda 27 Eylül-5 Ekim tarihleri arasında toplandı. Konferans Kadetleri dışarda bırakan bir koalisyon hükümeti kurulması kararıyla sonuçlandı. Ama Kerenski onların da katıldığı yeni bir kabine kurdu. Bolşevikler konferansa programlarını duyurmak için katıldılar: Toprak köylüye, sanayide işçi denetimi, gizli anlaşmaların açıklanması, acil barış, halkın silahlandırılması, ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin etmeleri. Sonra da konferanstan çekildiler. Konferans sırasında konferanstan Ekim devrimine kadar yaşayan bir parlamento seçildi.

başlılıkla konuştu. Hem halihazırda istifa eden bakanlar kurulu hem de hatta kurulmak üzere olanın üstünde aramızda büyük görüş ayrılıkları var.[2] Ama sorarım size bugün Rusya adına konuşan şimdiki hükümetin herhangi farklı bir durumu var mı? Burada tek bir konuşmacının bile bu beş başlı canavarın, yönetimin, ve onun temsilcisi Kerenski'nin fazla imrenilmeyecek savunmasını yapmak şerefini üstlendiğini görmedim. (Kargaşa, alkışlar ve "Yaşasın Kerenski" nidaları).

Aynı kürsüden eski bir bakanın, Tseretelli'nin bir diplomat ve açık görüşlü bir adam olarak kendi öz deneyimlerinden nasıl bahsettiğini hatırlıyorsunuzdur; bütün kabahatin, onu aldatmaktan başka birşey yapamayan bir kişiyi göklere çıkaran halkta olduğunu söylemişti. Bu kişinin adını vermemişti, ama Tereşçenko'yu kastetmediğini söylersem sanırım hepiniz bana inanırsınız.

Burada yaptığı konuşmasında Kerenski ölüm cezası[3] hakkındaki hatırlatmalarımızı şöyle cevapladı: "Tek bir ölüm cezası onaylarsam beni mahkum edebilirsiniz". Eğer, bizzat Kerenski'nin daha önce yürürlükten kaldırmış olduğu ölüm cezası gerekliyse, sorarım size nasıl oluyor da demokratik konferansta ölüm cezasını hiçbir zaman uygulamayacağını söylüyor. Ve eğer, bize, halka karşı ölüm cezasının uygulanmaması konusunda anlaşılabileceğini düşündüğünü söylüyorsa, ben, böyle konuşarak, cinayet sayılabilecek böyle bir şeyin girişini yapmış oluyor derim. ("Doğru" nidaları)

Bu olgu Rus cumhuriyetinin günümüzdeki çöküşünü yansıtmaktadır. Bu cumhuriyet ne ulusal bir temsile ne de sorumlu bir hükümete sahiptir. Eğer hepimiz bir çok konuda bölünmekle beraber tek bir noktada anlaşmışsak bu nokta hiç şüphesiz şudur: o büyük bir halka, büyük bir devrim yapan halktan da öte, iktidarın tek bir insanın ellerinde ve de halkın karşısında sorumluluk duymayan bir insanda toplanmasına katlanılmaya layık değildir. (Alkışlar)

(2) 6 Ağustosta, on beş gün önce kurulan ikinci koalisyon hükümeti çözüldü ve Ekim ayaklanmasına kadar devam eden bir üçüncüsü kuruldu.
(3) 25 Mart'ta kaldırılan ölüm cezası 25 Temmuz 1917'de geçici hükümet tarafından askeri suçlar için yeniden yürürlüğe kondu.

Yoldaşlar, bir çok konuşmacı yaşadığımız günlerde iktidar çekicinin ağır ve zalim olduğunu kaydettiler ve genç, tecrübesiz Rus demokrasisine bu çekici eline almaktan vazgeçmesini öğütlediler; o halde sorarım size, bu çekicin, hiçbir fırsatta, ne ordu komutanı ne de devlet adamı olarak özel bir beceri gösteremeyen bir adamın elinde bulunmasına ne denir? ("Yeter" ve "devam" nidaları)

Yoldaşlar, bu denli bir enerjiyle dolu protesto çığlıklarıyla ifade edilen görüş açısının şimdiye kadar bu kürsüden açıklanmamış olmasına son derece üzülüyorum. (Karışıklıklar ve alkışlar)

Hiçbir konuşmacı kürsüye bize şunları söylemek için çıkmadı: "Niçin eski koalisyon konusunda sataşıyorsunuz, niçin gelecek koalisyonu tartışıyorsunuz? Aleksandr Kerenski var ve bunun bize yetmesi gerekir!" Hiç kimse bunu söylemedi. (Bu sözler yeni bir protesto fırtınasını başlattı. "Bu salonda düzen tekrar sağlanana kadar susacağım" diye kararlı bir sesle açıkladı Troçki. Başkan düzeni sağlamayı başardı.)

Partimiz hiçbir zaman şimdiki rejimin sorumluluğunu herhangi bir kişinin kötü niyetine bağlamamıştır. Mayıs ayında Petrograd işçi ve asker delegeleri sovyetinde konuşurken şöyle seslenmiştim: Siz kavga halindeki partilerin yarattığı rejimde, en ağır sorumluluğu yüklenen kişi, kendi iradenizden bağımsız olarak geleceğin Rus Bonaparte'ı olmak zorundasınız. (Kargaşa "Yalan! Demagoji!" nidaları.)

Yoldaşlar, burada demagojinin yeri olamaz, çünkü bazı politik şartlar önüne geçilmez bir şekilde otokratik bir rejime doğru bir yönelmeyi zorluyorlar.

Nelerdir bu şartlar? Biz onları şu şekilde açıklıyoruz: Modern toplumda şiddetli ve ağır bir savaş sürmektedir. Rusya'da devrimin bir döneminde derinliklerden gelerek su yüzüne çıkan kitleler ilk defa olarak sınıf bilincine, zulüm dolu yüzyıllar boyunca vahşice ezilen sınıflarının bilincine erişince, kendilerini ilk defa politik özneler, legal kişiler, özel mülkiyetin temellerine saldırmağa başlayan sınıf olarak görünce, böyle bir dönemde sınıf savaşı en şiddetli ve en kızgın biçimlerinden birini alıyor. Demokrasi -bizim anladığımız anlamda- bu emekçi kitlelerin, işçilerin, köylülerin ve askerlerin politik

ifadesidir. Bürokrasi ve soyluluk özel mülkiyetin haklarını savunuyorlar. Bu iki kesim arasmdaki savaş şimdi kaçınılmazdır yoldaşlar, çünkü mülk sahibi sınıflar gibi söylersek devrim halkın alt tabakalarını azat etti. Bu iki kesim arasmdaki savaş hangi biçimi alırsa alsın şiddetlenir ve doğal evrimine uygun olarak gelişir, hiçbir nutuk ve hiçbir program da buna karşı koyamaz. Devrimin itici güçlerinin ayaklandığı böyle bir anda bir koalisyon hükümeti ya politik aptallığın son evresini -ve bu devam edemez- ya da en iyi ve en etkili liderleri, kitleleri (veya kendi deyimleriyle "azat edilmiş unsurlar") bırakmak ya da kendi kanlarıyla boğmak amacıyla bir tuzağa düşürmek için kandırarak, onları yönetimden yoksun bırakmağa çalışan mulk sahibi smıfların·en üst dereceden bir sahtekarlığım ifade eder.

Yoldaşlar! Koalisyonun savunucuları tamamen kapitalist bir hükümetin imkansız olduğunu söylüyorlar. Niçin imkansız? Popülist Minor sosyalist bir hükümetin bir koalisyon hükümeti kadar kısa ömürlü ve kısır olacağını savundu. Bu ne koalisyon hükümeti ne de sosyalist bir hükümet için bir övgüdür. Sorarım size: Niçin hükümet bütünüyle kapitalistlerin ellerine bırakılmaz? Bize bunun imkansız olduğu söyleniyor. Yoldaşlar, Tseretelli bunun bir iç savaş doğuracağını savundu. O halde, demek ki, kitlelerle mülk sahibi sınıflar arasmdaki ilişkiler öylesine gergindir ki, hükümetin mülk sahibi sınıflarca ele geçirilmesi iç savaşın işareti olacaktır. Görülüyor ki, çelişkilerin keskinliği, gerginliği ve şiddeti Bolşeviklerin tasarılarından (!) tamamen bağımsızdır!

Mülk sahibi sınıfların iktidarı tamamen ele geçiremedikleri ve halk organlarmın da buna teşebbüs etmedikleri böyle tarihi bir hakem, bir diktatör, bir Bonaparte, bir Napolyon fikri doğdu. İşte bundan dolayı, Kerenski şu anda bulunduğu duruma gelebildi. Kerenski'nin durumunu yaratan devrimci demokrasinin zayıflığı ve kararsızlığıdır. (Alkışlar).

Eğer miyadını doldurmuş olmasına rağmen bir koalisyon deneyini bir kez daha tekrarlarsamz, ki Kadet'ler koalisyona iki defa girmişler ve iki defa terketmişlerdir,[4] -ve yoldaşlar.şunun üzerinde özellikle durmak gerekir ki, onların koalisyona her giriş ve çıkışlarındaki temel amaç devrimci hükümetin çalışmalarını sabote etmek-

ten başka birşey değildir- ve hepimiz Kornilov olayının[5] da tanıklarıyız.

Bütün bunlara rağmen Kadet'leri hükümete yeniden davet ederseniz, kesinlikle inanıyorum ki, bir önceki deneyi tekrarlamanın da ötesinde bir hata yapmış olacaksınız.

Elbette Kadet partisinin tamamının Kornilov ayaklanmasına katılmaktan dolayı suçlanamayacağı söylendi. Yanılmıyorsam bunu bize, biz Bolşeviklere yoldaş Znamenski söyledi (ve bunu ilk defa olarak duymuyorduk): "Parti olarak tüm partinizi 18 Temmuz olayları nedeniyle sorumlu tuttuğumuz zaman karşı çıkmıştınız. Öyleyse içimizden bazılarının yaptığı yanlışlığı tekrar etmeyin ve Kornilov ayaklanmasından dolayı bütün Kadetleri sorumlu tutmayın." Bu benzetme bana biraz uygunsuz geldi çünkü eğer Bolşevikler (haklı veya haksız olarak, bu ayrı bir problem) 16-18 Temmuz hareketini başlattıkları veya hatta tahrik ettikleri için suçlandıysalar, bu onları, hükümete katılmaya razı etmek için değil, Krestiy[6] hapishanesine davet etmek için yapıldı. (Gülüşmeler)

İşte yoldaşlar yurttaş Zarudnıy'ın bile kabulleneceğini umduğum küçük fark buradadır. Size şunu söylüyoruz: Eğer Kadetleri Kornilov ayaklanması nedeniyle hapsetmek istiyorsanız, bunu düşünmeden yapmayın, fakat bütün Kadetlerin durumunu tek tek ve bütün açılardan inceleyin. (Gülüşmeler ve "Bravo" sesleri)

Fakat yoldaşlar, bir partiyi mesela paradoksal olarak, diyelim ki Bolşevik partisini (ve sadece paradoksal olarak) hükümete çağırır-

(4) Kadetlerin ilk istifası (Milyukov'unki) 15 Mayısta oldu. İkinci istifa: 5 kadet bakanın 15-16 Temmuzda birinci koalisyon hükümetinden ayrılmaları. Kadetler Kerenski tarafından oluşturulan yeni koalisyona 6 Ağustosta Nekrassov (Başbakan yardımcısı ve Maliye bakanı) ile katıldılar.

(5) Başkomutan Kornilov, geçici hükümete ve Sovyetlere karşı 6 Eylülde ayaklandı ve adına "Vahşi alay" denilen Kazak alayını Petrograd'a karşı harekete geçirdi. Devrimci kitleler beş gün sürebilen ayaklanmayı bastırdılar, Kornilov 14 Eylülde tutuklandı.

(6) Krestiy hapishanesi 1893'te Petrograd'da Amerikan modeline göre inşa edildi; binden fazla mahkum barındırabiliyordu. Troçki 4 Ağustostan 17 Eylüle kadar burada tutuklu kaldı.

sanız,... (Gülüşmeler)

Neyse. Eğer bütün işlevi emekçileri silahsızlandıracak, devrimci garnizonu uzaklaştıracak veya üçüncü süvari birliğini çağırmak olacak bir hükümet istiyorsamz, ben de, bütünüyle veya bir bölümüyle 16-18 Temmuz hareketine bağlı olan Bolşeviklerin, parti olarak, Petrograd'ın, garnizonunun ve işçilerinin silahsızlandırılması görevi için tamamen elverişsiz olduğunu söyleyeceğim. (Gülüşmeler). Çünkü yoldaşlar her ne kadar 16-18 Temmuzda emekçileri sokağa inmeğe biz çağırmadıysak da, bütün sempatimiz daha sonra silahsızlandırılan ve dağıtılan askerlerden ve emekçilerden yanaydı; taleplerivle tam bir uyum içindeydik, nefret ettiklerinden nefret ediyorduk, sevdiklerini seviyorduk.

("Çernov'u tutukladınız" diye bağırır salondan bir ses. Konuşmacı cevaplar) Eğer yanılmıyorsam, Çernov buradadır ve size, kendisine yöneltilen şiddet hareketinin gösterilerce değil (Çernov başıyla onaylar) fakat adi suçtan hükümlü şeflerini Krestiy[7] hapishanesinde yeniden gördüğüm bariz bir şekilde cani görünüşlü bir grup tarafından yapıldığım açıklayabilir. Konu sadece Kadet partisi veya onun hükümete girmesiyse, esas sorun bu değildir. Bu partinin bir bölümünün veya bir diğerinin kulislerde Kornilov'la gizlice işbirliği yapması, Savinkov Kornilov'la pazarlık ederken Maklakov'un telefonla dinlemesi, Rodiçev'in Kaledin'le politik bir anlaşma yapmak için Don yöresine gitmesi, bütün bunlar fazla önemli değildir; fakat önemli olan bütün ülkelerin kapitalist basınlarının kapitalist sınıfın yalanlarını, düşüncelerini, özlemlerini ve dileklerini yaymış olmalarıdır. İşte bu yüzden bir koalisyon sorununun bizce ele alınmasımn imkansız olduğunu söylüyorum.

Viktor Çernov çok iyimser ve "bekleyelim" diyor; fakat birincisi iktidar sorunu bugünün bir sorunudur ve ikincisi marksist teoriye dayanarak (şimdi -tarihin cilvesi- SR'lerin gereksinmelerine uygulanmış bir silah olan Lyeber ve Dan'ın marksizmi) şunu söylüyor: "Beklemek gerekiyor, devrim sırasmda yeni bir demokratik parti do-

(7) Çernov 17 Temmuz 1917 de linçten bizzat Troçki'nin kişisel müdahalesiyle kurtuldu.

ğabilir." Şahsen, ben marksizmden, emekçilerin sahneye bağımsız bir güç olarak çıktıkları zaman her adımlarının burjuva demokrasisini güçlendireceği yerde, emekçi kitleleri kapitalist etkiden kurtararak onu zayıflattığını öğrendim.

Bize kapitalist demokrasinin yeniden doğuşunu ve kuvvetlenmesini beklememiz ve daha sonra da onunla beraber birleşik bir cephe kurmamız telkin edildi. Düşülebilecek en büyük yanılgı buradadır. Biz ümitlerimizi burjuva demokrasisinin kapitalist sistemdeki biçimiyle aramızda dirilebileceği fikrine bağlamak istemiyoruz yoldaşlar.

(Yoldaş Troçki Bolşevik fraksiyonun deklarasyonunu okur.[8] Okuması sırasında salonun sağ tarafından emekçilerin acil bir şekilde silahsızlandırılmasmm gerekliliği konusunda "Neden? Neden." diye bağırılır. Konuşmacı bunları şu şekilde cevaplar.)

Çünkü bu önce bir karşı-devrime ve yeni ve daha güçlü bir Kornilov'a karşı gerçek bir kale oluşturacak; daha sonra ise gerçek bir devrimci demokrasi kurulursa, bu yeni hükümet onurlu bir barış çağrısı yaparsa ve bu çağrı reddedilirse partimiz ve onu destekleyen emekçi kitleler adına diyorum ki, Petrograd'ın ve tüm Rusya'mn silahlı emekçileri devrimin yurdunu emperyalizmin ordularına karşı Rus tarihinde bugüne kadar eşi görülmemiş bir kahramanlıkla savunacaklardır. (Troçki'nin son kelimeleri bir alkış tufanına boğuldular.)

(8) Bk. 7. Bölüm, Not 1.

EK

1 - Kronoloji

Eski	Yeni	
Şubat	Mart	Troçki New York'ta: sınıf güçleri ve Rus devriminin perspektifleri üstüne makaleler. Lenin Bern'de: Uzaktan mektuplar.
23	8	"İşçiler günü" : Petrograd'da ayaklanmanın başlaması.
25	10	Petrograd'da genel grev, sovyette seçimlerin başlaması.
27	12	Çarcı bakanların istifası, Tavrida Sarayı'nda Petrograd sovyetinin kurulması (Çkeidze başkan, Kerenski ikinci başkan) Duma'nın geçici icra komitesinin kurulması (Başkan Rodzyianko).
28	13	Geçici bir hükümet kurma konusunda Douma -Sovyet anlaşması. Lvov Başbakan, Milyukov Dışişleri bakanı. Moskova sovyetinin kurulması; taşradaki belli başlı şehirlerde hareketler.
Mart		
2	5	II. Nicolay'ın çekilmesi. Kerenski geçici hükümette Adalet bakanı. Petrograd sovyetinin 1 No'lu emri (Orduyla ilgili).
5	18	Geçici hükümet genel af ilan ediyor.
7	20	İmparatorluk ailesinin tutuklanması,
11	24	Geçici hükümet Fransa, İtalya ve İngiltere tarafından tanındı.
12	25	Ölüm cezasımn kaldırılması.
14	27	İlhaksız ve tazminatsız bir barış için Petrograd sovyetinin oybirliği ile kabul ederek dünya halklarına yaptığı çağrı.
14	28	Stalin ve Kamenev'in sürgünden dönerek **Pravda**'nın yönetimine geçmeleri: açık bir sağa dönüş geçici hükümetin desteklenmesi
	Nisan	
23	5	Şubat devrimi kurbanlarının cenaze töreni: 800.000 gösterici.

Nisan		
3	16	Lenin'in Petrograd'a gelişi.
4	17	Lenin sovyetin Bolşevik kanadında "Nisan Tezleri"ni savunur. Tamamen yalnız kalır.
8	21	Pravda: "Lenin yoldaşın genel şeması (...) bize kabul edilemez gözüküyor."
Mayıs		
20	3	Milyukov'un Müttefiklere çağrısının yayınlanması.
22	5	Barış için gösteriler: "Nisan günleri".
24-29	7-12	Bolşevik partisinin Tüm-Rusya Konferansı (Partinin Rusya'daki ilk legal kongresi): 79.000 üyeyi temsil eden 150 delege. 38'e karşı 71 oyla -8 çekimser- Lenin'in tezlerinin kabulü
26	9	Geçici hükümetin manifestosu: hükümetin ülkenin "zinde güçler"ini içerecek şekilde genişletilmesi.
Mayıs		
2-3	15-16	Milyukov'un istifası ve yerine Tereşçenko'nun geçmesi.
4	17	Troçki'nin Petrograd'a varışı.
5	18	Birinci koalisyon hükümetinin kuruluşu (Kadet-sosyalist). Lvov Başbakan kalıyor; 6 sosyalist bakan: Kerenski (Savaş), Çernov (Tarım), Tseretelli (Posta), Skobelev (Çalışma).
10	23	Bolşevik partisi ile Mejrayontsı örgütünün birleşmeyi görüşmek için yaptıkları toplantı.
18	31	Konovalov'un (Kadet'lerin Sanayi ve Ticaret Bakanı) Skobelev'le anlaşmazlığa düşüp istifa etmesi.
Haziran		
22	4	Başkumandan Aleksyev'in Brussilov'la değiştirilmesi.
Haziran		
3	16	Birinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi 820 delege +268 gözlemci (258 SR, 248 Menşevik, 105 Bolşevik, 20 Mejrayontsı) Lenin ve Troçki koalisyonun politikasını eleştirirler.
9	22	Pravda koalisyon hükümetini protesto etmek için bir gösteri çağrısında bulunur: Gösteri sovyetler kongresinin icra komitesince yasaklamr; çağrı Bolşeviklerce yayılır.

Temmuz		
18	1	Güneybatı cephesinde Rus taarruzunun başlangıcı. Bolşeviklerden yana ağır basmağa başlayan sovyetlerin çoğunluğunun çağrısı üzerine gösteriler.
2	15	Hükümet Petrograd'daki makinalı tüfek birliğine cepheye hareket etmesi emri verir: Reddederler, gizli anlaşmaların açıklanmasını isterler ve bir gösteri düzenlerler. 5 Kadet bakanın istifası (Ukraynanın bağımsızlığı sorunu yüzünden).
3-5	16-18	**Temmuz günleri**: Kronştadt denizcilerinin yönetiminde silahlı gösteriler. ("10 kapitalist bakan defolsun," "Bütün iktidar sovyetlere"). Kerenski güvenilir Kazakları Petrograd'a çağırır: İşçi mahallelerini silahsızlandırır. Anti-Bolşevik sindirme dalgası: **Pravda** yasaklanır, yayınevi tahrip edilir, Bolşevikler "Alman ajanı" olarak itham edilirler. Lenin, Zinovyev, Kamenev, Kollontay hakkında tutuklama kararları çıkarılır ("üst derecede ihanet" iddiası ile) Lenin Finlandiya' da saklanır.
6	19	Rus taarruzunun bütünüyle başarısızlığa uğraması: Tarnopol'un düşüşü.
7	20	Lvov'un istifası, Kerenski'nin Başbakan olması.
8	21	Krenesky'nin kabinesi: İkinci koalisyon hükümeti
9	22	Sovyet icra komitesinin hükümete tam yetki vermesi: Kerenski'nin bu hükümeti "Selamet Hükümeti" olarak vaftiz etmesi.
10	23	Troçki'nin geçici hükümete açık mektubu: Bolşeviklerle birlik olduğunu açıklaması.
12	25	Sovyetler icra komitesi (300 karşı oyla!) Lenin ve Zinovyev'i Alman parası almakla suçlayan bir karar kabul eder.
Ağustos		
20	1	Kerenski Brussilov'u görevden alarak yerine Kornilov'u getirir.
22	3	Yeni bir hükümet krizi: Çernov'un Tarım bakanlığından istifası.
24	5	Troçki ve Lunaçarski tutuklanır. Troçki Krestiy'e

		hapsolunur.
26	7	Üçüncü koalisyon hükümeti: Kadetlerin katılması ve sosyalistlerin çoğunluğu ile.
27	8-19	Bolşevik partisinin 6. Kongresi (285 delege-240.000 üye) Mejrayontsı örgütü ile birleşme.
Ağustos		
12	25	Moskova'da **Devlet Konferansının** açılışı. Duma'lardan (Devlet ve belediye) zemstvo'lardan, ordudan ve sovyet'lerden (Bolşevikler hariç) gelen 2.500 delege. Bolşeviklerin çağrısı üzerine açılış günü Moskova'da genel grev.
	Eylül	
19	1	Güney cephesinde Alman taarruzu.
21	3	Riga'nın düşmesi.
23	5	**Kornilov'un darbe girişimi**: Birliklerini Petrograd üstüne yürüterek kendisinin bir "Ulusal Savunma Hükümeti" başkanı, Kerenski'nin de ikinci başkan olarak tanınmasını ister.
26	8	Lvov, Kornilov'un ültimatomunu Kerenski'ye iletir: Sıkıyönetim ilanı ve hükümetin istifası. Kerenski Lvov'u tutuklatır ve Kornilov'a karşı savaşta Bolşevikleri de kabul etmek zorunda kalır
Eylül		
1	14	Kornilov'un ve içlerinde Denikin'in de bulunduğu birçok generalin tutuklanması. "5'ler Direktuarı". Rusya'da Cumhuriyetin ilanı.
4	17	Troçki kefaletle serbest bırakılır.
9	22	Petrograd sovyetinde Troçki sovyet prezidıyumuna (Kerenski) bir güvensizlik önergesi verir ve bunu oylattırır: Bolşevikler ilk kez çoğunlukturlar.
13	26	Lenin'in Bolşevik partisi merkez komitesine mektupları: Ayaklanmayı hazırlamak gerekiyor.
14	27	Petrograd: Tüm-Rusya Demokratik Konferansı. (27 Eylül-5 Ekim)
	Ekim	
26	8	Troçki Petrograd sovyeti başkanı seçilir.
	7	Kerenski yeni bir hükümet kurar (4 Kadet

bakan).

	16	Lenin Petrograd'a gelmek için Finlandiya'dan yola çıkar.
	17	Hükümet Petrograd'dan Moskova'ya naklolur.
Ekim		
7	20	Ön-parlamento'nun açılışı (555 üye, çoğunluk, Menşevik+ SR). Troçki Bolşevikler adına konuşur: "Ne bu halka ihanet eden hükümetle ne de karşı-devrimle suç ortaklığı yapan bu konseyle hiçbir ortak yanımız yoktur."
9	22	Ayaklanmayı hazırlaması için Sovyet icra komitesi tarafından devrimci askeri komitenin kurulması.
10	23	Bolşevik partisi merkez komitesi 10'a karşı 2 oyla (Zinovyev, Kamenev) ayaklanmaya karar verir. Bolşevik partisinin ilk politik bürosunun seçilmesi: Bubnov, Kamenev, Lenin, Sokolnikov, Stalin, Troçki, Zinovyev.
13	26	Troçki sovyetin icra komitesini (Menşevik) zorlar: Sovyetler 2. Tüm-Rusya Kongresi çağrısı (toplanıldığı gün ayaklanma kararının alınması).
	Kasım	
23	5	Hükümet Avrora kruvazörüne Neva'yı terketmesini emreder: Red.
24	6	Hükümet **Pravda** ve **İzvestiya**'yı yasaklar: Askeri komite matbaaları yeniden açar.
25	7	Kışlık sarayın ele geçirilmesi (hükümet merkezi). Lenin'in Petrograd sovyetinde yeniden gözükmesi. Sovyetler 2.Kongresi (675 delege -343'ü Bolşevik) Hükümet kuvvetlerinin toplandığı haberi. Menşevikler ve SR'ler kongreyi terkederler. "Rusya'nın işçileri, askerleri ve köylülerine çağrı" da ayaklanmanın onaylanması.
2	8	Halk Komiserleri Konseyi'nin kurulması.

2 -Metinde adı geçenler:

ALEKSANDRA, Fodorovna (Aliks) (1872-1918)

Hesse-Darmstadt prensesi, kraliçe Victorya'nın torunu. Nikolay II ile evlenerek 1894'te çariçe oldu. Son yıllarında Rasputin skandallarında adı geçti. 1918'de kocası ve ailesiyle beraber idam edildi.

ALEKSEYEV, Mihail Vassiliyeviç (1857-1918)

Monarşist general. Nikolay II'nin 1915-1917 yılları arasındaki genelkurmay başkanı, 1917 geçici hükümetinin Rus ordusu başkomutanı. 4 Temmuz 1917'de Kerenski tarafından azledildi. 1918'deki karşı-devrimci gönüllüler ordusunun kurucusu.

ALEKSİNSKİ, Grigoriy Alekseyeviç (1879-?)

İlk Bolşeviklerden. 1907'de 2. Duma'da sosyal demokrat üye. 1905 devriminden sonra "Otzovist"(boykotçu). Savaş sırasında sosyal şoven. Devrim esnasında Plehanov'un "Yedinstvo" grubuna girdi. Temmuzdan sonra karşı-devrimci. Lenin'i Alman ajanı olmakla suçlayan iftiralarm kaynağı. 1918'de kaçarak Vrangel'in karşı-devrimci örgütüne katıldı.

ASQUTH, Herbert Henry (1852-1928)

Liberal, 1908'den 1916'ya kadar İngiltere başbakanı.

AVKSENTİYEV, Nicolay Dimitriyeviç(1878-1943)

SR'lerin sol kanadının yaşlı lideri. 1905'te sovyetin icra komitesinin üyesi. Savaş sırasında sosyal şoven. Kerenski hükümetinde Ağustostan Eylül 1917e kadar İçişleri bakanı. Köylü Delegeleri Tüm-Rusya Sovyeti'nin, Demokratik Konferans'ın ve Ön-parlamento'nun başkanı. Ufa Direktuarı'nm yöneticilerinden, beyazlar tarafından Sibirya'dan kovuldu. 1919'da yurt dışına çıktı.

BAHMETİYEV, Boris Aleksandr (1880-1951)

Mühendis, 1914-1915'te Savaş Endüstrileri Komitesi üyesi. Lvov hükümetinde Ticaret ve Sanayi bakanlığında müsteşar. 1917-1922 arası Washington'da elçi. Daha sonra A.B.D.' de kaldı.

BOGDANOV, B.O. (1884 - 1919)

Menşevik likidatör. Gvozdiyev'le birlikte Savaş Endüstrileri Komite si üyesi. Petrograd sovyeti icra komitesi, savunma komitesi ve bü rosu üyesi. Duma komitesinde sovyetlerin temsilcisi.

BUBLİKOV, A.A. (1875-?)

Mühendis. Duma üyesi. Şubat sonrası Devlet Duması geçici komitesi üyesi. Petrograd sovyeti üyesi. Moskova'da toplanan Devlet Konferansı'na katılanlardan.

BURTSEV, Vladimir Lvoviç (1862-1936)

Anti-bolşevik devrimci. 1917'de kaçtı. Daha sonra Vrangel'e katıldı.

BRANTING, Karl Hijalmar (1860-1925)

İsveçli sağ sosyal demokrat. Defalarca Başbakan, Kopenghag (1917) ve Stockholm (1918) sosyalist konferanslarının düzenleyicisi. II. Enternasyonal'in Bern kongresi başkanı.

BRIAND, Aristide (1862-1932)

Fransız sosyalisti. Başlangıçta sol kanat üyesi. 1902'de meclise seçildi. 1906'da Clemenceau kabinesinde bakanlık kabul ettiği için sosyalist partiden ihraç edildi. Bunun üzerine Millerand'la birleşti ve 1911'de Cumhuriyetçi Sosyalist Parti'yi kurdu. 1910'dan sonra defalarca Başbakan oldu. 1925'den 1932'ye Milletler Cemiyeti'nde Fransa'nın temsilciliğini yaptı.

BRUSSİLOV, Aleksey Alekseyeviç (1853-1926)

Monarşist general. 1915-1917 arasında Galiçya'nın işgalini yönetti. Haziran-Temmuz 1917'de geçici hükümetin Rus ordusu başkomutanlığını yaptı. Temmuz taarruzunu yönetti. Daha sonra yerine Kornilov getirildi. 1920'de Kızılordu'ya katıldı. 1924'te emekliliğini istedi.

BRYAN, William Jennings (1860-1925)

Hukukçu. 1890'dan sonra Kongre'de demokrat üye. Üç dönem başkan adayı, 1896 ve 1900'de MacKinley'e, 1908'de Taft'a yenilir. 1913'te Wilson yönetiminde pasifist Dışişleri bakanı. 1915'te Lusitini olayı üzerine Almanya'ya verilen 2. nota'dan sonra istifa eder. Hayatının son yıllarını Darwinizmle mücadele etmekle geçirir.

ÇERNOV, Viktor Mihailoviç (1876-1952)

SR lider. Zimmerwald Merkezi'nden. 1917'de Kerenski hükümetinde Tarım bakam olur. Temmuz günlerinden sonra istifa eder. 1918'de Kurucu Meclis başkanı. Daha sonra karşı-devrimci olur.

ÇİNGARYEV, Aleksey İvanoviç (1869-1918)

Kadet lider. 2., 3. ve 4. Duma'ların üyesi. Lvov kabinesinde Mart-Mayıs 1917 arası Maliye, Mayıs-Temmuz 1917 arası Tarım bakanı. 15 Temmuz 1917'de istifa eder. 1917 Kasımmda Bolşeviklerce tutuklanır. 1918'de denizciler tarafından kurşuna dizilir.

ÇKEİDZE, Nicolay Semyonoviç (1864-1926)

Gürcü Menşevik, İmparatorluk 3. ve 4. Duma'larında sosyal demokrak fraksiyonu yönetir. Savaş sırasında merkezci. Duma'nın geçici komitesi üyesi. Petrograd sovyetinin Marttan 1917 yazı sonuna kadar ilk başkanı. Sovyetlerin Tüm-Rusya kongresi merkez komitesi başkam. 1918'de Gürcistan Kurucu Meclis başkanı. 1921'de kaçar. 1926'da intihar eder.

DAN, Fyodor İlyiç(Gurviç) (1871-1947)

Doktor. 1891'de kaçtı. Rus sosyal demokrasisinin kurucularından. Emeığin Özgürlüğü ve "İskra" grubu üyesi. 1902'de Rusya'da tutuklanır, sürgüne gönderilir, 1903'te kaçar. Menşeviklere katılır. 1914'te tutuklanır. 1917'de Petrograd sovyeti prezidyumunda aktif bir rol oynar. 1921'de tutuklanır ve 1922'de Sovyetler Birliği'nden sürülür. A.B.D.'de ölür.

GOTZ, Abraham Rafailoviç (1882-1937)

Petrograd sovyetinde SR'lerin lideri. Ekim devrimine karşı çıktı ve 1920'ye kadar Sovyetler'le savaştı. 1920'de idama mahkum oldu, serbest bırakıldı, daha sonra 1937'de tutuklanarak kurşuna dizildi.

GUÇKOV, Aleksandr İvanoviç (1862-1936)

Moskovalı toprak sahibi ve sanayici. 1905'te kurulan Oktobrist partinin kurucusu. İmparatorluk 3. Duma'smın başkam. 1. geçici hükümette Mart-Mayıs 1917 arası Savaş ve Donanma bakanı. 31 Mayısta istifa ederek Berlin'e kaçar.

GURKO, Vassili Yossifoviç (1864-1937)

Monarşist general. Rus-Japon ve I. Dünya savaşlarına katıldı. 1916-

1917 arası genelkurmay başkanı. 1917'de Romanya cephesi kumandanı. Karşı-devrimci, monarşist ve Kara-Yüzler'in lideri. Mayıs 1917'de Kerenski tarafından azledildi. İngiltereye kaçtı.

GUESDE, Jules (1845-1922)

Komün taraftarı. İsviçre'ye sürüldü, orada (Eşitlik)L'Egalitéyi yayınladı. Başlangıçta revizyonizmle bir marksist olarak savaştı. Fransız Sosyalist Partisi sol kanat üyesi 1893'ten 1921'e kadar milletvekili. Savaş sırasında şoven. Viviani kabinesinde Ağustos 1914'ten Ekim 1915'e kadar bakanlık yaptı.

GVOZDYEV, K.A. (?)

Menşevik işçi. Geçici hükümetlerin birinde Çalışma bakanı yardımcısı. Daha sonra sovyetlere katıldı.

HENDERSON, Arthur (1863-1935)

İşçi Partisi'nin önce üyesi, sonra sekreteri. 1903'ten itibaren Meclis üyesi. Asquith ve Lloyd George kabinelerinde bakan. I. Dünya Savaşı sırasında silahsızlanma Konferansı başkanı. Savaşa devam edilmesini zorlamak için 1917'de Rusya'ya gelir.

KALEDİN, Aleksey Maksimoviç (1861-1918)

Monarşist general, VIII. Ordu kumandanı. Mayıs 1917'de azledildi. Don Kazakları Ataman'ı seçilerek karşı-devrimci orduları yönetti. Şubat 1918'de intihar etti.

KERENSKİ, Aleksandr Fyedoroviç (1881-1971)

SR 4. Devlet Duma'sında Trudoviklerin lideri. Petrograd sovyeti 2. başkanı. Şubat-Mayıs 1917'de geçici hükümette Adalet bakanı. Mayıstan Eylüle kadar Savaş bakanı. Temmuzdan Kasıma kadar Başbakan. Bolşeviklerin iktidara geçmesi üzerine Petrograd'ı terkeder. A.B.D.'ye kaçarak orada yaşar.

KOLOŞKİN, Fyedor Fyedoroviç (1871-1918)

Kadet. Moskova Üniversitesi'nde Aanayasa hukuku profesörü. Kerenski hükümetinde Ağustos Eylül 1917 arası bakan. 1917'de Bolşeviklerce tutuklanıp hapsedildi. Denizciler tarafından öldürüldü.

KOLÇAK, Aleksandr Vasiliyeviç (1873-1920)

Amiral. Karşı devrimci lider.

KONOVALOV, Aleksandr İvanoviç (1875-?)

Tekstil sanayicisi. 4. Duma üyesi. "İlerici Blok" lideri. Mart-Haziran ve Temmuz-Ekim 1917 araları Ticaret ve Sanayi bakanı. 8 Kasımda Kışlık sarayda tutuklandı. Yurt dışına çıktı.

KORNİLOV, Lavr Georgiyeviç (1870-1918)

Sibiryalı Kazak. 1917'de güney batı cephesi komutanı. 1917 Temmuzunda geçici hükümetin Rus ordusu başkomutanlığma getirilir. 7-12 Eylül 1917'de karşı-devrimci bir ayaklanma girişiminde gönüllüler ordusunu yönetir. 18 Nisan 1918'de savaş alanında ölür.

LEBEDYEV, V.İ. (?)

SR Temmuz koalisyonunda donanma ve ordu işlerinde Kerenski'nin yardımcısı. Kurucu Meclis'e seçilir. 1918 yazında Volga'da bulunan ve Kurucu Meclis Komitesi'ni tutan gönüllüler ordusuna katılır.

LYEBER, M.İ. (Golman) (1880-1937)

Yahudi Bund'un lideri. Birçok defalar sürüldü. Menşeviklere katılır ve Dan'ın yakın bir yardımcısı olur. Sovyetler merkez icra komitesi üyesi; anti-Bolşevik koalisyon önerir. 1937'de kurşuna dizildi.

LIEBKNECHT, Karl (1871-1919)

Alman sol sosyal demokratı. Alman Reichstag'ı ve Prusya Landtag'ı üyesi. Anti-militarist. 1914'te Reichstag'ta savaş kredilerine ilk karşı çıkan oldu. Savaş aleyhtarı faaliyetlerinden ötürü Mayıs 1916'dan Ekim 1918'e kadar hapsedildi. Enternasyonal Grup ve Spartaküs Bund'un lideri. 1919 Berlin ayaklanmasının şeflerinden biri. Karşı-devrimci askerler tarafından 15 Ocak 1919'da Rosa Luksemburg'la beraber katledildi.

LLOYD GEORGE, David (1863-1945)

1890'dan itibaren Galler bölgesi liberal milletvekili. 1908-1915 arası Maliye bakanı. 1915-1916 arası Silahlanma bakanı. 1916'da Dışişleri bakanı. 1916'dan 1922'ye kadar Başbakan. Versailles anlaşması ve anti-sovyetik müdahalenin mimarlarından.

LVOV, Georgi Yevgenyeviç (1861-1925)

Rus prensi ve büyük toprak sahibi. 1. Duma üyesi. Mart-Temmuz 1917 arası geçici hükümetin başbakanı. 1918'de yurt dışına kaçar.

MAKLAKOV, V.A. (1870-?)

Moskova'lı büyük toprak sahibi; hukukçu. 2., 3. ve 4. Duma'larda üye. Geçici hükümetin Paris elçisi. Yurt dışına kaçtı.

MARTOV, L. (denir, I.O. Tsederbaum (1873-1923)

Rus sosyal demokrasisinin kurucularından. Başlangıçta Lenin'in yakın arkadaşı, sonra sol Menşeviklerin lideri. Zimmerwald'çı. Devrim esnasında Bolşeviklere karşı çıkar. 1920'de Berlin'e gider. Viyana Enternasyonal'i üyelerinden.

MEHRING, Franz (1846-1919)

Alman tarihçisi ve bilim adamı. Sol sosyal demokrat. Enternasyonal Grup ve Spartaküs Bund'un yönetcilerinden.

MİLYUKOV, Pavel Nikolayeviç (1859-1943)

Moskova Üniversitesi'nde tarih profesörü. Kadet partisi kurucusu ve lideri. 3. ve 4. Duma'larda üye. Mart-Mayıs 1917 arası Dışişleri bakanı. Anti-bolşevik. Paris'e kaçar. Karşı-devrimci bir çok girişimin körükleyicisidir.

NABOKOV, Vladimir Dimitriyeviç (1860-1922)

Kadet hukukçu. 1. Duma üyesi. Moskova Devlet Konferansı'nda delege. Ön-parlamentoprezidyumunun üyesi. Kırım'daki karşı-devrimci hükümette Adalet bakanı. Berlin'de Rus reaksiyonerlerinin Milyukov'a karşı giriştikleri bir suikast teşebbüsünde öldürülür.

NEKRASSOV, Nicolay Vissaryonoviç (1879-?)

Kadet. Tomsk Teknoloji Enstitüsünde profesör. 3. ve 4. Duma'larda üye. Mart-Temmuz 1917 arası Ulaştırma, Ağustos-Eylül 1917 arası Maliye bakanı. Devrimden sonra Rusya'da kalır ve sovyet hükümeti için çalışır.

PEŞEKONOV, A.V. (1867-1934)

Narodnik. "Halkçı sosyalistlerin" (sol kadetler) lideri. Birinci geçici hükümet koalisyonunda İaşe bakanı. Karşı-devrimci faaliyetlerinden dolayı Rusya'dan sürüldü.

PLEHANOV, Georgi Valentinoviç (1856-1918)

Rus marksizminin kurucusu. 1883'ten sonra yurt dışında sürgün. **İskra** ve **Zarya**'yı çıkardı. Devrim esnasında Bolşeviklere karşı çıkar. **Yedinstvo**'yu çıkarır ve aynı isimli grubu yönetir. Finlandiyada ölür.

POLOVTSEV, P. (?)

Önce albay, sonra general. Geçici hükümetin Petrograd'daki askeri yöneticisi. Temmuz ayaklanmasını bastırır.

POTRESSOV, Aleksandr Nikolayeviç. (1869-1934)

Rus sosyal demokrasisi kurucusu. Iskra grubu üyelerinden. 1917 de sağ Menşevik ve iç savaş sırasında aktif bir anti-Bolşevik. 1922'de Paris'e kaçar.

RIBOT, Aleksandr (1842-1923)

Ilımlı Fransız cumhuriyetçisi. 1878'den itibaren Meclis üyesi. Mart-Eylül 1917 arası başbakan.

RODİÇEV, F.İ. (1856-?)

Büyük toprak sahibi, Zemstvo'larda liberal muhalefetin lideri. Kadet partisi kurucusu. 1.'den 4.'ye kadar Duma üyesi. 1917'de geçici hükümetin Finlandiya komiseri.

RODZİYANKO, Mihail Vladimiroviç (1859-1924)

Büyük toprak sahibi. Nikolay II'.nin sarayında Mabeyinci. Oktobrist, Duma üyesi ve bunun 1912-1917 arası başkanı. Şubat devriminden sonra Duma'nın geçici komisyonunun başkanı. Ekim devriminden sonra yurt dışına kaçar.

RYABOÇİNSKİ, Pavel Pavloviç (1871-?)

Tekstil kralı ve mültimilyoner. Kadet. Duma'da İlaerici Blok'un üyesi. Kornilov'u destekledi.

SAVİNKOV, BORİS VİKTOROVİÇ (V.Ropşin) (1875-1925)

Yazar ve devrimci. SR Kavga Örgütü'nün üyesi. Plehve kontu ve Grandük Sergey'in öldürülmesi olayına karıştı. Savaş sırasında Fransız ordusunda gönüllü. Savaş bakanhğı sırasında Kerenski'nin yardımcısı. 1918'den 1921'e kadar anti-bolşevik. On sene hapse mahkum olur. 1925'de intihar eder.

SCHEIDEMANN, Philipp (1865-1937)

Alman sağ sosyal demokratı. 1903'ten 1918'e ve 1920'den 1933'e kadar Reichstag'ta üyi. 1918'de Bade prensi hükümetinde müsteşar. 1919'da Alman Cumhuriyeti şansölyesi. Versailles anlaşmasmı imzalamayı reddederek istifa eder. 1933'de yurt dışına kaçar.

SEMBAT, Marcel (1862-1922)

Fransız Sosyalisti. 1893'ten itibaren Meclis üyesi. 1914-1916 arası Bayındırlık bakanı.

SKOBELEV, Mihail İvanoviç (1885-1937)

Menşevik. 4. Duma'da üye. Petrograd sovyeti ikinci başkam ve icra komitesi üyesi. Mayıs-Eylül 1917 arası geçici hükümette Çalışma bakanı. Ekim devriminden hemen sonra kaçar. 1922'de geri dönerek Komünist Partisi'ne katılır.

SUHOMLİNOV, Vladimir Aleksandoviç (1848-1926)

Nikolay II. devrinde Savaş bakanı. Alman çıkarlarını gözettiği iddiasıyla 1915'te tutuklanarak ömürboyu hapse mahkum oldu. Ekim devriminden sonra yurt dışına kaçar.

STRUVE, Pyotr Berngardoviç (1870-1944)

Rus sosyal demokrasisi kurucularından. Daha sonra monarşist ve karşı devrimci.

TEREŞÇENKO, Mihail İvanoviç (1888-1959)

Banker ve şeker tüccarı. Mart-Mayıs 1917 arası birinci geçici hükümette Maliye bakanı. Daha sonra Mayıs-Kasım 1917 arası Milyukov'un yerine Dışişleri bakanlığına getirilir. Yurt dışına kaçar.

THOMAS, Albert (1878-1932)

Fransız sosyalisti. Savaş sırasında Silahlanma bakanı. 1917 ilkbaharında Kerenski yönetimindeki Rusya'yı ziyaret eder.

TSERETELLİ, Iraklii Georgeviç(1882-1959)

Gürcü Menşevik. 2. Duma'da sosyal demokrat fraksiyonun lideri. Çar tarafından Sibirya'ya sürülür, Şubat devrimi ile serbest bırakılır. 1917'de Petrograd sovyeti icra komitesi üyesi. Temmuz-Ağustos 1917'de İçişleri bakam. Gürcistan Cumhuriyet hükümeti üyesi. II.

Enternasyonal icra komitesi üyesi. 1919'da kaçar.

VANDERVELDE, Emile (1866-1938)

Belçikalı sosyalist. Savaş sırasında Adalet bakanı olarak hükümete girer ve 1921'e kadar kalır. 1917'de askerlerin savaşa devam etmesini sağlamak için Rusya'yı ziyaret eder.

VENİZELOS, Eleutherios (1864-1936)

Giritli. Anti-Türk ayaklanmamn lideri. 1910-1915 arası Yunan başbakanı. 1915'ten itibaren Kral Konstantinos'la kavgaya girişir. Temmuz 1917'de Konstantinos tahttan çekilir ve Venizelos Yunanistan'ı Müttefiklerden yana savaşa sokar. 1920'de çekilir ve 1923'te sert bir dönüş yapar.

VIVIANI, René (1863-1925)

Fransız sosyalist 1906'da Klemenso kabinesinde Çalışma bakanı. 1914'ten 1915'e kadar Ulusal Savunma hükümeti başkanı. 1915 - 1917 arası Adalet Bakanı.

VOİTİNSKİ, Vladimir Saveleviç (1887-1960)

Bolşevik, Nisan 1917 konferansından sonra Menşeviklere katılır. Geçici hükümetin Güney cephesi komiseri. Ekim devriminden sonra Gürcistan Menşevik hükümetinin üyesi. Yurt dışına kaçarak,. A.B.D.' deki John Hopkins Üniversitesi'nde iktisat profesörü olur.

WILSON, Theodore Woodrow (1856-1924)

1913-1921 arası A.B.D. başkanı.

ZARUDNIY, A.S. (1864-?)

Petrogradlı hukukçu. Temmuz 1917'de 2. koalisyon hükümetinde Adalet bakanı. Lenin, Troçki, Kamenev ve Zinovyev'in tutuklanmasını emretti.

ZİNOVYEV, Grigori Yevseyeviç (1883-1936)

Bolşevik. Merkez komite üyesi. 1919-1926 arası Petrograd sovyeti başkanı. 1927'de partiden atılır. Stalin karşısında boyun eğer. 1934'te tekrar atılır. Bir "mahkemenin" ardından 1936'da öldürülür.

3. Adı geçen gazeler:

___ **Delo Naroda** (Halkın davası): Petrograd'da günlük olarak Mart 1917'den Temmuz 1918'e kadar çıktı. Merkezci SR'lerin gazetesi. (Çernov'un grubu)

___ **Den** (Gün): Petrograd'da 1912 yılında bankaların desteği ile kurulan gündelik gazete. Başlangıçta liberal burjuva. 1917'de likidatör Menşeviklerin A. Potressov tarafından yönetilen bir gazetesi olur. 8 Kasım 1917'de yasaklanır.

___ **İzvestiya** (Bülten): Petrograd sovyeti tarafından 13 Mart 1917'den itibaren basılan gündelik gazete. Ekim'den sonra sovyet hükümetinin resmi yayın organı.

___ **L'Entente** : Petrograd'da Fransızca basılan gazete. Reaksiyoner - tutucu.

___ **Novoye Vremya** (Yeni zamanlar) : Petrograd'da 1876-1917 arası çıkan güdelik gazete. Etkili bir reaksiyoner gazete.

___ **Novaya Jin** (Yeni Hayat): Nisan 1917-Temmuz 1918 arası enternasyonalist Menşevikler tarafından çıkartılan gündelik gazete. Yöneticileri Gorki, Martov, vs. sosyal pasifizm ile devrim arasında bocalar.

___ **Pravda** (Gerçek) : Bolşevik merkez komitesinin yayın organı. İlk sayısı 22 Nisan 1912. Zaman zaman yasaklanır. 18 Mart 1917'den itibaren gündelik olarak çıkar. 28 Temmuz'da Kerenski tarafından yasaklanır.

___ **Proletarii:** Pravda'nın yerini alır. İlk sayısı 26 Ağustos 1917. Ağustos-Eylül'de yasaklanır.

___ **Raboçya Gazeta** (İşçilerin gazetesi) : Menşeviklerin 20 Mart - 13 Aralık 1917 arası Petrograd'da çıkarttıkları gündelik gazete.

___ **Reç** (Söz): Kadet'lerin en önemli günlük yayın organları. Yöneti-

cisi Milyukov. 8 Kasım 1917'de yasaklanır.

___ **Vperyod** (İleri!) : İlk (illegal) sayı. 1915'te. Haziran-Ağustos 1917'de Mejrayontsı örgütü gazetesi olarak tekrar gözüktü (8 sayı) Birleşmeden sonra, dokuzuncu sayısı Bolşevik gazetesi olarak Eylül 1917'de çıktı. Bolşevik partisi merkez komitesi kararınca Eylül 1917'de baskıyı durdurdu.

___ **Vehi** : Struve'nin karşı-devrimci monarşist gazetesi.

___ **Yedinstvo** (Birlik) : Plehanov'un anti-Bolşevik gazetesi. Petrograd'da Mart-Kasım 1917 arası çıkarıldı. Okuyucusu kalmadığı için Ocak 1918'de baskıyı durdurdu.

Bu kitap Troçki'nin Rusya'ya dönüşünden (Mayıs 1917) sonra ve Ekim devriminden önce yazdığı makalelerin bir derlemesidir. Olaylar sırasında sıcağı sıcağına, mücadelenin ateşi içinde yazılan makalelerde, 1932'nin Rus Devrim Tarihi'nin bölümlerinin zenginliği ve dengesi yoktur. Bununla birlikte, Lenin ve Troçki tarafından yönetilen devrimcilerin ilkin öncü kesimleri, daha sonra proleter kitleleri, reformistlerin (Menşevik ve Sosyalist Devrimcilerin) ideolojik hegemonyasından koparmaya yolaçan olağanüstü ideolojik mücadelesinin eşsiz bir belgesini oluşturmaktadırlar. Öte yandan, gazetecilik polemiği özelliklerine karşın, makalelerden bazıları sürekli dönüşüm halindeki tarihsel sürecin momenti olarak konjonktürün ve şu anın marksist çözümlemesinin doğru modelleri iken, diğerleri (Rus devriminin tabiatına ilişkin olanı gibi) Troçki'nin stratejik anlayışının üstün nitelikli bir sentezini içerirler.

ISBN 975 - 7178 - 03 - 0